

Η ΦΩΝΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΕΤΟΣ Α' - ΑΡΙΘΜΟΣ 7
30 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1931
ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ ΔΡΧ. 1
ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ ΔΡΧ. 10

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥ

Η ΦΩΝΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ — ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ ΙΩΑΝΝΗΣ ΖΕΡΒΟΣ

ΠΕΡΙΕΧΕΙ:

- Μελέτας εκλαϊκευτικᾶς τῆς συγχρόνου ἐπιστήμης.
- Διατριβὰς εὐλήπτους ἐπὶ κοινωνιολογικῶν καὶ ἐπὶ φιλοσοφικῶν θεμάτων.
- Ἄρθρα εκπαιδευτικὰ καὶ παιδαγωγικά.
- Μελετήματα ἱστορίας, λαογραφίας καὶ γλωσσολογίας.
- Δημοσιεύσεις σημαντικῶν ἀνεκδότων χειρογράφων.
- Ἀναλύσεις καὶ εἰσηγήσεις εἰς ζητήματα τῶν Καλῶν Τεχνῶν.
- Λογοτεχνικά ἔργα, ἥτοι: ποιήματα, διηγήματα, περικοπὰς ἀπὸ ἐκτενέστερας λογοτεχνικᾶς συνθέσεις.
- Μεταφράσεις λογοτεχνικᾶς ἐκ τῆς κλασσικῆς καὶ τῆς συγχρόνου ξένης λογοτεχνίας.
- Θεσηκειολογικὰς καὶ ἀρχαιολογικὰς εἰδήσεις ἐκ νεωτέρων ἐρευνῶν καὶ ἀνασκαφῶν.
- Κριτικὴν καὶ ἀναλύσεις τῶν ἐκδιδομένων ἑλληνικῶν βιβλίων.
- Γνωμικά, ἀποφθέγματα, παροιμίας.
- Ἀνακρινώσεις περιληπτικὰς ἐπὶ τῆς παγκοσμίου πνευματικῆς κινήσεως.

Συνεργάται τῆς «ΦΩΝΗΣ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ» εἶναι οἱ πλεῖστοι τῶν ἐπιφανέστερων συγγραφέων ἐπιστημόνων, λογίων καὶ λογοτεχνῶν, ἐν οἷς οἱ κ.κ. Ἀδαμ. Ἀδαμαντίου, καθηγητῆς Ἑθν. Πανεπ. Μπ. Ἀννίνος.—Ἰω. Βλαχογιάννης.—Δημοσθ. Βουτυρᾶς.—Κ. Γερογιάννης.—Α. Δελμούζος, καθ. Πανεπ. Θεσ/νίκης.—Δ. Εὐαγγελίδης καθ. Πανεπ. Θεσ/νίκης.—Ἰω. Ζερβός.—Π. Ζερβός, καθ. Ἑθν. Πανεπ.—Δ. Γρ. Καμπούρογλου, ἀκαδημαϊκός.—Ν. Καζαντζάκης.—Α. Καμπάνης.—Δ. Καλογερόπουλος.—Ε. Λαμπάδριος.—Ν. Μπέρτος.—Παῦλος Νιρβάνας, ἀκαδημαϊκός.—Κωστής Παλαμᾶς, ἀκαδημαϊκός.—Ζαχαρίας Παπαντωνίου.—Π. Δ. Παναγόπουλος.—Μ. Ροδάς.—Γερ. Σπαταλᾶς.—Στ. Σπεράντσας.—Α. Τραυλαντώνης.—Κ. Χαριτάκης.

Ἡ «ΦΩΝΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ» ἐξησφάλισε πρὸς τούτοις τὴν συνεργασίαν ἐπιφανῶν ξένων λογοτεχνῶν καὶ συγγραφέων.

«Η ΦΩΝΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ» κυκλοφορεῖ σὲ 50,000 ἀντίτυπα.

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΕΤΟΣ Α' 30 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ
ΑΡΙΘΜΟΣ 7 1931

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ 4
ΤΗΛΕΦΩΝΟΝ 21-635

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΚΑΙ ΕΜΒΑΣΜΑΤΑ
ΕΚΔΟΤΙΚΟΝ ΟΙΚΟΝ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥ Α. Ε.
ΑΘΗΝΑΣ

ΤΑ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΑ ΔΗΜΟΣΙΕΥΟΜΕΝΑ
ἢ ΜΗ ΔΕΝ ΕΠΙΣΤΡΕΦΟΝΤΑΙ

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ
ΕΤΗΣΙΑ ΔΡ. 10

ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ
ΕΤΗΣΙΑ ΔΡ. 25

ΕΤΑΙΡΙΑ Η ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΤΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΜΒΑΣΜΑΤΩΝ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΑΡΧΙΤΟΥ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Σελ.

ΑΡΙΘ. 23462 Σελ.

Η, ἀγορὰ τῶν σχολικῶν βιβλίων καὶ ἡ τραγωδία τῶν γονέων	212	Ἱστορία τοῦ διδακτικοῦ βιβλίου καὶ τῆς ἐκπαιδεύσεως ἐν Ἑλλάδι	227
Ι. Ζερβοῦ. Εἰρημιστικὴ ἰδεολογία.....	214	Σπάνια βιβλία καὶ παλαιὰ χειρόγραφα....	229
Ζ. Λυόβσκυ. Ἡ Σοβιετικὴ Λογοτεχνία....	217	Τὸ ἡμερολόγιον τοῦ ἱατροῦ Παπαδάκη....	230
Δ. Γληνοῦ. Ὁρθογραφικὴ ἀπλοποίηση....	220	Ὁ Ἀθηναϊκὸς τύπος γιὰ τὰ διδασκ. βιβλία.	232
Νεοελληνικὴ ποίησις	222	Κοινωνικαὶ σχέσεις	235
Γνωμικά καὶ ἀποφθέγματα	223	Ν. Μπενάκη. Ὁ Κλήδονας	237
Τὸ παλιὸ βιβλίον	224	Ι. Ζερβοῦ. Κριτικὴ τοῦ βιβλίου	239
Ἰβάν Τουργένιεφ. Ὁ σκύλος.....	225	Βιβλιογραφία	241

Τὸ φύλλον τοῦτο τῆς «ΦΩΝΗΣ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ» ἐκτυπouμένης εἰς 50.000 ἀντίτυπα, δὲν ὑπῆρξε δυνατόν νὰ ἐκδοθῇ ἐγκαιρῶς, λόγῳ τῆς συνεχοῦς ἀπασχολήσεως τῶν τυπογραφείων μὲ ἐκτυπώσεις σχολικῶν βιβλίων.

Τὸ προσεχὲς φύλλον θὰ ἐκδοθῇ τέλος Ὀκτωβρίου.

Ἡ ἀγορὰ τῶν σχολικῶν βιβλίων καὶ ἡ τραγωδία τῶν γονέων

Φίλε κ. Γιοφίλη.

Εἰς τὸν «Ἐλευθερον ἄνθρωπον» τῆς 9 τρέχοντος ἐδημοσιεύσατε μὲ τὸν ἀνωτέρω τίτλο σὲ 4 σελίδες πράγματα ἐντελῶς ἀνυπόστατα. Σᾶς ἐκτιμῶ καὶ πιστεύω ὅτι ἐπλανήθητε, ἀλλ' ἐπειδὴ, ὅπως γνωρίζετε, μὲ ἀνακριβεῖς δημοσιεύσεις σχηματίζεται ἐσφαλμένη κοινὴ γνώμη, ἡ ὁποία ἄγει εἰς ἀποτελέσματα ἐπιζήμια καὶ διὰ τὴν παιδείαν καὶ διὰ τὴν κοινωνίαν καὶ διὰ τὰ ἄτομα σπεύδω, νὰ σᾶς διαφωτίσω.

ΤΑ ΣΤΡΙΜΩΜΑΤΑ ΚΑΙ ΤΑ ΝΕΥΡΑ

1) Γράφετε ὅτι 250.000 μαθητὲς τῶν δημοτικῶν σχολείων καὶ 20.000 τῶν Γυμνασίων Ἀθηνῶν-Πειραιῶς προμηθεύονται τὰ βιβλία τῶν ἀπὸ μερικὰ κεντρικὰ βιβλιοπωλεῖα τῶν Ἀθηνῶν καὶ ἀπὸ ἑνα-δύο τοῦ Πειραιῶς καὶ ὅτι θὰ ἔπρεπε νὰ πωλοῦν τὰ βιβλία οἱ δασκάλοι πρὸς εὐκολίαν τῶν γονέων.

Ἐπρεπε νὰ ξαίρετε ὅτι γύρω ἀπὸ κάθε σχολεῖο σὲ ὅλες τὶς συνοικίες εἶναι δυὸ τρεῖς ἢ καὶ περισσότεροι περιπτεριοῦχοι ἢ ψιλικατζήδες, οἱ ὁποῖοι πωλοῦν τὰ βιβλία, ὅταν δὲ κανένας διδάσκαλος τολμήσῃ νὰ πώλῃ βιβλία ἢ νὰ δώσῃ τὸν κατάλογο τῶν εἰσαχθέντων βιβλίων πρῶτα στὸν ἑνα ἀπὸ αὐτούς, οἱ ἄλλοι χαλοῦν τὸν κόσμο, τρέχουν στὸ Ὑπουργεῖο, στὸν ἐπιθεωρητὴ, στὶς ἐφημερίδες καὶ ζητοῦν τὸ κεφάλι τοῦ δασκάλου ἐπὶ πίνακι. Γιὰ νὰ κρατήσῃ δὲ τὴν ἀξιοπρέπεια τοῦ δασκάλου τὸ Ὑπουργεῖο, ἀπαγορεύει στοὺς δασκάλους αὐτὸ πού ζητᾶτε. Γνωρίσατε δὲ

ὅτι ἀπὸ τὶς 250.000, ἂν εἶναι τόσοι, τῶν μαθητῶν τῶν δημ. σχολείων στὰ βιβλιοπωλεῖα δὲν πᾶνε οὔτε 5.000. Ἡ συγκέντρωση στὰ κεντρικὰ βιβλιοπωλεῖα γίνεται ἀπὸ τὶς 20.000 μαθητῶν τῶν Γυμνασίων, τὶς 5.000 φοιτητῶν καὶ 3-5.000 μαθητῶν τῶν δημοτικῶν σχολείων. Δὲν μπορεῖ δὲ ἑνα βιβλιοπωλεῖο νὰ πώλῃ βιβλία σὲ περισσότερους ἀπὸ 50 μαθητὲς τὴν ἡμέρα, ἥτοι ὅλα τὰ βιβλιοπωλεῖα (30 περίπου) πωλοῦν βιβλία σὲ 1500 μαθητὲς τὴν ἡμέρα. Ἄρα οἱ 30.000 μαθητῶν πού πέφτουν στὰ βιβλιοπωλεῖα χρειάζονται 20 μέρες γιὰ νὰ προμηθευτοῦν τὰ βιβλία τῶν.

Βιβλιοπωλεῖα πού πωλοῦν διδακτικὰ στὴν Ἀθήνα καὶ στὸν Πειραιᾶ δὲν εἶναι μερικά, ἀλλ' ὅλα ἐκτὸς 2-3· εἶναι δέ, ὅπως γνωρίζετε, παρὰ πολλὰ γιὰ τὸν τόπο μας.

ΜΟΝΟΝ ΤΟ ΕΝΑ ΟΓΔΟΟΝ ΤΩΝ ΔΙΔ. ΒΙΒΛΙΩΝ ΠΩΛΟΥΝ ΤΑ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΑ ΑΘΗΝΩΝ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

2) Γράφετε: «Ἐνῶ ἡ ἐκπαίδευσις τοῦ λαοῦ πρέπει νὰ παρέχεται δωρεάν, ἡ Κυβέρνησις φορολογεῖ βαρύντατα τὸ διδαχτικὸ βιβλίον».

Κύριε Γιοφίλη, ἡ ἐκπαίδευσις τοῦ λαοῦ (τὸ δημοτικὸ Σχολεῖο) παρέχεται δωρεάν, τὸ δὲ διδακτικὸ βιβλίον εἶναι ἀφορολόγητο. Αὐτὸ τὸ ξαίρει κι ὁ τελευταῖος ἄνθρωπος.

3) Λέγετε ὅτι οἱ ἐκδότες τῶν διδακτικῶν ἐνῶ κερδίζουν πολλὰ ἀπὸ τὴν χονδρική πώληση πωλοῦν καὶ λιανικῶς γιὰ νὰ πλλαπλασιάσουν τὰ κέρδη τῶν. Τοὺς ἐκδότες τοὺς ὑποχρεώνει ὁ νόμος νὰ πω-

λοῦν καὶ λιανικῶς παρὰ τὴ θέλησὶν αὐτοῦ. Ἡ λιανικὴ πώλησις τοὺς ζημιώνει, καὶ τοὺς ἐμποδίζει νὰ διεξαγάγουν τὴν χονδρική πώληση. Γιὰ νὰ ἀντεπεξέλθουν δὲ στὴν χονδρική πώληση κλείνουν πολλάκις τὰ καταστήματά τους τὴ μισή μέρα ἢ καὶ ὁλόκληρη, μ' ὅλο πού ξαίρουν ὅτι αὐτὸ διαθέτει ἄσχημα τὴν κοινωνία ἐναντίον τῶν.

Ἐπιτυχέστερο θὰ ἦταν ἂν τοὺς ἐκδότες τῶν διδακτ. βιβλίων τοὺς ἐλέγατε ἐργολάβους διδακτ. βιβλίων, διότι τὸ Ὑπουργεῖο τῆς Παιδείας τοὺς ἐπιτρέπει τὴν ἐκδοσὴ τῶν βιβλίων ὑπὸ τοὺς ἐξῆς ὅρους: τοὺς ὀρίζει τὴν ποιότητα, τὸ μέγεθος, τὴν τιμὴ τοῦ χαρτιοῦ, τὸ μέγεθος καὶ τὸ ποσὸν τῶν τυπογραφικῶν στοιχείων, τὸ τύπωμα σὲ τόσες χιλιάδες καὶ πρὸς τόσο τὴν χιλιάδα καὶ γενικῶς κάθε ἔξοδο μέχρι πεντάρας, ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ Διατάγματος τῆς 26 Ἰουλίου 1929. Στὸ τέλος ὀρίζει ἑνα κέρδος συγγραφέως καὶ ἐκδότου ἕως 20%, ἀπὸ τὸ ὁποῖο στὸν ἐκδότῃ ἀναλογεῖ ἕνα μικρὸ μέρος. Ἐπειτα ἂν πῶσον οἱ τιμὲς τῶν ἐξόδων, τὸ Ὑπουργεῖο ἐλαττώνει τὴν τιμὴ τῶν βιβλίων, ἂν ὑψωθοῦν δὲν δίδει στὸν ἐκδότῃ περισσότερα, διότι αὐτὸ δὲν τὸ λέγει τὸ διάταγμα. Τὸ Ὑπουργεῖο τσιγαρίζει κυριολεκτικῶς τοὺς ἐκδότες καὶ πέτυχε ἀφάνταστη φτήνια τοῦ διδακτικοῦ βιβλίου, ὅπως θὰ ἴδῃτε παρακάτω, καὶ ἀνύψωσε τὸ διδακτικὸ βιβλίον ἀπὸ πατασαβούρα πού ἦταν σὲ εὐρωπαϊκὸ βιβλίον.

ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΒΙΒΛΙΟ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΚΑΛΥΤΕΡΟ ΚΑΙ ΤΟ ΦΤΗΝΟΤΕΡΟ ΔΙΔΑΚΤ. ΒΙΒΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

4) Ἀκόμη ἐγράψατε ὅτι τὸ ἀλφαβητάρειο εἶχε ἄλλοτε 10-15 λεπτὰ τὸ πολὺ καὶ τώρα 13.90-15.50.

Ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅτι τὸ ἀλφαβητάρειο πρὸ 30 ἐτῶν (1895-1910) εἶχε χονδρικῶς λεπτὰ 7 τὸ τυπογ. φύλλον. Ἦταν 2 τυπογρ. φύλλα καὶ εἶχε χονδρικῶς λεπτὰ 14 καὶ λιανικῶς ἄνω τῶν λεπτῶν 40. Ἦταν τυπωμένο σὲ ἀχυρόχαρτο τῶν δρ. 10 κατὰ δεσμίδα καὶ ἐξύγιζε 20 γραμμάρια. Τὸ σημερινὸ ἀλφαβητάρειο σὲ χαρτὶ χωρὶς ξύλο (πολυτελείας) μὲ δρ. 500 κατὰ δεσμίδα εἶναι ἄνω τῶν 5 τυπογρ. φύλλων μὲ χρωματιστὲς εἰκόνες καὶ ζυγίζει 150 γραμμάρια. Τί συγκρίσεις λοιπὸν εἶν' αὕτῃ πού κάνετε μεταξύ τῶν δύο αὐτῶν ἀλφαβηταρίων;

Τὸ διδακτικὸ βιβλίον τώρα τὸ δικό μας ἔχει εὐρωπαϊκὴ ἐμφάνιση. Τὸ δὲ περιεχό-

μένον τοῦ γράφεται μὲ συνεργασία ἀπὸ τοὺς πρὶ καλοὺς δασκάλους, λογοτέχνες καὶ ζωγράφους μας καὶ ἀποτελεῖ τιμὴ μας ἢ πρόοδο αὐτὴ τῆς χώρας μας καὶ γιὰ τὴν ὁποία ἑνας λογοτέχνης σὰν ἐσᾶς πρέπει νὰ περηφανεύεται. Πλεονεκτεῖ δὲ τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ, διότι εἶναι κατὰ πολὺ εὐθηνότερο.

Τὸ ἀλφαβητάρειο π.χ. τὸ δικό μας ὁμοιάζει παρὰ πολὺ μὲ τὸ γερμανικόν, τὸ ὁποῖον ὁμως γερμανικὸ τιμᾶται μάρκα χρυσᾶ 2.50-4. ἥτοι δραχ. 50-80· ἐνῶ τὸ δικό μας ἔχει κάτω τῶν δρ. 15.

Αὐτὰ εἶναι θαύματα, τὰ ὁποῖα ἐπετέλεσε τὸ Ὑπουργεῖο τῆς Παιδείας καὶ οἱ ἐκδότες καὶ διὰ τὰ ὁποῖα εἶναι ἀξιοὶ τῆς εὐγνωμοσύνης τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ.

ΕΙΝΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΝΑΓΚΗ ΝΑ ΑΛΛΑΖΟΥΝ ΤΑ ΒΙΒΛΙΑ ΚΑΘΕ ΧΡΟΝΟ

5) Τέλος γράφετε ὅτι τὰ βιβλία ἀλλάζουν κάθε χρόνο καὶ ἔτσι ἑνας πατέρας πού ἔχει 4 παιδιά δὲν μπορεῖ νὰ χρησιμοποίησῃ τὰ παλιὰ βιβλία τοῦ μεγαλύτερου παιδιοῦ του. Αὕτῃ ἡ περίπτωση παρουσιάζεται σὲ 3-5 στοὺς 1000, δηλ. σὲ 1000 γονεῖς βρίσκονται 3-5 μόνον πού θὰ ἔχουν ἑνα παιδί στὴν γ' καὶ ἄλλο στὴν δ' τάξη καὶ νὰ προβιβασθοῦν καὶ τὰ δυὸ ὥστε νὰ χρησιμοποίησῃ ὁ μικρότερος τὰ βιβλία τοῦ μεγαλύτερου. Γι' αὐτοὺς λοιπὸν τοὺς 3 ἢ 5 πρέπει νὰ ὑποχρεώσωμε τοὺς ἄλλους 995 νὰ ἀγοράζουν παλιὰ βιβλία γιὰ νὰ μεταδώσουν στὰ παιδιά τους τὴ φθίσιν, τὴ λῶβα, τὸν τύφο, καὶ ὅλες τὶς κατάρεις τοῦ θεοῦ.

ΣΕ ΤΙ ΘΑ ΕΙΧΑΤΕ ΔΙΚΑ;

Θὰ εἶχατε δίκιο, ἂν ἐγράφατε ὅτι τὰ διδακτικὰ βιβλία τῶν Γυμνασίων εἶναι ἀκριβὰ ἀπὸ τὸ βιβλιόσημο πού εἰσπράττει τὸ Κράτος. Εἰς ἑνα βιβλίον 30 δραχμῶν προστίθεται βιβλιόσημο δρ. 15.60 καὶ ἀναβιβάζει τὴν τιμὴ τοῦ βιβλίου εἰς δρ. 45.60. Ἐτσι γίνεται πολὺ ἀκριβὸ καὶ ἀναγκάζει τὰ αἰδιὰ νὰ καταφεύγουν στὸ παλιὸ βιβλίον καὶ μαζί μ' αὐτὸ ψωνίζουν ἀρρώστειες. Τί δὲ νομίζετε ὅτι εἰσπράττει τὸ Κράτος ἀπὸ τὸ βιβλιόσημο; 2-2 1/2 ἑκατομ. τὸ χρόνο. Γι' αὐτὸ δὲ τὸ ἀσήμαντο κέρδος τὸ Κράτος σπρώχνει τὰ φτωχὰ παιδιά στὴ φθίσιν, τὴν ὁποῖαν μποροῦν νὰ πάρουν ἀπὸ τὰ παλιὰ βιβλία.

ΤΙ ΘΑ ΕΓΓΡΑΦΑ ΕΓΩ

Κύριε Γιοφίλη

Νὰ τί θὰ ἐγγραφα ἐγὼ στὴ θέσιν σας.

«Γονεῖς: α) Ἐχετε καιρὸ ἑνα μῆνα ν' ἀγοράσετε τὰ βιβλία τῶν παιδιῶν σας (15

Σ)βρίου—15 'Ο)βρίου).Μη τρέχετε νευρικά στα βιβλιοπωλεία και στριμώνχεστε.Μπορείτε ακόμη να δώσετε τον κατάλογο των βιβλίων του παιδιού σας στο βιβλιοπωλή σας να σ'ας έτοιμάση τὰ βιβλία και να σ'ας τὰ στείλῃ στο σπίτι σας με τὴν ἡσυχία του, πληρώνοντας ἐπὶ πλέον τὸ τρᾶμ τοῦ μικροῦ του ὑπαλλήλου.

β) Ἡ τιμὴ τοῦ βιβλίου γράφεται ἐπάνω στο βιβλίο, ὥστε νὰ μὴ μπορῇ ὁ βιβλιοπώλης νὰ σ'ας πάρῃ παραπάνω. Ἄν τύχη κανένας βιβλιοπώλης καὶ σ'ας ζητήσῃ παραπάνω, δὲν ἔχετε παρὰ νὰ τοῦ ὑποδείξετε εὐγενῶς τὴν ὑποχρέωσή του. Ἄν δυστροπήσῃ μπορεῖτε νὰ καλέσετε τὸν πρῶτον πόλισμαν ποὺ θὰ συναντήσετε νὰ τὸν πᾶῃ στὸν εἰσαγγελέα. Τέτοιο ὅμως κρούσμα δὲν ἔχει συμβῇ στὴν τελευταία 10ετία, πρὸς τιμὴν τῶν βιβλιοπωλῶν.

γ) Γιὰ τὰ βιβλιοδετικά θὰ πληρώνετε ἰδιαίτερος δρ. 3.

δ) Τὰ βιβλία τῶν παιδιῶν σας εἶναι ὠραία καὶ πάμφθινα. Πρὸ 20 καὶ 30 ἐτῶν τὰ πληρώνανε εἰς πολὺ μεγαλύτερη τιμὴ. Σὲ ὅλο τὸν ἄλλο κόσμον τὰ διδασκτικά βιβλία στοιχίζουν 2, 3 καὶ 4 φορές παραπάνω. Στὸ ζήτημα δὲ τοῦ βιβλίου τὸ Κράτος σ'ας προστατεύει ἐξαιρετικά.

ε) Πτωχοὶ γονεῖς! Τὸ βιβλίο τοῦ παιδιοῦ

σας στοιχίζει ὅσο καὶ μιὰ ὁκὰ κρασί ἢ ἓνα κουτί σιγάρα καὶ τὸ παίρνετε μιὰ φορὰ τὸ χρόνο. Στερήσετε τὸν ἑαυτὸ σας ἓνα Σάββατο μιὰ ὁκὰ κρασί νὰ πάρετε ἓνα καινούργιο βιβλίο στο παιδί σας. Μη ἀγοράζετε παλιό, γιατί με τὸ παλιό βιβλίο τὸ παιδί σας μπορεῖ νὰ πάρῃ ἀρρώστια.

στ) Τὸ βιβλίο εἶναι ἡ πνευματικὴ τροφή τοῦ παιδιοῦ σας καὶ ἀξίζει ὅσο καὶ τὸ ψωμί του! Νὰ ἐνδιαφέρεσθε λοιπὸν γιὰ τὰ βιβλία τῶν παιδιῶν σας, ὅπως ἐνδιαφέρεσθε καὶ γιὰ τὸ ψωμί των. Νὰ οἰκονομῆτε λεφτὰ ἀπὸ τὸν καπνὸ σας, ἀπὸ τὸ κρασί σας, ἀπὸ τὰ κακά σας ἐξοδα, ἀκόμη καὶ ἀπὸ τὰ παπούτσια καὶ τὰ ρούχα σας καὶ νὰ ἀγοράζετε καλὰ βιβλία γιὰ τὰ παιδιά σας.

Αὐτὰ καὶ ἄλλα παρόμοια ἐγὼ θ'ἀγραφα γιὰ νὰ καθοδηγήσω τὸν κόσμο. Χρειάζεται προσοχή, κύριε Γιοφίλη, νὰ μὴ ἐξαγριώνω με κατὰ τοῦ Κράτους, κατὰ τοῦ βιβλίου καὶ τοῦ ἐκδότου τὸν κόσμον ὅταν μάλιστα ἔχω μεν ἄδικο.

Ὅπως δὴποτε εἶμαι βέβαιος ὅτι ὁ,τι ἐγράψατε δὲν τὸ γράψατε με πρόθεση νὰ βλάψετε. Σ'ας δηλῶ δὲ ὅτι εἶμαι πάντα στὴ διάθεσή σας, γιὰ ὁ,τι μπορῶ νὰ σ'ας διαφωτίσω γιὰ τὸ βιβλίο εἴτε προφορικῶς εἴτε με τὴ Φωνὴ τοῦ βιβλίου.

Μὲ ἀγάπη *"Ενας φίλος σας."*

Εἰρηνιστικὴ Ἰδεολογία

Ἰωάν. ΖΕΡΒΟΥ

Κάθε μεγάλος πόλεμος φέρνει πολλές καὶ βαθύτατες μεταβολές, ἠθικές, οικονομικές, ἐπικρατικές. Τὸ ἴδιο καὶ οἱ διαδοχικοὶ πόλεμοι. Κι οἱ τέτοιες μεταβολές εἴτε προβάλλουν ἀμέσως κι ἔχουν ἔντονη τὴν ἐκδήλωσή τους, εἴτε διαμορφώνονται περιστατικῶς καὶ βαθμὴδὸν ἐπιβάλλονται.

Παρουσιάζονται στὴν πρόχειρη κριτικὴ σὰν ἀποτελέσματα τοῦ πολέμου καὶ εἶναι βέβαια ὡς ἓνα σημεῖο δικὰ τοῦ ἀποτελέσματος· ἀλλὰ οὐσιαστικῶς εἶχαν κυφορηθῇ μέσα στὴν πνευματικὴ καὶ στὴν ἠθικὴ ὑπόστασι τῶν κοινωνιῶν πρῶτ' ἀπὸ τὸν πόλεμο καὶ ἀποτελοῦν μάλιστα ἀπώτερα αἰτία τοῦ πολέμου.

Διάφορες εἶναι καὶ ἀνάλογες με τὴν ἐποχὴ, με τὴς κοινωνικὲς περιστάσεις καὶ με τὸν κύκλο τῶν γνώσεων καὶ τῶν ἰδεῶν οἱ τέτοιες μεταπολεμικὲς μεταβολές. Ἄλλ' ὅμως τρία γενικῆς σημασίας κοινωνικά φαινόμενα, ποὺ ἔχουν τὴν ἀφετηρία καὶ τὴν

ἐξέλιξη τους ἀπ' αὐτὲς καὶ μέσα σ' αὐτὲς τὴς μεταβολές, ἀναφαίνονται μεταπολεμικῶς με τὴν ἴδια σχεδὸν πάντα μορφή. Καὶ τὰ φαινόμενα αὐτὰ εἶναι:

—Ὁ κλονισμὸς τῶν ἠθικῶν ἀξιών,

—Ἡ ροπὴ γιὰ νέες πολιτικὲς ὁργανώσεις,

—Ἡ εἰρηνόφιλη ἰδεολογία.

Μέσα σ' αὐτὰ τὰ τρία πνευματικοῦ καὶ ψυχικοῦ περιεχομένου φαινόμενα ξετυλίγεται κι ἐκδηλώνεται ἡ μεταπολεμικὴ ζωὴ τῶν κοινωνιῶν, ἰδίως ἐκείνων ποὺ ἐνεργὰ ζήσανε τὸν πόλεμο καὶ ἀμεσώτερα αἰστάνθηκαν τὴς συνέπειές του.

Γιὰ τοὺς πολὺ ἀρχαιότερους ἀνατολικοὺς λαοὺς δὲ σώζονται ἀρκετὰ καὶ γενικώτερα κοινωνικά χρονικά, ὥστε νὰ μπορούμε νὰ χουμε θετικὲς βεβαίωσεις τῶν τριῶν αὐτῶν μεταπολεμικῶν φαινομένων. Ἄλλὰ γιὰ τοὺς πολιτισμούς, ποὺ ἀρχίζοντας ἀπὸ τὸν Ἑλληνικόν, —τὸ δημιουργὸ τῆς

ἱστοριογραφίας, —ἔχουν ἐπακολουθήσει ἕως τώρα, ἔχουμε ἱστορικὲς καὶ ἄλλες λεπτομέρειες ποὺ τὰ βεβαιώνουν.

Ἔτσι, μετὰ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον βλέπουμε νὰ ἐκδηλώνεται ἔντονη ἡ ἀμφισβήτηση τῆς πρὶν καθιερωμένης ἠθικῆς καὶ συνάμα ἡ ἐπιθυμία νέων πολιτικοκοινωνικῶν θεσμῶν, ποὺ καλλιτέχνο φανέρωμα τῆς εἶναι ἡ Πολιτεία τοῦ Πλάτωνος, καὶ προστούτοις κάποια εἰρηνιστικὴ ἰδεολογία, διατυπούμενη στὸν κοσμοπολιτισμὸ πολλῶν μετασώκρατικῶν φιλοσόφων.

Ἐπίσης, μετὰ τοὺς ἐξακολουθητικοὺς ρωμαϊκοὺς πολέμους μεγαλώνουν ὁλοένα οἱ ραγισιὲς τῆς ἠθικῆς κ' ἐπακολουθεῖ τὸ ρεῖψιμα τῆς· προβάλλουν ἐξ ἄλλου πολλὲς καὶ διάφορες θεωρίες καὶ ἐνέργειες κοινωνικοπολιτικῆς μεταρρύθμισης, ἐνῶ σύγκαιρα ὁ κοσμοπολιτισμὸς εἰσχωρεῖ σὲ πολλὰ κοινωνικά στρώματα, ὥσπου βρίσκει τὴν ὀργανικὴ διατύπωση τοῦ μέσα στὸ κήρυγμα ἀγάπης τοῦ πρώτου Χριστιανισμοῦ. Δὲν ὑπάρχουν δοῦλοι οὐδὲ ἐλεύθεροι, δὲν ὑπάρχουν Ἕλληνες οὐδὲ Ἑβραῖοι, ἀλλὰ ὅλοι μας εἴμαστε ἀδελφοί, —ἐγράφε καὶ δίδασκε ὁ Παῦλος.

Ὁμοια, μετὰ τοὺς ἀλλεπάλληλους ἐμφύλιους πολέμους στὴν Ἰταλία, στὴ Γερμανία καὶ τοὺς ἄλλους ἐκείνους, ποὺ ἀθροίζοντας τοὺς οἱ ἱστορικοὶ τοὺς ὀνόμασαν «ἐκατονταετὴ πόλεμος», διαμορφώθηκαν ὄχι μόνο ἡ Λουθηρανὴ Μεταρρύθμιση, ἀλλὰ κατόπι διάφορα θρησκευτικο-κοινωνικῆς μορφῆς σχίσματα καὶ μάλιστα τὸ περιβόητο ἐκεῖνο τῶν Ἀναβαπτιστῶν, σὰ συνέπεια κλονισμοῦ τῶν παλαιῶν ἠθικῶν ἀξιών. Καὶ συνάμα, ὅπως καὶ ὅσο ἄφινε ὁ τότε δεσποτισμὸς, συζητήθηκαν οἱ κοινωνικοὶ καὶ οἱ πολιτικοὶ θεσμοὶ καὶ συντάχθηκαν θεωρητικὰ σχέδια πολιτειῶν, στηριγμένα στὸν πόθο τῆς εἰρήνης, ὅπως ἡ Οὐτοπία τοῦ Θωμᾶ Μῶρ κ' ἡ Ἡλιούπολη τοῦ Καμπανέλλα.

Ἰδεολογία ἀντιδραστικὴ ἐναντίον τῆς ἀναγνωρισμένης ἠθικῆς καὶ τῶν πολιτικῶν θεσμῶν, ὑπέρμαχη τῆς γενικῆς εἰρήνης, ἀναπτύχθηκε πολὺτροπα στὴ Δυτικὴ Εὐρώπη καὶ μετὰ τοὺς Ναπολεόντιους πολέμους. Καὶ μάλιστα ἐκεῖνη ἀκριβῶς ἡ ἰδεολογία με τοὺς πρὸ ἐπαναστατικούς ἐρμηνευτὰς τῆς, τὸν Πруντόμ, τὸ Φουριέ, τὸν Σαιν Σιμόν κ.ἄ. ἀποτελεῖ, μπορεῖ νὰ ποῦμε τὸ ἔμβρυο τῶν σοσιαλιστικῶν, τῶν ἀναρχιστικῶν καὶ τῶν κομμουνιστι-

κῶν θεωριῶν, ποὺ πῆραν τὴ συστηματικὴ καὶ θετικὴ διατύπωση τοὺς στὰ κατόπι χρόνια.

Καὶ τώρα, μετὰ τὸ μεγάλο, σχεδὸν παγκόσμιο, πόλεμον, τὴς ἴδιες ἐκδήλωσεις, ἐντονώτερες δέ, γιὰ τὴν μεγαλύτερη ἦταν ὁ πόλεμος καὶ σημαντικώτερες οἱ καταστροφές ποὺ τὸν ἀκολούθησαν, τὴς βλέπουμε κυρίως στὴς πιὸ δοκιμασμένες, ποὺ εἶναι κ' οἱ πιὸ πολιτισμένες χώρες.

Στὴς χώρες αὐτὲς κ' ἐπομένως σὲ ὅλο τὸν ἄλλο πολιτισμένο καὶ μισοπολιτισμένο κόσμον, ποὺ οἱ χώρες αὐτὲς πνευματικῶς καὶ ἐν μέρει πολιτικῶς τὸν διοικοῦν, ὁ ἠθικὸς ρυθμὸς ἀλλάζει, νέες κοινωνικὲς καὶ πολιτικὲς θεωρίες καὶ ἐνέργειες ἀναπτύσσονται καὶ μιὰ ἔντονη εἰρηνόφιλη νοοτροπία ἐμφανίζεται.

Καὶ μέσα σ' αὐτὲς τὴς ἀντίληψες καὶ γύρω σ' αὐτὲς βρίσκει τώρα καὶ θὰ βρῖσκει τὰ θέματα τῆς ἡ τέχνης· κι ἀπ' αὐτὲς εἶχανε καὶ θάχουνε ζωηρὴ ἐπίδραση ἡ φιλοσοφία, ἡ κοινωνιολογία καὶ σὲ πολλὲς ἐκδήλωσεις τῆς ἡ ἐπιστήμη.

Ἡ ἐπίδραση ποὺ προέρχεται ἀπὸ τὸν κλονισμὸ τῶν ἠθικῶν ἀξιών εἶναι βέβαια πλατύτερη καὶ θὰ εἶναι διαρκέστερη στὸ κοινωνικὸ σύνολο. Καὶ ἡ ἐπίδραση δὲ τῆς ἀνακαινιστικῆς ροπῆς στὴν πολιτικὴ ὁργάνωση εἶναι καὶ θὰ εἶναι πιὸ πραγματικὴ. Ἀπόδειξη, ἡ μετατροπὴ τῶν πολιτευμάτων σὲ τόσες ὄχι μόνο Εὐρωπαϊκὲς, ἀλλὰ καὶ ἄλλες πολιτισμένες ἢ μισοπολιτισμένες χώρες. Ἀλλὰ ἡ ἐπίδραση τῆς εἰρηνιστικῆς ἰδεολογίας, ποὺ ἐμφανίζεται ὁλοένα ζωηρότερα καὶ σὲ ὅλους τοὺς κλάδους τῆς κοινωνικῆς καὶ εἰδικώτερα τῆς πολιτικῆς ζωῆς, δὲν πρόκειται βέβαια νὰ χεὶ διάρκειά ἀλλ' οὔτε καὶ ἀποτελέσματα βαθύτερα καὶ πραγματικώτερα, —ἂν πούλαχιστο κρίνουμε καὶ συμπεράνουμε ἀπὸ τὰ ἀνάλογα ἱστορικὰ δεδομένα. Τὸ ἀνέθεμα κατὰ τοῦ πολέμου, ὅσο ἔντονα κι ὅσο ὁμόφωνα καὶ ἂν ἀκούσθηκε κατόπι κάθε μεγάλου πολέμου, τόσο καὶ γλήγορα λησμονήθηκε ὅταν βαθμὴδὸν ἐλαττωνόνταν οἱ μεγάλες ἀπὸ τὸν πόλεμον συμφορές καὶ μάλις οἱ γενεές ποὺ πολέμησαν καὶ ταλαιπωρήθηκαν ἀρχίζαν νὰ γεράζουν καὶ νὰ περνᾶν.

Οὔτε καὶ μπορεῖ με περισσὴ αὐτοπεποίθηση καὶ με ὑπερεκτίμηση στὸ σημερινὸ παρὸν νὰ ὑποθέσουμε πὼς ἄλλαξε ριζικὰ ἡ νοοτροπία, τροποποιήθηκε τὸ

ένστικτο, αλλοιώθηκε ο εθνικός έγωισμός.

Τό ότι οι σύγχρονοι πολιτικοί και οι δημοσιογράφοι και οι ρήτορες προβάλλουν σά θεμελιακή αρχή τους τη διατήρηση της ειρήνης, και τό ότι συστήθηκαν και λειτουργούν ειρηνιστικά έπίσημα σωματεία και υπογράφονται ειρηνόφιλα συμφωνητικά και αναγνωρίζονται δικαστήρια διαιτησίας για τις διαφορές των κρατών, — όλ' αυτά δέ σημαίνουν ασφαλισμένη, πραγματική και μόνιμη εφαρμογή της ειρηνιστικής ιδεολογίας· ούτε και άλλη θινή αναγνώριση της. Συμβαίνει, — όπως είχε πει ο Μόλκε — οι πολιτισμένοι άνθρωποι να υπερασπίζονται με ειλικρίνεια την ειρήνη, αλλά εις την πρώτη που θά τους λάχει περίσταση να παρασύρονται από την πραγματική ή και τη φανταστική ανάγκη του πολέμου.

Και ή ανάγκη του πολέμου μπορεί να προκύψει όχι μόνο από τις συνειθισμένες περιστατικές αιτίες, εκείνες δηλαδή που οι πολιτικοί με τά συνέδρια και τις συνθήκες και τις συμφωνίες και τις διαιτησίες επιδιώκουν να έκμηδενίσουν, αλλά και από άλλες έντελώς άπροσδόκητες και πολιτικώς άνυπολόγιστες αιτίες.

Έτσι π.χ. αν άποβλέψουμε στην αντίθεση των δύο κόσμων, του άστικού δηλαδή και του προλεταρικού όχι σά στο ένδοκοινωνικό φαινόμενο της πάλης των τάξεων, αλλά σά σε δύο αντίμαχες έπικρατείες δυνάμεις που χωρίζουν την Εύρώπη, μπορούμε νάχουμε την άνησυχία ότι μοιραίως κάποτε θά προκύψει άπ' αυτή την αντίθεση ο πόλεμος.

Άλλά και αν με πολλή αίσιοδοξία θά δεχόταν κανείς ότι ο ένας άπ' αυτούς τους αντίθετους κόσμους θ' άπορροφήσει βαθμηδόν τον άλλο, είτε δηλαδή πιστέψει, όπως θέλουν οι άστοί, ότι ή κομμουνιστική επικράτεια θ' άποσυντεθεί, είτε αντίθετα προσμένει, όπως βεβαιώνουν οι κομμουνιστές, ότι τά άστικά κράτη θά καταρρεύσουν, πάλι προβάλλει άπ' άλλου τό φάσμα του πολέμου. Η βαθμιαία ύποχώρηση, που τά λεγόμενα Μητροπολιτικά κράτη

αναγκάζονται να κάνουν στις άξιώσεις άυτονομίας και άνεξαρτησίας των λεγόμενων Άποικιών, φέρνει και θά φέρνει όλοένα μεγάλες άνωμαλίες στην πολιτική και ιδίως στην οικονομική ίσορροπία του κόσμου. Κ' οι άνωμαλίες αυτές έξαφνα κι άπό άσήμαντη άκόμη άφορμή, — μιά τοπική π.χ. επανάσταση, — μπορεί έπίσης να ματαιώσουν άπροσδόκητα όλα τά σύμφωνα ειρήνης.

Άλλά και πιο γενικό και πιο θετικό φαινόμενο προβάλλει άντιδραστικό στη σύγχρονη ειρηνιστική ιδεολογία. Οι λαοί όλοένα και μάλιστα οι πολιτισμένοι πληθύνονται καταπληχτικά. Κι ή αύξηση του πληθυσμού της γής ύπολογίζεται σε δώδεκα έως δεκατέσσερα εκατομμύρια τό χρόνο. Γι' αυτό, όπως λέει παραστατικά ο καθηγητής Ουώλτερ Τόμψον, αν τά πράματα έξακολουθήσουν έτσι, τό λεωφορείο της γής θά γεμίσει πολύ γλήγορα. Και είναι βέβαιο πώς ο πληθωρικός πληθυσμός, ιδίως στις συγκροτημένες επικράτειες, δημιουργεί την άνάγκη της επέκτασης, δηλαδή την άνάγκη του πολέμου.

Έπί πλέον ή κοινωνική σύνθεση που ο υπερπληθυσμός αυτός δημιουργεί είναι πρόδηλα διαταραχτική της ειρηνοφιλίας στις πολιτισμένες χώρες. Γιατί, όπως μάς βεβαιώνει ή στατιστική στις χώρες αυτές μέσα σε 1000 γέννησες αναλογούν μόνο 119 της καθαυτό άστικής τάξεως ενώ αναλογούν 153 για την τάξη των ειδικευμένων εργατών και 213 για την τάξη των δίχως τέχνη άπλων εργατών.

Έτσι όλοένα ή κοινωνική σύνθεση αλλάζει ραγδαίως. Και παραλλήλως αλλοιώνεται ή διανοητική, προβάλλουν κοινωνικά προβλήματα, που άπειλούν την ειρηνική διαβίωση. Κι αν εις τά προβλήματα αυτά προστεθούν όσα ή μηχανική πρόοδο έδημιούργησε και ιδίως τό πρόβλημα της άνεργίας, ή άπειλή της ειρήνης δείχνεται πολύ αισθητότερη παρ' ό,τι θέλει και καλά να την παρουσιάζει ή μεταπολεμική αίσιοδοξη ειρηνόφιλη νοοτροπία.

Ο πιο γνωστός τώρα λογοτέχνης στη Σοβιετική Ρωσία είναι ο Φ. Πανφέροφ, συγγραφέας του περιφήμου ρομάντσου «Μπρούσκι», που ή κυκλοφορία του πέρασε τις 500 χιλιάδες αντίτυπα. Κάθε άλλο παρ' άδιδάσκαλος (μαίτρ), έχει έντούτοις δική του σχολή. Μόλο που τό λογοτεχνικό του τάλαντο είναι αρκετά μέτριο, τό ύφος του κοινό, τά μέσα της έκφρασης συνειθισμένα, μπόρεσε να φτιάξει λογοτεχνικό έργο, που με περηφάνεια τό προβάλλει όλη ή νέα λογοτεχνική γενιά του Σοβιετισμού, λογίζοντας τη λογοτεχνία σά μιά τέχνη σάν όλες τις άλλες και τό λογοτέχνη σάν καθαυτό εργάτη των γραμμάτων. Δίκαια λοιπόν ο Πανφέροφ είναι ο ιδανικός τύπος τέτοιου λογοτέχνη. Κ' είναι ένδιαφέρον να ξέσουμε ποιά γνώμη έχει για τη σύγχρονη ρωσική λογοτεχνία. Είναι ή γνώμη που έκφράζει έπακριβώς όλες τις τωρινές αντίληψεις για την τέχνη στη χώρα του.

«Συχνά με ρωτούν, — λέει ο Πανφέροφ, — κοντά σε ποιόν έμαθήτεψα. Έμαθα την τέχνη μου κοντά στον Κνουτ Χάμσουν, στο Τζακ Λόντον, στον Τολστόη. Άλλα καθαυτό δέν έκανα μαθητεία κοντά σε κανένα. Τί πραγματικώς λιγώτερο πρόκειτ' έδώ να μάθω κανείς την τέχνη παρ' τό να είναι ο έαυτός του, να έκφράζει τά γύρω του, τον τρόπο που αυτός προσδέχεται την πραγματικότητα και τη ζωή. Θά μάς ήτανε δυνατό να δεχτούμε μεις τη ζωή έτσι όπως τη δέχονταν ο Τολστόη κι ο Δοστογιέβσκυ; Βέβαια όχι.

Πρόδηλο είναι ότι πρέπει να μελετούμε τους κλασικούς, αλλά έχοντας πάντα έμεις την ιδεολογική βάση μας διαλεκτική. Στον Τολστόη, έπίσης δέ και στον Δοστογιέβσκυ, όλα άπορρέουν από ήθικές κινήσεις περιορισμένες (κλειστές), ενώ έμεις ριψοκιντυνέουμε πολύ πιο μακριά, εισδύουμε πιο βαθειά, βάνοντας αναντίρρητη αρχή τό ότι όλες οι άμοιβαίες συνάψεις των ανθρώπων βρίσκονται μέσα σε συνθήκες άυστηρής οικονομικής και δέν υπάρχουν ποτέ έξω από την τάδε ή τάδε ομάδα, άπομονωμένες από την τάδε ή τάδε ομάδα.

Κατηγορούν την προλεταρική λογοτεχνία πώς δέν έχει ως τώρα συγγραφείς της δύναμης ενός Τολστόη ή ενός Δοστογιέβσκυ. Προσωπικώς έγώ δέν άνησυχώ διόλου γι' αυτό. Μας χρειάζονται, τάχα, τόσο πολύ τέτοιοι λογοτέχνες; Όπως δήποτε όλ' αυτά σήμερα δέν έχουν μεγάλη σημασία. Δέ θέλω να ρωτήσω τό μέλλον και τον έαυτό μου αν τό προλεταριάτο θάχει ή δέ θάχει τους δικούς του Σαίξπηρ, Μπαίρον, Ούγκο, Τολστόη. Θά τους έχει δίχως άλλο· δέν είναι όμως καμία βία. Σήμερα μπορεί να κάνουμε καθώς έπίσης κι αύριο δίχως διαβόητες ξίχωρες εμφάνισεις, γιατί προς τό παρόν δέν έχουμε άνάγκη κορυφαίων.

Η περίφημη φράση του Μπαλίνσκυ: «Έχουμε λογοτέχνες, αλλά δέν έχουμε λογοτεχνία» άποβλέπει άκριβώς στην άστική περίοδο της ρωσικής λογοτεχνίας. Άκριβώς γιατί πριν είμαστε πλούσιοι σε Πούσκιν, σε Γκόγκολ, σε Δοστογιέβσκυ, σε Τουργκένιφ δέν έχουμε λογοτεχνία. Στο έξιξ θαχουμε και λογοτεχνία και λογοτέχνες.

Πρέπει να ξεγιόμαστε. Κάποιοι θέλουν να πιστεύουν πώς ο κομμουνισμός είναι μιά επινόηση των μπολσεβίκων και πώς ή προλεταρική λογο-

τεχνία είναι τό έξαγόμενο του νόμου που άπαιτεί τη μιά φιλολογία να τη διαδέχεται μιά άλλη πιο της μόδας. Όχι, δέν υπάρχει ένδόστιμο τέτοιας αντίληψης. Η προλεταρική λογοτεχνία είναι βέβαια μιά σχολή, αλλά έπίσης κ' ένα τρομερό όπλο της εργατικής τάξης που έχει επίγνωση της δύναμής της, είναι μ' άλλα λόγια όπλο πολεμικό του προλεταριάτου.

Η λογοτεχνία μας έχει σκοπό της την τελειωτική έξολόθρευση της άστικής ιδεολογίας στην περιοχή των καλών τεχνών· και σ' αυτό δέ τό σημείο οι άυτοκαλούμενοι «συνδοιοπόροι» μας και μεις έχουμε άντιγνώμια. Οι συνδοιοπόροι κρατούν πάντα σπέρματα της παλιές ρωσικής «έντελιγκέντζιας». Τό ίδιο όπως πολλοί διανοούμενοι κατάδεχτηκαν ν' αναγνωρίσουν την επανάσταση, οι συνδοιοπόροι μας στέργουν να παραδεχτούν τη προλεταρική λογοτεχνία. Πρόδηλο τότο άπόδειξη πώς εις τά ύπολείμματα αυτά της ρωσικής άστικής τάξεως λείπει όλωσδιόλου ή αντίληψη της πραγματικότητας. Μου φαίνεται άποδειγμένο πώς οι «συνδοιοπόροι μας» δέ θά διδάξουν την τέχνη της λογοτεχνίας στους εργάτες — συγγραφείς, άλλ' άπεναντίας αυτοί θά σαρώσουν, κι από τό μεγάλο δρόμο της λογοτεχνίας θά διωχτούν από τό φοβερό ρεύμα της λογοτεχνικής παραγωγής που δίνουν οι λαϊκές μάζες.

Τό ζήτημα της ημέρας είναι τότο: κάθε συγγραφέας έχει ύποχρέωση να βρίσκει πολύ κοντά όχι μόνο στην τρέχουσα ζωή, αλλά κυρίως στη βιομηχανική παραγωγή και στη σοσιαλιστική άναδημιουργία. Παρευρισκόμαστε σε βιομηχανικούς τρόπους όλότελα νέους· παραστεκόμαστε στην κατάργηση όλων των αρχαίων μεθόδων και στην κολοσσία οικοδόμηση ενός νέου κόσμου.

Προσέξτε στο ότι οι συγγραφείς οι άστικοί της δυτικής Εύρώπης άρχίζουν κι αυτοί να λογαριάζουν τη μεγάλη σημασία της σοσιαλιστικής άναδημιουργίας και του αγροτικού κολλεκτιβισμού. Ός και ή τάξη των άστών άρχίζει να κάνει λόγο για την κρίσιμη κατάσταση των ιδεών του άστικισμού, για την κρίσιμη κατάσταση των άστικών πραγμάτων. Οι έφημερίδες και τά περιοδικά στις άστικές επικράτειες μιλούν όλοένα για την πάλη των τάξεων, για τό μαρξισμό κ.λ.π.

Η άστική κριτική μάς επικρίνει ότι δέν άγγίζουμε καν τό ζήτημα του έρωτα και της ζήλιας στα έργα μας και μάς αναφέρει κάθε λίγο τον Τολστόη. Ακούστε όμως, σύντροφοι, δέν είναι δυνατό να μιλούμε για τον έρωτα και για τη ζήλια κατά τον τρόπο του Τολστόη στην «Αννα Καρένιν». Έμεις οι σοβιετικοί λογοτέχνες έχουμε προσισμό να μιλούμε γι' αυτά τά ζητήματα με τρόπο τέτοιο που ο άναγνώστης να ντρέπεται για τη ζήλια του και να την πνίγει μόλις προβάλλει.

Αντίθετ' από τους άστικούς λογοτέχνες δέν καταγινόμαστε με μελέτες άπαθείς και με πάθητική ένάτηνη της ζωής, αλλά μπαίνουμε και μεις στο παιχνίδι, δίνουμε τον έαυτό μας όλάκερο εις την όργάνωση, στην οικοδόμηση του νέου κόσμου. Η αντίληψη μας για τη ζωή και τη λογοτεχνία είναι όλότελα ρεαλιστική. — Όύτε και είναι παράδοξο πώς ριψοκιντυνέοντας σε έργο τόσο τεράστιο· κάνουμε σφάλματα σε κάθε μας βήμα.

ΝΕΟΣ ΘΗΣΑΥΡΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ΗΤΟΙ ΜΕΓΑ ΛΕΞΙΚΟΝ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ ΑΠΟ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΑΤΩΝ ΧΡΟΝΩΝ ΜΕΧΡΙ ΣΗΜΕΡΟΝ

[*Ανακοίνωσις έκδοτικού οίκου Δημητράκου]

Τὸ ἀναγγελθέν παλαιὸν Λεξικὸν Σακελλαρίου περιέχει τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν πλὴν πρώτων χριστιανικῶν χρόνων, ἐν πολλοῖς δὲ μέχρι τοῦ 1400.

διακρίτως τοῦ γλωσσικοῦ θησαυροῦ τῆς Ἑλληνικῆς, ἀφ' ἑτέρου δὲ διότι μόνον τὸ τοιαύτης γλωσσικῆς ἐκτάσεως λεξικὸν ἀνταποκρίνεται εἰς τὰς κοινωνικὰς ἀνάγκας τῆς σήμερον.

Λεξικὸν τῆς ἀρχαίας μόνον καὶ τῆς μέσης Ἑλληνικῆς, οἷον τὸ προαγγελθέν, εἶναι καὶ ἀπομένει κατ' οὐσίαν εἰδικόν, πάντως δὲ οὐχὶ χρηστικῶς ἐπαρκὲς λεξικὸν τῆς συγχρόνου γλώσσης ἡμῶν. Διότι παρὰ τὰς δύο περιόδους, τὴν ἀρχαίαν καὶ τὴν μέσην, ὑπάρχει ἡ τρίτη νέα περίοδος τῆς νῦν γραφομένης καὶ ὠμιλημένης ὑπὸ τὴν διπλὴν μορφήν, ἥτοι τῆς λεγομένης Καθαρευούσης καὶ τῆς κληθείσης Δημοτικῆς. Αὕτη δὲ ἡ τῆς νέας περιόδου γλῶσσα ἡμῶν, τὸ μὲν σχηματίσασα, τὸ δὲ ἐξ ἄλλων γλωσσῶν προσκτησαμένη μυρίας ὅσας λέξεις καὶ φράσεις προκυψάσας ἡ ἐξελικτικῶς διαμορφωθείσας ἐν μέσῳ νέου συνθετωτέρου κοινωνικοῦ καὶ πνευματικοῦ περιβάλλοντος, οὐχὶ σπανίως ἀφίσταται τοῦ γλωσσικοῦ εἰρμού τῆς τε ἀρχαίας καὶ τῆς μέσης Ἑλληνικῆς.

Τὰ ἄλλα λεξικά τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης.

καθαρῶς γλωσσικῆς ἀπόψεως καὶ ἐπαρκῶς ἐκτεταμένη ἀνάπτυξις τῶν λέξεων τῆς Καθαρευούσης καὶ τῆς Δημοτικῆς.

Καὶ ἀλλῶς μὲν, ἀπὸ τοιαύτης γλωσσικῆς ἀπόψεως, τὸ δαπάναις τοῦ Κράτους συντασσόμενον Λεξικὸν τῆς Νέας Ἑλληνικῆς Γλώσσης προῶρισται νὰ περιλάβῃ ὅλον τὸν νεώτερον γλωσσικὸν ἡμῶν πλοῦτον, ἀλλ' ἡ σύνταξις τοῦ λεξικοῦ τούτου δὲν εἶναι δυνατόν νὰ συντελεσθῇ εἰμὴ μετὰ χρόνον μακρὸν. Καὶ ὅταν δὲ ποτε συντελεσθῇ καὶ εἰς φῶς ἔλθῃ τὸ ἔργον τοῦτο, διὰ τὴν ἑκτασιν καὶ τὴν διεξοδικὴν λεπτομέρειαν τοῦ περιεχομένου, προῶριζεται νὰ εἶναι οὐχὶ Λεξικὸν χρηστικόν, ἀλλὰ πλήρης καὶ συνολικὴ ἐκθεσις, ἐξακριβωσις καὶ ἐρμηνεία τῆς ΝΕΑΣ γλώσσης ἡμῶν.

Οὕτως, οὐδ' ὑπάρχει οὐδὲ προσεχῶς προσδοκώμενον εἶναι Λεξικὸν ἔστω καὶ ἐπίτομον τῆς ΟΛΗΣ Ἑλληνικῆς, προσηκόντως ΧΡΗΣΤΙΚΟΝ καὶ εἰς τὰς ἀνάγκας τοῦ συγχρόνου Ἑλληνισμοῦ ἐπαρκούν.

Ὁ τίτλος τοῦ Νέου Λεξικοῦ μας εἶναι ΝΕΟΣ ΘΗΣΑΥΡΟΣ τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσης ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥ καὶ θὰ περιέχῃ τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι σήμερον.

Τὸν παρελθόντα Δεκέμβριον ἀνέλαμεν ὅτι θὰ προβῶμεν εἰς ἑκτὴν ἐκδοσιν τοῦ Μεγάλου Λεξικοῦ τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσης Ἀθ. Σακελλαρίου, καὶ ὅτι ἀνεθέσαμεν τὴν ἀναθεώρησιν καὶ τὴν συμπλήρωσιν αὐτοῦ εἰς κρατίστους παρ' ἡμῖν φιλόλογους ἑλληνιστάς καὶ λεξικογράφους. Συμφώνως δὲ τῇ ἀναγγελίᾳ ἐκείνῃ ἐπεξεργάσθημεν ἐγκαίρως μέγα μέρος τῆς ὕλης.

Ἀλλ' οὕτω προϊόνσης τῆς ἐπεξεργασίας προέκυψε καταφανὴς καὶ ἐπιτακτικὴ ἡ ἀνάγκη γενικωτέρας καὶ καθολικῆς συμπληρώσεως τοῦ Λεξικοῦ, ὅπως τοῦτο καταστήτῃ Λεξικὸν τῆς ὅλης ἀρχαίας, μέσης (1) καὶ νέας, Ἑλληνικῆς Γλώσσης. Διότι οὕτω, ἀφ' ἑνὸς μὲν ὀρτιώτερον θὰ δοθῇ ἡ τῶν σημασιῶν ἐκάστης λέξεως ἐρμηνεία διὰ λέξεων εἰλημμένων ἐξ ὅλου ἀ-

τὴν νέαν ταύτην ζῶσαν ἡμῶν γλῶσσαν ἐν συνδυασμῷ καὶ ἐν συναφείᾳ πρὸς τὰς προϋπαρξάσας γλωσσικὰς περιόδους οὐδὲν τῶν ὑπαρχόντων λεξικῶν μας περιέχει, οὕτε δηλαδὴ τὰ ἐρμηνευτικὰ Ἑλληνικά Λεξικά, οὕτε καὶ τὰ πολύτομα καὶ εἰς ἄλλον προορισμὸν ἀποβλέποντα Ἑγκυκλόπαιδικά, ἐν οἷς ἄλλως δὲν ἐγένετο, ἀλλ' οὐδ' ἔπρεπε νὰ γίνῃ ἀπὸ καθαρῶς γλωσσικῆς ἀπόψεως καὶ ἐπαρκῶς ἐκτεταμένη ἀνάπτυξις τῶν λέξεων τῆς Καθαρευούσης καὶ τῆς Δημοτικῆς.

Καὶ ἀλλῶς μὲν, ἀπὸ τοιαύτης γλωσσικῆς ἀπόψεως, τὸ δαπάναις τοῦ Κράτους συντασσόμενον Λεξικὸν τῆς Νέας Ἑλληνικῆς Γλώσσης προῶρισται νὰ περιλάβῃ ὅλον τὸν νεώτερον γλωσσικὸν ἡμῶν πλοῦτον, ἀλλ' ἡ σύνταξις τοῦ λεξικοῦ τούτου δὲν εἶναι δυνατόν νὰ συντελεσθῇ εἰμὴ μετὰ χρόνον μακρὸν. Καὶ ὅταν δὲ ποτε συντελεσθῇ καὶ εἰς φῶς ἔλθῃ τὸ ἔργον τοῦτο, διὰ τὴν ἑκτασιν καὶ τὴν διεξοδικὴν λεπτομέρειαν τοῦ περιεχομένου, προῶριζεται νὰ εἶναι οὐχὶ Λεξικὸν χρηστικόν, ἀλλὰ πλήρης καὶ συνολικὴ ἐκθεσις, ἐξακριβωσις καὶ ἐρμηνεία τῆς ΝΕΑΣ γλώσσης ἡμῶν.

Οὕτως, οὐδ' ὑπάρχει οὐδὲ προσεχῶς προσδοκώμενον εἶναι Λεξικὸν ἔστω καὶ ἐπίτομον τῆς ΟΛΗΣ Ἑλληνικῆς, προσηκόντως ΧΡΗΣΤΙΚΟΝ καὶ εἰς τὰς ἀνάγκας τοῦ συγχρόνου Ἑλληνισμοῦ ἐπαρκούν.

Ταῦτα, τὰ ἄλλως πρόδηλα, προϊόνσης τῆς ἀναθεωρήσεως καὶ συμπληρώσεως τοῦ ἀναγγελθέντος Λεξικοῦ Σ. Σακελλαρίου κατιδόντες καὶ ἀποσαφηνίσαντες, ἐμελετήσαμεν καὶ ἀπεφασίσσαμεν τὴν σύνταξιν καὶ ἐκδοσιν τοῦ ΝΕΟΥ ΘΗΣΑΥΡΟΥ τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσης ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι σήμερον. Μὴ ἀγνοήσαντες δὲ τὰς δυσπερβλήτους δυσχερείας, ἃς ἐνέχει ἡ σύνταξις τοιοῦτου Λεξικοῦ, οὐδὲ τὰς πρὸς τοῦτο ἀπαιτούμενας προσοχὴν, περισκεψιν καὶ εἰδημοσύνην, οὐδὲ τὰς μεγάλας διὰ τὴν σύνταξιν καὶ τὴν εἰδικὴν ἐκτύπωσιν δαπάνας, ἀλλ' ἐν ταύτῳ διορῶντες ὅτι ἐπ' ἡδὴ ἡ ὥρα τῆς ἐκδόσεως τοῦ ἀπαραίτητου νῦν Λεξικοῦ τούτου καὶ εἰς τὴν ἐκδοσιν του ὡς εἰς κορωνίδα τῆς πολυχρονίου ἐκδοτικῆς ἡμῶν προσπάθειας ἀποβλέψαντες, δὲν ἐδειλιάσαμεν διὰ τὸ ἐργῶδες καὶ τὸ δαπανηρὸν.

1) μεταχριστιανικῆς μεσαιωνικῆς (Βυζαντινῆς)

Ἡ σύνταξις
τοῦ ΝΕΟΥ ΘΗΣΑΥΡΟΥ

Καὶ ὅπως γίνῃ ἐν ἀδραῖς γραμμαῖς ἀντιληπτὸν τὸ πρόγραμμα, καθ' ὃ χωρεῖ ἡ ἀρξαμένη τοῦ Ν. ΘΗΣΑΥΡΟΥ ἡμῶν σύνταξις, ἅμα δὲ καὶ τὸ περιεχόμενον αὐτοῦ, παρέχομεν ὡς γενικὰς τινὰς καθοριστικὰς πληροφορίες.

Σκοπὸς
τοῦ ΝΕΟΥ ΘΗΣΑΥΡΟΥ

Ὁ «Ν. ΘΗΣΑΥΡΟΣ» τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσης ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι σήμερον θὰ εἶναι ΛΕΞΙΚΟΝ ΧΡΗΣΤΙΚΟΝ ἥτοι θὰ χρησιμεύῃ πρῶτον μὲν εἰς τοὺς μελετητὰς τῶν κειμένων ἀρχαίων, μεσαιωνικῶν καὶ νεωτέρων τῆς τε καθαρευούσης καὶ τῆς δημοτικῆς, πρὸς ἀνεύρεσιν τῆς σημασίας τῶν λέξεων, δεύτερον δὲ εἰς τοὺς γράφοντάς τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν ἐν οἰαδήποτε μορφῇ αὐτῆς καὶ τρίτον εἰς τοὺς ἀναγνῶντάς τὴν ἀκριβῆ σημασίαν τῶν νεωτέρων ἐπιστημονικῶν, τεχνικῶν, ἐπαγγελματικῶν καὶ ἄλλων ὄρων.

Θὰ περιλάβῃ δὲ α') πᾶσας τὰς λέξεις τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς, ὡς εἶναι καταγεγραμμέναι μέχρι τοῦδε εἰς τὰ οἰκία Λεξικά β') πᾶσας τὰς μετὰ β' μὲν ἡ ν' ἐχούσας τὴν μορφήν ἐν τῇ μέσῃ καὶ νῆᾳ ἑλληνικῇ (καθαρευούσῃ καὶ δημοτικῇ) λέξεις τῆς ἀρχαίας, πλὴν ἰδιωματικῶν μορφῶν τῶν νέων ἑλληνικῶν διαλέκτων γ') πᾶσας τὰς νέας ἢ ἐξ ἄλλων γλωσσῶν εἰλημμένας λέξεις τῆς μεσαιωνικῆς ἑλληνικῆς δ') πᾶσας τὰς νέας λέξεις τῆς καθαρευούσης, τὰς ἐπικρατησάσας ὅπως δὴ ποτε εἰς τὸν γραπτὸν λόγον ε') πᾶσας τὰς λέξεις τῆς κοινῆς ὁμιλουμένης ἢ γραφομένης νέας ἑλληνικῆς γλώσσης, ὡς καὶ τὰς ξένας εἰσαχθείσας εἰς τὴν χρῆσιν καὶ ὅπως δὴ ποτε ἐπικρατησάσας καὶ παραμενέουσας.

Ἑρμηνεία τῶν λέξεων
τοῦ ΝΕΟΥ ΘΗΣΑΥΡΟΥ

Πᾶσαι αἱ λέξεις ὑπὸ οἰανδήποτε μορφήν των θὰ εὐρίσκωνται εἰς τὴν οἰκίαν ἀλφαβητικὴν θέσιν. Ἡ ἐρμηνεία ὅμως αὐτῶν θὰ γίνεταί ἐκεῖ ὅπου τίθεται ἡ ἀρχαιότερα καὶ πληρεστέρα μορφή τῆς λέξεως ἐφ' ὅσον ὑπάρχει τοιαύτη (αἰγιαλός, γιαιλός. Τὸ γιαιλός θὰ τεθῇ εἰς τὸ Γ, ἀλλ' ἡ πραγματεία θὰ γίνῃ εἰς τὸ αἰγιαλός).

Τῶν ἀρχαίων λέξεων λαμβάνεται ὁ ἀττικὸς ἢ κοινὸς τύπος παρὰ τοῦτ' ἐκ καταγράφονται οἱ τυχόν διαλεκτικοί λ.χ. Οἰκία (ἢ ἱον. οἰκή). Ὅταν ἡ λέξις εἶναι μόνον τῆς Νέας Ἑλληνικῆς καὶ ἐμφανίζεται ὑπὸ διαφόρους τύπους, τίθεται ὡς ἄρθρον ὁ κοινότερος τύπος, ἢ ὁ ὀλιγώτερος ἐξηλλοιωμένος, ἐκ δὲ τῶν λοιπῶν ἀποκλείονται οἱ καθαρῶς ἰδιωματικοί, λ.χ. τίπιποτε (καὶ τίποτα, τίποτε, τίποτις). Ἀποκλείονται οὕτω οἱ τύποι τίβοτις, τίπτας, τίβοτος κλπ. Αἱ λέξεις τῆς Νέας Ἑλληνικῆς, αἱ παρηλλαγμέναι ἀπὸ τοῦ ἀρχικοῦ τύπου, τυγχάνουσι πραγματείας ὑπὸ τὸν ἀρχικόν τύπον λ.χ. τὸ γοῦμενος τίθεται ὡς ἄρθρον μετὰ παραπομπῆς εἰς τὸ ἡγούμενος ἐνθα γίνεταί ἡ πραγματεία, τὸ ματοστάτης εἰς τὸ αἱματοστάτης, τὸ γιατρός εἰς τὸ ἱατρός, τὸ λιόφυτο εἰς τὸ ἐλαϊόφυτο κλπ.

Τὰ ὑποκοριστικά εἰς -άκης-άκι-άκος-ούλα, ὡς καὶ τὰ μεγεθυντικά εἰς -άρος, ἀναγράφονται εἰς τὸ τέλος τῆς λέξεως, ἐξ ἧς παράγονται (εἰς τὸ τέλος τοῦ παιδίου, παιδάκι, παιδούλα, παιδάρος) τίθενται ὅμως καὶ ὡς ἴδια ἄρθρα, ἐφ' ὅσον ἡ σημασία των δὲν εἶναι ἀπλοῦς ὑποκορισμὸς ἢ μεγεθυνσις (ἀνθρωπάριον).

Ἐκ τῶν διαφόρων τύπων τῶν κλιτῶν μερῶν τοῦ λόγου ἀναγράφονται ἐν τῷ οἰκίῳ ἄρθρῳ καὶ δὴ ἐντὸς παρενθέσεως ἐν ἀρχῇ τῆς πραγματείας μόνον οἱ ἀνωμαλῶς ἢ οἱ κατὰ τὴν τοῦ θέματος ἢ ἐξ ἄλλου θέματος σχηματιζόμενοι (ὄρω, ὄψομαι, εἶδον, ὅπωπα κλπ.). Οἱ ἀρτικοὶ δὲ χρονοὶ τῆς Νέας Ἑλληνικῆς ἀναγράφονται πάντοτε.

Ἡ ἐρμηνεία τῶν ἄρθρων γίνεται ὅσον τὸ δυνατόν σαφῶς καὶ μετ' ἀκριβολογίας (ὅπου δὲ ἀνάγκη καὶ περιγραφικῶς ἢ περιφραστικῶς). Κατὰ τὴν ἐρμηνείαν χρησιμοποιοῦνται κατὰ κανόνα ἡ καθαρεύουσα καὶ ἡ δημοτικὴ γλῶσσα, χωρὶς νὰ ἀποκλείεται ἐνίοτε πρὸς μείζονα σαφήνειαν καὶ ἡ χρῆσις ἀρχαιότερας λέξεως πρὸς ἐρμηνείαν νεωτέρας.

ΕΚΤΑΣΙΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΗ
ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

Ὁ Ν. ΘΗΣΑΥΡΟΣ θὰ ἀποτελεσθῇ ἀπὸ 4 ὀγκώδεις τόμους. Ἡ δελτίωσις τοῦ Ν. ΘΗΣΑΥΡΟΥ ἔχει ἀρκετὰ προχωρήσει, ἀλλὰ δὲν θ' ἀρχίσῃ ἡ ἐκτύπωσις τοῦ πρῶτου περατωθῇ ἡ δελτίωσις ΟΛΟΥ ΤΟΥ ἔργου. Ὁ τρόπος αὐτὸς τῆς ἐργασίας ἐπιβραδύνει τὴν ἐκδοσιν τῶν πρώτων τόμων, ἀλλὰ θὰ μᾶς ἐπιτρέψῃ νὰ παρουσιάσωμεν τὸν Ν. ΘΗΣΑΥΡΟΝ τελειότερον. Ὁ ἀποφύγων μὲν οὕτω καὶ τὸ ἄτοπον νὰ δημοσιεύσωμεν ἀσυμπλήρως μετὰ τὸ πέρας τῆς ἐκτύψεως τοῦ ἔργου, ὅπως συνήθως γίνεταί εἰς τὰ πολύτομα Λεξικά διὰ τὰς παραλειπούμενας λέξεις.

Εἰς τὸν Ν. ΘΗΣΑΥΡΟΝ θὰ παρεντεθῶσι διασαφηνιστικοὶ πίνακες εἰκόνων, ὅπου εἶναι ἀπαραίτητος ἀνάγκη, π.χ. εἰς τὴν λέξιν πλοῖον θὰ προσαρτηθῇ ὁλοσέλιδος πίναξ μετ' ἐξηγήσεως, εἰκονίζουσα τὰ κυριώτατα τῶν πλοίων: Ναῦν, τρίηρη, λέμβον, γαλέραν, καράβι, καΐκι, πολεμικὰ πλοία, ἀτμόπλοια κλπ.

Διὰ τὴν ἐκτύπωσιν τοῦ Λεξικοῦ ἐπιομηθεύθημεν ΕΙΔΙΚΑ στοιχεῖα ΝΕΟΥ τύπου, λίαν εὐανάγνωστα καὶ συμπληρούμενα διὰ εἰδικῶν σημμάτων διευκρινιζόντων, ὅπου δεῖ, τὴν ὀρθογραφίαν καὶ τὴν προφοράν.

ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΑΙ

Οἱ μέχρι σήμερον ὅπως δὴ ποτε ἐγγραφεύς συνδρομηταὶ εἰς τὸ παλαιὸν Λεξικὸν Σακελλαρίου καὶ συνεχίζοντες τὴν καταβολὴν των ΘΕΩΡΟΥΝΤΑΙ καὶ συνδρομηταὶ τοῦ Ν.ΘΗΣΑΥΡΟΥ μετὰ τοὺς ὄρους μετὰ τοὺς ὁποίους ἐνεγράφησαν.

Οἱ ΝΕΟΙ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΑΙ ὅσοι θὰ ἐγγραφῶν ἀπὸ σήμερον καὶ μέχρι νεωτέρας ἀποφάσεως εἰς τὸν Ν. ΘΗΣΑΥΡΟΝ θὰ πληρώσουν δι' ἄδειον εἰς 35 μηνιαίας δόσεις ἐκ δρ. 20 ἐκάστης. δρχ. 700.— δεδεμένον χρυσόδετον (ὁλο πανί) δρχ. 900.— δεδεμένον χρυσόδετον (δέρμα πανί) δρχ. 1.000.—

Ορθογραφική άσχεση — Ένα σημείωμα του κ. Δ. ΓΑΛΗΝΟΥ

Είναι καιρός να επιδιώξουμε τρία πράγματα: α) Τη συστηματική καλλιέργεια της δημοτικής γλώσσας στον επιστημονικό λόγο, β) την ομαλότητα και αυστηρή γραμματική ένότητα της δημοτικής, γ) την ορθογραφική ομοιομορφία μαζί με κάποιαν άπλοποίηση της ορθογραφίας. Το σημερινό μου σημείωμα αναφέρεται στο τρίτο σημείο.

Είναι σόλους γνωστές οι δυσκολίες, που παρουσιάζει η ορθογραφία και της καθαρεύουσας και της δημοτικής. Ένα αρκετά μεγάλο μέρος—δχι βέβαια το ουσιαστικό—της άγραμματοσύνης των παιδιών, που γύρω σ' αυτή γίνεται τόσος θόρυβος τα τελευταία χρόνια, έντοπίζεται στο ορθογραφικό πρόβλημα. Άπέναντι σ' αυτό προτείνονται τρεις λύσεις: Α) Νά πάρουμε το λατινικό αλφάβητο Β) νά εισαγάγουμε τη φωνητική ορθογραφία Γ) νά άπλοποιήσουμε τη σημερινή ορθογραφία.

Η δική μου γνώμη, όπως και άλλοτε το είπα, είναι νά πάρουμε το λατινικό αλφάβητο. Πιστεύω, πώς αυτό κάποτε θα γίνει. Τό πότε δεν τό ξαίρουμε με ακρίβεια. Μά πολλά φαινόμενα δείχνουν, πώς ό καιρός αυτός δεν είναι ίσως πολύ μακριά. Γι' αυτό πρέπει από τώρα νά γίνονται εργασίες και μελέτες προετοιμαστικές.

Παράλληλα όμως μ' αυτές νομίζω, πώς από τώρα μπορούμε νά προβούμε σέ μερικές άπλοποιήσεις και σέ κάποια ένσπείηση της ορθογραφίας της δημοτικής και για νά εύκολύνουμε τά παιδιά, που τή μαθαίνουν στο σκολειό και για νά ταχτοποιήσουμε τη σημερινή ορθογραφική άναρχία, που παρουσιάζουν τά βιβλία που γράφονται στη δημοτική.

Τό κράτος, που μπορούσε νά λύσει τό ζήτημα, είναι όλωσδιόλου άπίθανο, πώς θα καταγίνει σήμερα με τέττα ζητήματα. Έβαλε τη δημοτική στο δημοτικό σκολειό, και κοιτάζει τώρα, πώς νά ξεχαστεί αυτό τό πρόβλημα, για νά μήν έχει σκοτούρες.

Στά 1917, όταν πρωτομπήκε ή δημοτική γλώσσα στα σκολεία, έγινε από τό Έκπαιδευτικό Συμβούλιο ένας πρόχειρος κανονισμός της ορθογραφίας και αυτός μένει ως τώρα στα έπίσημα άναγνωστικά.

Ο κανονισμός όμως αυτός ήταν τότες αρκετά δισταχτικός και άφησε πολλές

δυσκολίες, άδικαιολόγητες σήμερα. Έπειδή λοιπόν δεν είναι πιθανό, αν προτείνουμε μιá ριζική άπλοποίηση, πώς αυτή θα γίνει δεκτή και από τό κράτος και από τούς δημοτικιστάδες στην πράξη και έπειδή τό άπώτερο σχέδιο μας είναι νά λύσουμε ριζικά τό ζήτημα, όταν θα είναι καιρός, παίρνουμε τό λατινικό αλφάβητο, νομίζω, πώς καλό είναι νά προτείνουμε τώρα μιá ταχτοποίηση της ορθογραφίας της δημοτικής, που νά κανονίζει αρκετά ζητήματα, νά εύκολύνει αρκετές δυσκολίες, νά μπάξει κάποια όμοιομορφία και συνάμα νά μπορεί νά εφαρμοστεί και από τό κράτος άμέσως τώρα και από τούς δημοτικιστάδες συγγραφείς.

Πολλά άπ' αυτά, που θα προτείνουμε, τά έχουν κιόλας εφαρμόσει έδώ κι έκει πολλοί, μερικά έχει δεχτεί και τό κράτος. Ο σκοπός μας είναι νά ητηθούνε σήμερα από όλους, νά γίνουνε δεχτά και νά εφαρμοστούνε και από κείνους, που δεν τά εφαρμόζουνε.

Στις προτάσεις μας ακολουθούμε μερικούς κανόνες: Α) Δεν πρέπει νά δημιουργούμε χωρίς σοβαρό λόγο δυσκολίες και άφορμές για λάθη στα παιδιά, που μαθαίνουνε τη δημοτική και τη γραμματική της στο σκολειό. Οι έξαιρέσεις, οι πολλές περιπτώσεις του ίδιου φαινομένου, οι πολυτυπίες είναι και δυσκολίες και πηγή λαθών.

Β) Δεν πρέπει νά δημιουργούμε κανόνες, που έχουνε για προϋπόθεση τους τη γνώση της καθαρεύουσας ή της αρχαίας. Δεν πρέπει δηλαδή, για νά έξηγηθεί ένα φαινόμενο στα παιδιά του δημοτικού σκολειού, νά είναι ανάγκη νά καταφύγουμε σέ άλλα φαινόμενα, που δεν τά έξηγει ή ίδια ή γραμματική της δημοτικής. Αυτό ξεφεύγει πολλές φορές από τούς ενήλικους της σημερινής γενιάς, που ξαίρουνε κιόλας την καθαρεύουσα και την αρχαία. Πρέπει όμως νά μπαίνουνε στη θέση του παιδιού, που δεν τίς ξαίρει και νά βαδίζουμε σύμφωνα με την ψυχούσταση του, όταν μάς έρχεται στο σκολειό.

Γ) Δεν πρέπει νά λογαριάζουμε, τί θα γίνει, όταν τό παιδί σέ μεγαλύτερη τάξη θα μάθει και την καθαρεύουσα και την αρχαία. Πρώτα-πρώτα την αρχαία δεν πρόκειται νά τήνε μάθουν παρά μόνο τό ένα

δέκατο από τά παιδιά και λιγότερο. Η καθαρεύουσα στα δημοτικά σκολεία βρίσκεται προσωρινά και στις λίγες ώρες, που διδάσκεται, δεν πρόκειται νά γίνει χτήμα τους. Κάθε γλώσσα έχει τούς κανόνες της και τις δυσκολίες της. Αν ή καθαρεύουσα είναι δυσκολότερη από τη δημοτική, τόσο τό χειρότερο γι' αυτή. Όσο για την αρχαία, θα ήτανε τό ίδιο αν οι Ιταλοί, όταν διδάσκουνε στα σκολεία τους την Ιταλική, φροντίζανε για τό τί θα γίνει, όταν άργότερα θα μάθουνε τά λατινικά και ήθελαν νά παραμορφώνουν ή νά δυσκολεύουνε την ορθογραφία τους άπ' αυτό τό λόγο.

Οι προτάσεις λοιπόν, που κάνουμε, είναι οι ακόλουθες.

1) Νά καταργηθεί τό η και τό ω στην ύποτακτη: νά γράφεις, νά λέει, νά πείτε, νά φυλαχτείτε. Έτσι βγαίνει ό ακόλουθος άπλουστάτος κανόνας. «Όπου τό ρήμα έχει στην κατάληξη «ι», γράφεται με «ει».

Ένώ τώρα φανταστείτε τό παιδί, που πρέπει νά του έξηγήσουμε, πώς όταν γράφει νά ιδεί, πρέπει νά τό γράφει με η και όταν γράφει έχω ιδεί, πρέπει νά τό γράφει με ει, γιατί έδώ είναι άπαρέμφοτο (τί θα πεί άπαρέμφοτο στη δημοτική;). Και φανταστείτε ακόμη την περίπτωση νά έχω ιδεί, όπου βρίσκονται και τό νά και τό έχω, για νά καταλάβετε τί σύχηση μπορεί νά γεννηθεί στο μυαλό του παιδιού.

2) Νά καταργηθεί ή χρονική αύξηση του ο σέ ω, ό δ ή γ η σ α, ό ρ ι σ μ έ ν ο ς.

3) Τά παραθετικά σέ—ότερος και—ότατος νά γράφονται πάντα με ο. Είναι φανερό, πώς, όσο μπορούμε, πρέπει νάποφεύγουμε κάθε κανόνα ορθογραφικό, που έχει σχέση με τά δίχρονα, άνύπαρχτα στη δημοτική. Φανταστείτε τό παιδί, που θα πρέπει νά μάθει, πώς τό έντιμότερος, έντιμότατος γράφονται με ο, τό τιμιώτερος, τιμιώτατος με ω. Τό ισχυρότερος, ισχυρότατος με ο, τό δυνατότερος, δυνατότατος με ω και άλλα τέττα άπειρα. Στόν ίδιο κανόνα μπαίνουν και τά σέ—ο σύνη ουσιαστικά. Όλα με ο.

4) Οι μετοχές του παθητικού παρακείμενου νά γράφονται πάντα με ένα μ.

Είναι γνωστό, πώς και πολλοί έπιστήμονες γράφουνε τό «δ ι α κ ε κ ρ ι μ έ ν ο ς» με δύο μ, γιατί οι σχετικοί κανόνες είναι από κείνους, που δέ μαθαίνονται όριστικά από τούς περισσότερους. Λοιπόν γραμένος, ραμένος, κρυμένος, φανερωμένος κ.τ.τ.

5) Όλα τά θηλυκά όνόματα (ουσιαστικά και επίθετα) όσα τελώνουν στην όνομαστική σέ α νά θεωρηθούνε πώς έχουνε τό α μακρόχρονο. Έτσι γλυτώνουμε από όλους τούς δύσκολους κανόνες για τά δισύλλαβα, που τελώνουνε σέ—ρα, γλυτώνουμε τούς κανόνες για κείνα, που έχουνε τό α βραχύχρονο, γιατί τό τρέπουνε στη γενική σέ η—μά όχι στη δημοτική, αλλά στην αρχαία και την καθαρεύουσα—γλυτώνουμε από τούς κανόνες για τά θηλυκά επίθετα σέ α, που άλλα τό έχουνε βραχύχρονο και άλλα μακρόχρονο και τέλος γλυτώνουμε από τις διχογνωμίες και άμφιβολίες, για τόν τόνο που θα βάλουμε στο ή γυναικα, ή Τροιζήνα, ή Σαλαμίνα, ή κηλίδα κ.τ.τ. Γράφουμε λοιπόν ή μοίρα, ή γλώσσα, ή γυναίκα κ.τ.λ.

6) Όλα τά ούδέτερα σέ—ι έχουνε τό ι μακρόχρονο, λουλούδι, τραγούδι κ.λ.π.

7) Όλα τά δίχρονα στην παραλήγουσα των όνομάτων (ουσιαστικών και επίθετων) είναι βραχύχρονα. Αυτός ό άπλος κανόνας μάς άπολυτρώνει από άπειρες δυσκολίες και λάθη. Κανείς σχεδόν δέ θυμάται τί τόνο πρέπει νά βάλει στα ή άψίδα, ό γύρος, τό κρίμα, τό κλίμα, ό στύλος, τό σύκο, ή σφραγίδα, ό τύφος, τό χρίσμα κλπ. Άμφιβολίες γεννιούνται για άλλα πολλά. Άπ' όλα αυτά μάς σώζει ό κανόνας έτούτος. Όλα όξεια, γύρος, κρίμα, στύλος, σύκο, τύφος, χρίσμα, πράμα, θάμα, Ναυαρίνο.

Αυτοί είναι μερικοί από τούς γενικώτερους κανόνες, που προτείνουμε νά καθιερωθούν. Πιστεύω, πώς εύκολα θα συμφωνήσουμε άπάνω σαύτους όλοι και πώς τό κράτος μπορεί νά τούς καθιερώσει στα έπίσημα άναγνωστικά και στα βιβλία του σκολειού γενικά. Αν έχουν άντιγνωμία μερικοί σαύτους θα τούς παρακλέσω νά τίς διατυπώσουνε. Και από τη συζήτηση κάτι καλό θα βγει.

Μένουν ακόμα κάμποσα, που διπλογράφονται στα βιβλία της δημοτικής. Γι' αυτά θα μιλήσω σέ άλλο σημείωμα μου.

Νεοελληνική Ποίησης

Η ΠΕΡΔΙΚΑ

(από τὰ δημοτικά τραγούδια)

Μιά πέρδικα καυχήθηκε σ' Ἀνατολή καὶ Δύση
πὼς δὲν εὐρέθη κυνηγὸς γιὰ νὰ τὴν κυνηγήσει.
Κι ὁ κυνηγὸς σὰν τ' ἄκουσε πολὺ τοῦ βαρυφάνη
στήνει τὰ βρόχια στὰ βουνά, τὰ ξόβεργα στοὺς κάμ-
(πους,
τὰ δίχτυα τὰ μεταξωτὰ στήνει στὴν κρύα βρύση
γιὰ νὰ τ' ἡ πέρδικα νὰ πιεῖ, νὰ πιεῖ νὰ κολυμπήσει.
Τὰ βρόχια πεδικλώσαν τὴν κι ὁ κυνηγὸς ἀρπᾷ τὴν.
—Ἀχαμνοπιᾶς' με, κυνηγέ; νὰ μὴ μὲ βροχαριάσεις.
Δὲ βροχαριάζει ὁ κυνηγὸς καὶ τὴν ἀχαμνοπιάνει
καὶ μὲ τ' ἀχαμνοπιᾶσματα βάζει φτερό, πετὰ του
κι ἀπὸ λαγκάδι στὸ βουνὸ στέκει κι ἀντιλαῶ του.
—ὦ κυνηγέ πανοριανέ κι ἀπανωκυνηγάρη,
ἔχτὸς σὰν πιάσει πέρδικα καὶ γέρακας τρυγόνα
ἢ σκίτσει τὴν ἢ πνίγει τὴν ἢ ἄλλου πουλιοῦ τὴ δίνει.
Καὶ σὺ πιασες τὴν πέρδικα κι ἀμόλαρες τὴν πάλι.

Ο ΠΟΘΟΣ ΤΗΣ ΚΟΡΗΣ

(από τὰ δημοτικά τραγούδια)

Στοῦ Θεριστῆ τὸ λιόπυρο, στοῦ Θεριστῆ τὴν κάψα
μιὰ κόρη πάνω στὸ ὕνι κι ἀπανωθιὸ στ' ἀλέτρι
καίγεται καὶ κατατηρᾷ τὸ θεριστῆ τοῦ κάμπου
καὶ τραγουδᾷ μὲ τὸν ἀχὸ στὴν ἐντολή τ' ἀγέρα.
—Φύγε κόρη' ἀφ' τὸν ἀνεμο, φύγε κόρη' ἀφ' τὸν ἥλιο
τί ὁ ἥλιος μαραγγιάζει σε κι ὁ ἀνεμὸς χαλᾷ σε.
—Μάννα τὸν ἥλιο θέλω τον, τὸν ἀνεμὸ ζητῶ τον,
μάννα τὸν πρωτοθεριστῆ θέλω νὰ πάρω ἄντρα.
—Κόρη μ' ὁ πρωτοθεριστῆς πολλὰ προικιά γυρεύει
θέλει χωράφια δεκοχτῶ νὰ σπέρνει, νὰ θερίζει.
—Μάννα τ' ἀρνί μου τὸ μικρὸ, τὸ μηλοπρόβατο μου
ξαπόλυκα στὸν ὄχτο χτὲς καὶ πῆε κατὰ τὸν κάμπο
κ' ἐγὼ 'καμα ποδιαστικὴ νὰ πάω νὰ τὸ φέρω.
Κ' εἰς τὴν ἀναγυρίδα μου καὶ στὸ τραγούδι μου,
μάννα μ', ὁ πρωτοθεριστῆς ἀπηλογήθηκε μου.

ΑΠΟ ΤΑ «ΔΕΚΑΤΕΤΡΑΣΤΙΧΑ» (τοῦ Κωστῆ Παλαμά)

ΤΟ 64ο.

Ἀσάλευτη δὲν εἶναι καμμιὰ ζωὴ.
Λογῆς ταξίδια μ' ἔχουν τρικυμῖσει,
μ' εἶδαν τόποι, μοῦ ἀνοίξανε ναοί,
καὶ τέχνες μὲ περπάτησαν καὶ ἡ φύση.
Μὰ σὰν ἐσένα τίποτε—Θεοί!—
ταξίδι, στιγμῆς ὄραμα, ὦ μεθύσι!
Μιά γυναῖκα, τοῦ Αὐγουστοῦ κάποιον πρωτὸ
τῆ στάμνα τῆς πού γιόμιζε στὴ βρύση
μιὰ ν' ὄρασιὰ ἀργεμένη ἀπ' τοὺς ἀρχαίους
καιροὺς πού κατεβάζαν τοὺς ὠραίους
τοῦ ἀνθρώπου Ὀλύμπιους ἀδερφοποιτούς.
Σὰν ἀπὸ νυχτερίδες τοὺς δαρτοὺς
μου λογιζομὸς πὼς ξάφνου τοὺς χτυπάει,
διαβάτρα ἀστραποθύμηση; Πού πάει;

ΤΟ 99ο.

Μήτε ἡ θάλασσα, μήτε τὸ βουνό,
πού τὸ σπῖτι καὶ πού τὸ περιβόλι;
Σὲ φραγμένο μαντρί ἀφεγγὸ στενὸ
μεροκάματος ἰδρωτὰς, τριβόλι.
Μὰ βλέπω ἀπὸ παντοῦ τὸν οὐρανὸ
καὶ μέσ' στῆς ἁγίας Κυριακῆς τῆ σκόλη
τοῦ ὀνέρου ἡ χρυσὴ βάρκα, καὶ περνῶ
μ' ἓναν κύκνο σὲ μιὰ μακάρια πόλη.
Ἀκαματιά, ἀνημποριά, κούφιοι πέννοι,
στέρφοι καημοὶ κι ὁ φόβος πού μαργώνει.
Καθὼς πρωτόζησα ἄχαρα, παιδί,
γραφτὸ πάντα νὰ ζῶ καὶ νὰ πεθάνω.
—Μὰ ποῖος μέσα μου κι ὅλο τραγουδεῖ
τραγοῦδι πόσο ἀγνὸ καὶ πόσο πλάνο!

«ΧΑΙΡΕ ΝΥΜΦΗ ΑΝΥΜΦΕΥΤΕ»

(Ἀπὸ τὴν «Παραλλαγὴς» τοῦ Α. Μελαχρινοῦ).

Σημαίνει ἡ Ὥρα τῶν Ὑρῶν.
Ἀγιάζει τίς κορφές ἡ Δύση
κέρημικὰ ἡχερὰ νερά
σπερνιαζοῦνε σὲ σύθρηνω ξωκλήσι:
«Χαῖρε Νύμφη ἀνύμφευτε.»

Στὸ εἰκόνισμα τὸ ἀπόβαθρο
κρεμνιέται ἀχνὸ καντήλι.
Ὡς δέηση ρόδων θλίβεται
μπρός σου τάρρωστο δελί:
«Χαῖρε Νύμφη ἀνύμφευτε.»

Στάγια νερά πού νοσταλοῦν
μιὰ χλόη παραδείσια,
τὸ πέρασμά σου ἐθρόση,
κάτου ἀπ' τὰ κυπαρίσσια:
«Χαῖρε Νύμφη ἀνύμφευτε.»

Περνοῦν οἱ κλῶνοι ἀνθοῦσιμοι
τ' ἀραχνιασμένα τζάμια.
Ἐντὸς μου ἡ Ἀνανθη θρηνεῖ
σὲ ἀνέγγιγα καλάμια:
«Χαῖρε Νύμφη ἀνύμφευτε.»

Ὥρα γιὰ λήθη. Φθείρουνται
οἱ ἀνέγνωρες μου οἱ ὥρες.
Μάταια κὴ θλίψη, πού ἔσυραν
στὸ φῶς οἱ Ὀνειροκόρες.

Ἀσκήτεψαν οἱ ἀγάπες μου
στοῦ Ἀβόλετου τὴ θύρα
κῆρθε ἀργά, τὰ ἐντάφια
νὰ τίς ἀλείψεις μύρα.
«Χαῖρε Νύμφη ἀνύμφευτε.»

Γνωμικὰ καὶ Ἀποφθέγματα

—Οἱ αὐθαίρετες ἰδεολογίες στὴ φιλοσοφία ἔχουν
πάντα σὰν ἀντιδραστικὴ συνέπεια τοὺς τὸ σκε-
πτικισμό. Καὶ συμβαίνει συχνὰ ἀν παρασύρονται
πολλοὶ ἀπὸ τὴν τέτοιαν ἰδεολογίαν, πολὺ πῶτεροι
νὰ παρασύρονται ἀπὸ τὸ σκεπτικισμό. Καὶ τὸ δεύ-
τερο τοῦτο ἀποτέλεσμα τοὺς εἶναι καὶ τὸ χειρό-
τερο. Γιατί ὁ σκεπτικισμός εἶναι στέρωση τῆς
σκέψης καὶ ἀρρώστεια τῆς ἠθικῆς.

—Πολλοὶ βρίσκονται σήμερα πού πιστεύουν καὶ
διδάσκουν πὼς ὁ ἀνθρώπινος κόσμος ἄλλαξε ὁλο-
κληρωτικὰ στὴν πίστη, στὴν ἀντίληψη καὶ στὰ ἰδα-
νικά του ἢ πρόκειται ν' ἀλλάξει. Καὶ λὲν ἀκόμη πὼς
τὸ αὐριο θάναι ριζικὰ διάφορο ἀπὸ τὸ σήμερα
καὶ μάλιστα ἓνα αὐριο εὐχάριστο κ' εὐτυχισμένο,
πού θ' ἀντικαταστήσει τὴ σημερινὴ δυσἀρέσκεια
καὶ κακομοιρίδ. Ἔχουν αἰσιοδοξία, πού θυμίζει
τοὺς πρώτους ζηλωτὲς τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ
τὴν πίστη τοὺς πὼς ὅπου καὶ νάταν θά ἐρχόταν
τότε στὴ γῆ ἡ Βασιλεία τῶν Οὐρανῶν. —Σὰ νὰ
ὑπάρχει στὸ φυσικὸ κόσμον κανένα φαινόμενο πραγ-
ματικὰ ἀπότομης μεταβολῆς καὶ εἰδικώτερα σὰν
ὅλη ἡ ἔως τώρα ἱστορία τῶν πολιτισμῶν νὰ μᾶς
ἔδινε ἔστω καὶ τὴν παραμικρὴ ἐνδείξη τέτοιας πρό-
βλεψης.

—Εἶναι πολὺ ἀπλοῖκοι ὅσοι θαροῦν πὼς σβύσανε
οἱ παλῆς πίστες καὶ ξέπεσαν οἱ παλῆς ἀξίες.
Ἀπάνω σ' αὐτὲς σὰν θεμέλια φτιάχτηκε ὅλος ὁ
ἀνθρώπινος πολιτισμός κι ἀπάνω σ' αὐτὲς ἀκόμη
στηρίζεται. Κι ἀν αὐτὲς ὅπως τὰ θεμέλια σ' ἓνα
χτίριο δὲ φαίνονται, τοῦτο δὲ σημαίνει πὼς χά-
θηκαν. Τὸ πολὺ πολὺ μποροῦμε νὰ κάνουμε
εἶναι μιὰ ἐνίσχυση τῶν θεμελίων αὐτῶν ὅταν τὸ
χτίριο τοῦ πολιτισμοῦ ὑψώνεται. Κ' ἐνίσχυση ἐδῶ
σημαίνει ἐσωτερικὴς ἐννοιας πού ἔχουν οἱ παλῆς
ἐκείνες πίστες καὶ ἀξίες. Αὐτὸ δὲ εἶναι τὸ νέο στοιχεῖο
πού μπορεῖ νὰ εἰσφέρουμε γιὰ τὴν πρόοδο τοῦ πο-
λιτισμοῦ, —κάτι παραπάνω: εἶναι ἡ κοινὴ ἀγαθὴ
κρίση ἐμφανιζόμενη ἑλκυστικὰ μ' ἓνα ἄερα νεω-
τερισμοῦ.

—Ὅπως πλατεῖα ἐξήγησε ὁ Δάρβιν ὁ ἐγώνας
γιὰ τὴν ὑπάρξη καὶ γιὰ τὴν ἐπικράτηση εἶναι λυ-
σοδέστερος ὅταν γίνεται μεταξὺ τῶν ἀτόμων καὶ
τῶν παραλλαγῶν ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ εἶδους. Καὶ
μποροῦμε νὰ συμπεράνουμε πὼς ὁ ἐγώνας αὐτὸς
ἔχει γενικώτερο του σκοπὸ τὴν ἐξόντωση τῶν ἀτό-
μων πού εἶναι περισσευούμενα. Τὸ ξεδιάλεγμα σὰ

συνέπεια τοῦ ἐγῶνα ἐρχεται σὰ δεύτερος σκοπὸς
καὶ σὰ δεύτερη λιγώτερο ἐπιβλητικὴ αἰτία. Γιατί
συχνὰ κι ὁ ἐγώνας κ' ἡ ἐξόντωση γίνεται δίχως
ξεδιάλεγμα. Ἐνῶ ἡ ἀλήθεια εἶναι πὼς γεννιοῦνται
πολὺ πῶτεροι ἄτομα παρ' ὅσα εἶναι δυνατόν νὰ
ζήσουν πάνω στὴ γῆ. Κ' ἡ ἐξαφάνιση ἐκείνων πού
περσεύουν εἶναι ἡ πρώτη, ἡ πιὸ ἐπιταχτικὴ ἀ-
νάγκη.
I.Z.

ΑΠΟΦΘΕΓΜΑΤΑ

Ἡ ἀρετὴ πάντοτε προχωρεῖ διὰ μόθων.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ

Περισσότεροι ἄνθρωποι γίνονται ἀγαθοὶ μὲ ἀσκη-
σιν παρ' ὅσοι εἶναι οἱ ἐκ φύσεως.

ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΣ

Καθένας πρέπει πρῶτον νὰ ἐντρέπεται τὸν ἑαυ-
τόν του· διότι ποτὲ κανένας δὲν εἶναι μακρὰν ἀπὸ
τὸν ἑαυτόν του.

ΚΑΤΩΝ

Τὴν συμβίωσιν τῶν ἀνθρώπων συγκρατεῖ ἡ εὐ-
εργεσία καὶ ἡ ἐκτίμησις καὶ ἡ τιμωρία.

ΘΕΟΦΡΑΣΤΟΣ

Οἱ νόμοι ὁμοιάζουν τὸ δίχτυον τῆς ἀράχνης·
διότι ὅπως εἰς αὐτὸ ἀν ἐμπέσῃ μύγα ἢ κώνωψ συλ-
λαμβάνεται, ἐὰν δὲ σφήκα ἢ μέλισσα σχίζουσα ἐκ-
φεύγει, οὕτω καὶ εἰς τοὺς νόμους ἐὰν μὲν ἐμπέσῃ
πτωχὸς συλλαμβάνεται, ἐὰν δὲ πλούσιος ἢ δυνατὸς
εἰς λόγους σχίζων αὐτοὺς διαφεύγει.

ΖΕΛΕΥΚΟΣ

Οἱ διαχειριζόμενοι ἀρχὴν πρέπει νὰ κυβερνοῦν
τοὺς ἀρχομένους ὡς τέκνα τῶν καὶ προκειμένου νὰ
τοὺς κρίνουν πρέπει ν' ἀποκοιμίζον καθεὶ ἐχθρό-
τητα καὶ φιλίαν καὶ ὀργήν.

ΧΑΡΩΝΔΑΣ

Ἡ κάθε ἐπιστήμη, ὅταν ἀποχωρίζεται τῆς δικαιο-
σύνης καὶ τῆς ἄλλης ἀρετῆς, φαίνεται πανουργία
ἀλλ' ὄχι σοφία.

ΠΛΑΤΩΝ

Ὁ μὲν δειλὸς ἔχει ἐναντίον του τὰ ὄπλα, ὁ δὲ ἀνό-
ητος ἔχει ἐναντίον του τὰ χρήματα.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Ὁ σοφὸς ἄνθρωπος πρέπει ὄχι νὰ μετανοῇ, ἀλλὰ
νὰ προνοῇ.

ΕΠΙΧΑΡΜΟΣ

Εἰς τὸν Νεὸν Θεσσαλὸν τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥ

φαίνεται ἱστορικῶς ἡ ἐξέλιξις ἐκάστης λέξεως
στὴν ἀρχαία, καθαρεύουσα καὶ δημοτικὴ.

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΑΣ,

Ἡ 10δραχμὸς ἐτησίᾳ συνδρομὴ τῆς ΦΩΝΗΣ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ μόνις καλύπτει τὰ ἐξόδα τῆς
διεκπεραιώσεως. Κατὰ συνέπειαν διὰ τὸ περιοδικὸν οἱ συνδρομηταὶ δὲν δίδουν τίποτε. Ἄς
στείλουν λοιπὸν τὸ ταχύτερον τὸ μικρὸ ποσὸν τῶν δραχ. 10.—

Τὸ παλιὸ βιβλίον, ἰδοὺ ἕνας ἀνυπολόγιστος κίνδυνος τῆς ὑγείας τοῦ παιδιοῦ. Στους πολλοὺς καὶ στοὺς ἀπρόσεχτους δὲν εἶναι ἀμέσως ἀντιληπτός. Ἀλλὰ ἐμφανίζεται τεράστιος καὶ τρομαχτικός σ' ἐκείνους πού κάπως ξέρουν πῶς καὶ πόσο εὐκολὰ καὶ πόσο συχνὰ πολλὲς βαριές, κάποιες καὶ θανατηφόρες, ἀρρώστειες μεταδίδονται.

Κατὰ πολλοὺς, βέβαια, τρόπους αὐτὲς οἱ ἀρρώστειες μεταδίδονται. Ἀλλὰ τρόπος ἀμεσός, συχνὸς καὶ—αὐτὸ δὲ εἶναι τὸ χειρότερο—τρόπος ὑπουργός εἶναι τὸ παλιὸ βιβλίον. Στους ἡλικιωμένους λιγώτερο ἀμεσός, ἀλλὰ τρομερὸς καὶ σχεδὸν ἀναπόφευκτος στοὺς μικροὺς, στὰ τρυφερά δηλαδὴ καὶ εὐκολοπρόσβλητα παιδιὰ. Καὶ τοῦτο οὐ μόνον γιὰ τὸ παιδί εὐκολώτερα παίρνει κάθε μεταδοτικὴ ἀρρώστεια, ἀλλὰ καὶ γιὰ τὸ ἕνα βιβλίον στὰ χέρια τοῦ παιδιοῦ ἀπομένει πιότερο κινδύνος: τὸ φυλλομετρεῖ, τὸ μεταχειρίζεται ὁλόεναν καὶ τὸ χέρι του στὸ μεταξύ πᾶει στὸ πρόσωπο, στὰ μάτια, στὸ στόμα, ξυεῖ τὴν ἐπίδερμίδα,—πιάνει ψωμί ἢ φρούτο ἢ γλυκὺ, πού πάντα μὲ ἀπληστία κι ἀπρόσεχτα ὅλ' αὐτὰ τὸ παιδί τὰ τρώει.

Καὶ γιὰ νὰ πάρει καὶ γιὰ νάχει τὸ παιδί ἕνα μεταχειρισμένο βιβλίον θὰ τοῦ ἀρέσει ἢ κυρίως θὰ τὸ χρειάζεται, δηλαδὴ θάναυ διδακτικό. Καὶ στὶς δύο περιπτώσεις ἡ χρῆσις τοῦ βιβλίου εἶναι ἐξακολουθητικὴ, μάλιστα τοῦ διδακτικοῦ βιβλίου ἢ χρῆσις. Ἡ μετάδοσις λοιπὸν τοῦ νοσογόνου μικροβίου, πού φωλιάζει καὶ πού ἀναπτύσσεται στὸ χαρτί, στὴν κόλλα τῆς ράχης τοῦ βιβλίου, στὶς κλωστὲς τοῦ δεσμοῦ, εἶναι ἐννεύηντα τοῖς ἑκατὸ βέβαια.

Κι ἂν ἀφήσουμε κατὰ μέρος ἄλλες μικρότερες ἀρρώστειες, πού μπορεῖ νὰ μεταδοθῶν μὲ τὴν χρῆσις ἑνὸς μεταχειρισμένου βιβλίου, ἰδοὺ κάποιες ἀπὸ τίς χειρότερες μεταδοτικὲς ἀρρώστειες, πού ἀπειλοῦν ἀπ' αὐτὴ τὴν αἰτία τὸ παιδί,—κατὰ ἀπαρίθμηση τοῦ Ἑμπερτ, ἑνὸς δηλαδὴ ἀπὸ τοὺς κορυφαίους ὑγιεινολόγους τοῦ καιροῦ μας:

* Ἀρρώστειες μεταδόσιμες ἀπὸ παλιὸ βιβλίον.

* Οστρακιά—Ἐρισύπτελας—Διφθερίτη—Τύφος—Χολέ-

ρα—Φυματίωση—Γρίπη—Τραχώματα—Ὀφθαλμία—Σταφυλοκοκκίαση—Ὑδατίδες—Ἑλκή μεταδοτικὰ καὶ ὅλες οἱ δερματικὲς ἀρρώστειες, οἱ κολλητικὲς, Ψώρα, κ.λ.π.

Οἱ ἀρρώστειες αὐτὲς μεταδίδονται ἀπὸ μικροβία πού διατηροῦνται καὶ ἀντέχουν ἔξω ἀπὸ τὸν ἀνθρώπινον ὀργανισμό ὅχι μέρες μόνον, ἀλλὰ καὶ μῆνες καὶ χρόνια ἀκόμη. Ἡ Φυματίωση πρῶτον ἀπ' ὅλες.

Καὶ τὸ χειρότερο,—εὐκολώτατα μεταδίδονται ἀπὸ ἕνα μολυσμένο παλιὸ βιβλίον σὲ ἕνα ἄλλο ἐπίσης παλιόν. Ἀρκεῖ δὲ νὰ θυμηθοῦμε ὅτι τὰ μεταχειρισμένα βιβλία μοιραίως τοποθετοῦνται γιὰ πούλημα τὸ ἕνα δίπλα στὸ ἄλλο γιὰ νὰ νιώσουμε τὴν ἑκταση τοῦ κινδύνου.

Γιὰ νὰ εἴμαστε βέβαιοι πῶς ἕνα μεταχειρισμένο βιβλίον δὲν εἶναι φορέας μικροβίων πρέπει νὰ τὸ περάσουμε ἀπὸ τὸν ἀπολυμαντικὸ κλίβανο καὶ χωρὶς, ἐννοεῖται, ν' ἀνακατευτεῖ κατόπιν μὲ ἄλλα ἀγνωστῆς προέλευσης μεταχειρισμένα βιβλία. Ἀλλὰ ποιὸ παλιὸ βιβλίον ἀπολυμαίνεται στὸν κλίβανο, πού ὅταν κιάλας ἀπολυμαντικὴν τριβὴν καὶ λεκιάζουν καὶ στρίβουν τὰ φύλλα του, ὥστε νὰ καταντᾷ σχεδὸν ἀχρηστο;

Ἀπαγορεύει λοιπὸν ἀπολύτως ἡ Ὑγιεινολογία τὴν χρῆσις τοῦ παλιοῦ βιβλίου στὰ παιδιὰ. Καὶ τὴν ἀπαγόρευση τὴς πρέπει νὰ τὴν καλοξοίρουν καὶ νὰ τὴν ἐφαρμόζουν οἱ εκπαιδευτικὲς ἀρχές, πιότερο δὲ οἱ δάσκαλοι, ἀλλὰ πρὸ πάντων καὶ κυρίως οἱ γονεῖς.

Στὰ σχολεῖα μας γίνεται δυστυχῶς μεγάλη χρῆσις παλαιῶν βιβλίων ἀπὸ τοὺς μαθητὲς. Πέριον ἔλεγε σ' ἕνα γραφεῖο τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας ὁ μακαρίτης ὁ Χωραφᾶς, γυμνασιάρχης στὴν Ἀθήνα, ὅτι σὲ μία τάξη τοῦ γυμνασίου του πού εἶχε 85 μαθητὲς, 15 μόνον ἀγόρασαν τὴν ἱστορίαν του. Οἱ ἄλλοι 70 βρήκανε παλιὰ. Ἐνὰ δὲ δημοτικὸν σχολεῖον στὰ Κύνθηρα μὲ 55 μαθητὲς στὴν Δ' τάξιν πήρε 4 μόνον ἀναγνωστικά, τὰ ἄλλα 51 οἱ μαθητὲς τὰ ἀγόρασαν παλιὰ.

ΣΥΝΕΧΙΖΕΤΑΙ Η ΕΚΤΥΠΩΣΙΣ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

ΤΟΥ ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Χ. ΘΕΟΔΩΡΙΔΟΥ

Ἐνα συστηματικὸν βιβλίον φιλοσοφίας, τὸ ὁποῖον θὰ διαβασθῇ πολὺ καὶ θὰ δώσῃ ἀφορμὴν εἰς συζητήσεις. Εἰς τὸ ἐπόμενον φύλλον τῆς Φωνῆς θὰ ἐπανέλθωμεν ἐπὶ τοῦ βιβλίου καὶ θὰ δώσωμεν χαρακτηριστικὰς περικοπὰς.

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥ Α. Ε.—ΑΘΗΝΑΙ

Ο σκύλος

Απὸ «Τὸ τραγοῦδι τῆς ἀγάπης» * Ἰβάν Τουργένιεφ

Μετάφρ. Π. ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΥ

—Ὅταν πιστέψῃ κανεὶς στὸ δυνατό τοῦ ὑπερφυσικοῦ, τότε ποῖο ρόλο, σὲ παρακαλῶ, πρέπει νὰ παίξῃ τὸ μυαλὸ τοῦ ἀνθρώπου, ἐρώτησε ὁ Ἀντώνιος Στεφάνοβιτς καὶ ἐσταύρωσε τὰ χέρια του ἐπάνω στὴ φουρτωμένη του κοιλιὰ.

Ὁ Ἀντώνιος Στεφάνοβιτς εἶχε καλὴ θέσι στὴν ἐπικράτεια, ἦταν ἕνας φρόνιμος καὶ γνωστικός ἄνθρωπος μὲ σταθερὸ χαρακτήρα καὶ γερὸ μυαλόν.

—Αὐτὸ δὲν μπορῶ νὰ τὸ καταλάβω, τοῦ παρετήρησε ὁ σύντροφός του Κεράνοβιτς. Τί θέλετε νὰ εἰπῇτε μὲ αὐτό; Μήπως θέλετε νὰ πιστέψετε εἰς τὰ ὑπερφυσικά παραμύθια πού λέει ὁ λαὸς γιὰ διαβόλους καὶ ἄλλα πράγματα;

—Ἀκουσέ με, φίλε μου! θὰ σοῦ διηγηθῶ ἕνα πρᾶγμα καὶ ἂν θέλῃς πιστέψῃς το. Μὲ ξέρεις ὅτι δὲν εἶμαι προληπτικός οὔτε ἀπὸ κείνους πού πιστεύουν σὲ ἀπόκρυφες θεότητες μὲ μιά λέξι, γιὰ νὰ μὴ σοῦ τὰ πολυλογῶ, νὰ περὶ τίνος πρόκειται. Πέρσι εἶπα πᾶει ἔξω στὸ χτήμα μου, στὴν Τάσκα, γιὰ νὰ περάσω λίγον καιρὸ μὲ τὸ λαχανόκηπό μου, μὲ τὰ πουλιά μου καὶ ἄλλα ἐκεῖνα τὰ περπούμενα πού χρειάζεται ἕνα γεροντοπαλὴκαρο.

Ἐνα βράδυ εἶχα πάει στὸ γείτονά μου τὸ Παύλοβιτς γιὰ νὰ παίξουμε χαρτιά. Πρέπει νὰ σοῦ εἰπῶ ὅτι πρῶτα πρῶτα δὲν εἶχαμε πῆ οὔτε μιά στάλα κρασί· ἀφοῦ ἐπαιζα καὶ ἔχασα μερικὰ ρούβλια τὸν καληνύχτισα καὶ γύρισα πάλι στὸ χτήμα μου. Χωρὶς νὰ φωνάξω τὸν ὑπρέτη μου τὸ Φιλιούκα, ἄνοιξα τὴν πόρτα μὲ τὸ κλειδί πού βάσταγα στὴν τσέπην μου, πῆγα στὸ δωμάτιό μου, ἐγδύθηκα ἔτσι στὸ σκοτάδι καὶ ἔπασα στὸ κρεβάτι μου. Δὲν μὲ εἶχε πάρε ἄκομα ὕπνος, ὅταν ἄξαφνα ἀκούω ἀπὸ κάτω ἀπὸ τὸ κρεβάτι μου γκρίτς γκρίτς. Κάποιος ποντικός, εἶπα, θὰ εἶναι, ἀλλὰ ὅχι! δὲ φαινόταν νὰ εἶναι ποντικός. Ἐξότανε, ἐγουρούριζε καὶ ἐγκρίνιαζε. Χωρὶς ἄλλο σκυλὶ θὰ ἦταν. Ἀλλὰ πῶς, νὰ πάρῃ ὁ διάβολος, ἐμπήκε μέσα; Ἐγὼ ποτέ μου δὲν εἶχα σκυλὶ, οὔτε ἦταν κοντὰ κανένα ὑποστατικὸ πού νὰ ἔχη σκυλιά. Ἐφώναξα τὸ Φιλιούκα. Σὲ λίγο ὁ Φιλιούκας παρουσιάσθηκε.—Τί τρέχει; τοῦ λέγω. Τί κατάστασις εἶναι αὐτὴ, Φιλιούκα; Σκυλιά μου ἔφερες στὸ σπίτι;

—Σκυλιά;..... δὲν ξέρω τί μοῦ λέτε ἀφέντη, μοῦ λέει ὁ Φιλιούκας.

—Ναί, σκυλιά, τί ἄλλο εἶναι ἀπὸ κάτω ἀπὸ τὸ κρεβάτι μου;

Ὁ Φιλιούκας ἔσκυψε καὶ ἄρχισε νὰ κυττάῃ μὲ τὸ κερί στὸ χέρι. Ἀλλὰ νὰ πάρῃ ἡ ὀργή, ἀρχίζει νὰ γελάῃ καὶ νὰ μὲ κυττάῃ ὁ Φιλιούκας.

—Βλάκα, τοῦ λέω, τί γκρινιάζεις;

—Δὲν εἶναι, ἀφέντη, τίποτα ἀπὸ κάτω ἀπὸ τὸ κρεβάτι σας.

—Σοῦ ἔφυγε, βρε κτήνος, ὅταν ἄνοιξες τὴν πόρτα, καὶ δὲν τὸ κατάλαβες καὶ πῆρα τὴ μάλιστα καὶ τοῦ-

δωσα δύο στ' αὐτιά καὶ τὸν ἔδιωξα. Σὲ λίγο ἀπὸ κοιμήθηκα, γιὰτὶ ἤμουν κατάκοπος.

Τὸ ἄλλο βράδυ, μόλις ἔσβυσα τὸ φῶς, πάλι ἄρχισε ἡ ἴδια ἱστορία, τὸ σκυλὶ ἀπὸ κάτω ἀπὸ τὸ κρεβάτι μου ἐγουρούριζε, ἐγκρίνιαζε, ἐβάραινε τὰ αὐτιά του.

—Φιλιούκα, τοῦ φωνάξω· ἔλα γκρεμοτσακίσου νὰ μοῦ βγάλῃς τὸ παληόσκυλο.

Ὁ Φιλιούκας ἤρθε.

—Δὲν τὸ ἀκούς, τὸν ρωτῶ.

—Ναί, ἀκούγεται, μοῦ λέει, κάποιο σκυλὶ εἶναι κάτω· θέλεις ν' ἀνάψω τὸ φῶς νὰ ἰδοῦμε;

—Ἀναψέ το, τί κάθεςαι;

Ὁ Φιλιούκας τὸ ἄναψε, ἐκύτταξε, πάλι τὸ ἴδιο, τίποτα δὲν ἦταν.

—Μὰ δὲν τ' ἀκούσες τοῦ εἶπα καὶ σύ; Τί γίνηκε τώρα;

Ὁ Φιλιούκας ἄρχισε νὰ τρέμῃ ἀπὸ φόβο.

—Ναί ἀφέντη, τ' ἀκούσα κι' ἐγὼ, ἀλλὰ δὲν ἤρα τίποτα. Συνέργεια διαβόλου θὰ εἶναι· κάποιο κακὸ πρᾶγμα θὰ εἶναι ἀφέντη.

—Βλάκα, τοῦ λέω, τί ἀνοησίες πού λές.

Ἀλλὰ μῦλα αὐτὰ ἐτρέμαμε σύγκορμοι καὶ οἱ δύο ἀπὸ ἕνα μυστηριώδη φόβο. Μόλις ἔσβενε τὸ φῶς, πάλι ἀκουγόταν τὸ σκυλὶ. Τ' ἀνάβαμε, τίποτα δὲ βροίσαμε.

Τώρα ἐξηγήσατέ μου, ἀγαπητέ μου κύριε, τί συμβαίνει μ' αὐτό;

—Ἀπ' ἐκείνη τὴ νύχτα αὐτὴ ἡ ἱστορία γινόταν κάθε βράδυ. Ἐπὶ τέλους τὸ συνήθισα τόσο πολὺ, ὥστε δὲν μὲ ἐμειλε πιά· ἔσβυνε τὸ φῶς καὶ ἔφευγα καὶ κοιμόμουν, κι' ἄς ἐμουρούριζε τὸ σκυλὶ ἀπὸ κάτω.

Μιὰ μέρα ἦθε νὰ μὲ ἐπισκεφθῇ ὁ Ἀντώνης Πορφύροβιτς, ἕνας θεοφοβούμενος, καθὼς ξέρετε, ἄνθρωπος. Ἀφοῦ φάγαμε καὶ κουβεντιάσαμε γιὰ διάφορα ζητήματα, ἐπῆγα νὰ κοιμηθῶμε. Γιὰ νὰ τὸν περιποιηθῶ τοῦ εἶχα δώσει τὸ δωμάτιό μου. Ἐγὼ ἐπῆγα καὶ κοιμήθηκα στὸ παραπλευρὸς δωμάτιο.

Μόλις ἔσβυσε τὸ κερί καὶ ἔπεσε νὰ κοιμηθῇ, ἀμέσως ἄρχισε τὸ σκυλὶ νὰ μουρούριζῃ.

—Στεφάνοβιτς, μοῦ φωνάζει· δὲν μοῦ εἶπες ὅτι ἔχεις καὶ σκυλὶ. Εἶναι γιὰ ἀγρίμια ἢ γιὰ πουλιά;

—Κανένα σκυλὶ δὲν ἔχω οὔτε εἶχα ποτέ μου, τοῦ λέω.

—Μὰ πῶς συμβαίνει; κάτω ἀπὸ τὸ κρεβάτι εἶναι ἕνα σκυλὶ.

—Ἀναψέ τὸ φῶς καὶ τότε θὰ ἴδῃς.

—Τί δηλαδὴ θέλεις νὰ εἰπῇς; Δὲν εἶναι σκυλὶ κάτω ἀπὸ τὸ κρεβάτι μου; Δὲν τ' ἀκούς καὶ σύ ἢ μὲ κοροιδεύεις;

Ἀναψα τὸ φῶς καὶ πῆγα μέσα. —Νὰ κύτταξε καὶ σύ, τοῦ λέγω, δὲν εἶναι κανένα σκυλὶ.

—Μὰ τότε τί τρέχει;

—Εἶναι διαβόλου συνέργεια, Πορφύροβιτς· τὸ καὶ τὸ συμβαίνει.

Ἀπὸ ποῖος μποροῦσε νὰ βαστήξῃ τὸν Πορφύροβιτς. Διαβολοσυνέργειες, μωρὲ ἄνθρωπε τοῦ Θεοῦ, γίνονται ἐδῶ μέσα καὶ δὲν μοῦ τὸ λές νὰ φύγω;

* Τόμος διηγημάτων τοῦ Ἰβάν Τουργένιεφ: «Τὸ τραγοῦδι τῆς ἀγάπης» (Τὸ δνείρο—Ὁ σκύλος—Ἐνας θεάνθρωπος). Ἐκδοτικὸς Οἶκος Δημητράκου.

και δοκίμαζε να φορέση γρήγορα τα στιβάδια του.
—“Αχ! άχ! ο κακομοίρης τί έπαθα! Άναστέναιζε και έτρεμε δολιχλήρος. Φέρτε μου λιβάνι να με λιβανίσετε..... δέν μένω ούτε μια στιγμή..... άκούς εκεί..... καταραμένοι..... Και άρχισε να σταυροκοπιέται ο Πορφύροβιτς.

Με τα πολλά τον κατάφερε να ήσυχάση και, άφου τραβήξαμε το κρεβάτι μου στο άλλο δωμάτιο, τον έπεισα να πέση να κοιμηθή.

Την άλλην ημέρα, όταν ήρθε να πάρουμε το τσάι ήταν ήσυχώτερος.

—Πρέπει, φίλε μου, μου λέει, να φύγης για λίγες ημέρες απ' αυτό το σπίτι, μήπως και φύγη το κακό που σου ρθε.

Πρέπει να σάς πω ότι ο Πορφύροβιτς ήταν πολύ γνωστικός άνθρωπος. Άρχει να μάθετε ότι κατάφερε την πεθερά του και τούναμε πληρεξούσιο για να διαχειρίζεται όλη της την περιουσία. Αί, τί λέτε δέν είναι μεγάλο πράμα τούτο; Να καταφέρη κανείς την πεθερά του;

Έσηκώθηκε σε λίγη ώρα και έφυγε τρομαγμένος από το σπίτι μου. Άλλά τί τώφταιγα εγώ;

Απεφάσισα για καλό και για κακό να πάω να καθήσω για μερικές ημέρες σ' ένα χάνι ενός γέρο αϊρετικού που ήτανε πολύ γνωστός μου. Είχε χάσει όλη την οικογένειά του. Έξυσε μοναχός του. Ήταν πολύ ιδιότροπος γέρος και δέν επέτρεπε στους ξένους που πήγαιναν στο χάνι του να καπνίζουν. Είχε μεγάλη αντίπαθεια για τον καπνό και για τα σκυλιά. Εκεί ήμουνα βέβαιος ότι θα έπαυαν όλα τα σημάδια.

Ο γέρω - Λουκάνοβιτς, έτσι τον λέγανε, όταν μ' έμπασε στο δωμάτιο, μου είπε:—“Έχω εδώ μέσα και τα εικονίσματα της βασιλίσσας του ουρανού, του Γιάννη του Θεολόγου και όλων των μαρτύρων. Δέν κοτάει να ξεμυτίση ο διάβολος.

Το τί ύπεφερα δύο ημερώνυχτα κεί μέσα στην τρώγλη του δέν λέγεται.

Φαντασθήτε ένα δωμάτιο δύο τετραγωνικών μέτρων με πάτωμα μαύρο από την ακαθαρσία που δέν θα ξεσκονιστή ποτέ, με ένα σανίδωμα αντί τοίχων και μ' ένα εικονοστάσι στη γωνία. Ήταν τόσο στενόχωρο και τόσο πληχτικό, που όταν έμπαινε κανείς μέσα νόμιζε πως ήταν τάφος. Σε μια γωνιά εκεί ήταν δύο στρίποδα με δύο σανίδες και με κίτρι ρούχα που μύριζαν από πετρέλαιο. Από τη στενοχώρια μου έπινα άδιάκοπα τσάι, ένα κυροζούμι.

Επί τέλους ήρθε ή ώρα του ύπνου. Έγδύθηκα έσβυσα το φώς κι έπεσα. Άλλά που ήσυχία. Ο Γέρω-Λουκάνοβιτς άρχισε να ροχαλίζει ήσυχα και ρυθμικά. Το καντήλι όμως ήταν άναφτό στο εικονοστάσι. Έσηκώθηκα και τώσβυσα.

“Α! α! α! α!..... λέω μέσα μου, δέν πιστεύω να 'ρθή εδώ... Άλλά δέν είχα τελειώσει τη σκέψη μου και πάλι άρχίζει ή ίδια ιστορία..... να μουρμουρίζη, να γκρινιάζη και να βαρνη τ' αυτιά του. —Καλά λέω, γι' ας περιμένουμε να ιδούμε, αν θα τ' άκούση ο γέρος.

—Αί, κύριε, μου φωνάζει ο γέρο-Λουκάνοβιτς. —Τί τρέχει; —Έσβυσε το φώς;

Δέν του άπήντησα. Ο γέρο-Λουκάνοβιτς άρχισε να βρίζη.—Να σε πάρη ο διάβολος, μαγαρι-

σμένε! Τί είναι αυτό που άκούω; Μούφερες και σκυλιά; “Αχ, άχ, καταραμένε.

—Περίμενε γέρο..... “Ελα εδώ πρώτα και κατόπιν βρίζεις.

Ο γέρος σε λίγο άνοιξε το δωμάτιο και παρουσιάστηκε μ' ένα φιλούτσικο κερί στα χέρια. Μου φάνηκε σάν φάντασμα, με τα μάτια που μοιάζαν σάν της νυρίτσας, με τα γένεια άπλωμένα στα γυμνά στήθια του και με μια γαλάζια βέστα που σουρνώνανε.

Άφου σταυροκοπήθηκε δύο τρεις φορές με τα δύο του δάχτυλα, όπως συνήθίζουν οι παλαιοί, κι έκανε δύο τρεις μετάνοιες, έπλησίασε το εικονίσμα και άναψε το καντήλι.

—Τώρα εξηγήσου, μου λέει.

“Άρχισα να του τά λέω. Ο Λουκάνοβιτς μ' άκουε χωρίς να με διακόπη, έκουνούσε το κεφάλι του, έβλεπε το στήθος του με τα μαυρισμένα νύχια του και με κύτταζε.

—Τώρα, γέρο-Λουκάνοβιτς, δέν μου λές τί είναι τούτο; τον ήρώτησα στο τέλος.

Ο γέρος μ' εκύτταζε και δέν μιλούσε.

—Μην είναι συνέργεια διαβόλου; Τί λές και σύ; Ο γέρος δέν έμίλησε πάλι.

—Συνέργεια διαβόλου; τί λές, βρε άδερφέ, μου λέει επί τέλους. Μπορεί εδώ μέσα με τόσα εικονίσματα να γίνουν τέτοια πράματα;

—Και τότε τί είναι;

Ο γέρος έσιώπησε πάλι. “Άρχισε να ξύνη με τα νύχια του το στήθος του.

—Να πās στο χωριό Μπιγιέλεβ, μου λέει, άφου εξύστηκε καλά. Εκεί είναι ένας άνθρωπος που μπορεί να σε βοηθήση, αν θελήση, έννοείται, αν δέν θελήρη τότε δέν γίνεται τίποτα.

—Και πως θα τον εύρω αυτόν τον άνθρωπο; τον έρώτησα.

—Θα σου το ειπώ, αλλά μην αναφέρης εδώ μέσα το διάβολο. γι'ατί μου φαίνεται πως αυτό που σου συμβαίνει είναι κάποιο σημείο. Τώρα πέσε και κοιμήσου, άφου κάμης το Σταυρό σου. το πρωί θα τα ειπώμε.

Έπεσα και κοιμήθηκα, άφου ο γέρος μ' έπνιξε από το λιβάνι που έκαιγε όλη τη νύχτα.

Το πρωί ο γέρος μου εξηγήθηκε; μου είπε, όταν θα πάω στο χωριό Μπιγιέλεβ, πρέπει να ζητήσω στο πρώτο σπίτι στα δεξιά έναν κάποιον Προχόριτς. Μου έδωσε δέ και ένα σημείωμα που είχε γράψει τα εξής: “Είς το όνομα του πατρός και του υιού και του άγιου Πνεύματος. Αμήν. Έχε εμπιστοσύνη στον κομιστή της παρούσης μου”. Λουκάνοβιτς.

Άπό κάτω δέ είχε ένα ύστερόγραφο: “Στείλε μου βότανα για το όνομα του Χριστού”.

Εύχαριστησα το γέρο, έξεψα το άμάξι μου και τράβηξα για το χωριό.

(Συνέχεια)

ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥ Ο ΝΕΟΣ ΘΗΣΑΥΡΟΣ

Είναι το Μέγα Λεξικόν όλης της Έλληνικής γλώσσας, αρχαίας, μέσης, καθαρευούσης και δημοτικής.

Ιστορία του Διδακτικού Βιβλίου και της Εκπαιδεύσεως εν Ελλάδι.

Άπό της πτώσεως της Κωνσταντινουπόλεως (1453) μέχρι σήμερα.

(Συνέχεια 4.)

Ιω. ΖΕΡΒΟΥ

Διεξελθόντες τα της συστάσεως και της λειτουργίας σχολείων εις τās ελληνικάς χώρας και άλλαχού κατά τους χρόνους της δουλείας, παραθέτομεν ὧδε και συνοπτικόν πίνακα ἐμφαίνοντα, κατά χρονολογικὴν κατάταξιν εἰς τέσσαρας χρονικάς περιόδους, τὸ ἔτος ιδρύσεως ἐνὸς ἐκάστου τῶν σχολείων τούτων, διὰ τινὰ δὲ καὶ τὸ χρονικὸν διάστημα λειτουργίας των.

Ίδρυθέντα ἑλληνικά σχολεῖα ἀπὸ 1500-1600

1282—1758	Ἰωάννινα Φροντιστήριον Φιλανθρωπικοῦ	1750	Μέτσοβον
1455—	Κωνσταντινούπολις Μεγάλη τοῦ Γένους Σχολὴ μαθητὰ 30	1753	“Αγ. Όρος (Βατοπέδιον)
1407—1650	Πατάβιον (Πάδοβα) Κύπριον Γυμνάσιον	1760—1824	Μεσολόγγι Σχολὴ Παλαιᾶ
1490	Θεσσαλονίκη	1757	Λευκωσία
1513—	Ρώμη Ἑλλ. Φροντιστήριον	1757	Ρόδος
1530—1822	Χίος Μεγάλο Σχολεῖο	1757	Μυτιλήνη
Πρὸ τοῦ 1537—1701	Βενετία Σχολ. Κοινοτικὸν	1757	Σάμος Πυθαγόρειον Γυμνάσιον
1550—1670	Χάνδαξ (Ἡράκλειον)	1723	Σμύρνη Ἐπαγγελικὸν Σχολεῖον
1599—	Καλλιπολις	1764	Δημητσάνα
1581	Ἀδριανούπολις	1780	Ἀμπελόκια
1590—1800	Πατριαρχεῖον Ἀλεξανδρείας		Ἑλληνομουσεῖον, ἡ Σχολὴ Πατρίας.
	Ἀπὸ 1600—1700	1786	Τεργέστη
1620	Κέρκυρα	1780	Γανοχώρια
1633—	Μόσχα	1790	Φιλιππούπολις
1645	Ἀθῆναι μαθητὰ 30	1786	Κυδωνία
1650	Ἰάτιον	1792	Καισαρείαν
1650	Καστορία	1795	Καισαρείαν Ἱερατ. Σχολή· ἐκ τῶν διδασκάλων τῶν σχολῶν τούτων ιδρύθησαν 15 ἄλλα σχολεῖα ἐν Μ. Ἀσίᾳ Ἀπὸ 1801—1830.
Πρὸ τοῦ 1650—1800	καὶ μετὰ εἰς Τραπεζοῦντα	1800	Σηλυβρία
1657—1797	Πατάβιον Ἑλλ. Φροντιστήριον	1800	Ἀγγιάλος
1660—1862	καὶ μετὰ Πατριαρχεῖον Ἱερουσαλὴμ	1800	Σύμη
1662	Ἄρτα	1804	εἰς Προῦσαν
1690	Βουκουρέστι	1804	εἰς Μουδανιά
1690	Τσαρτίσταινα	1807—1815	Λιβάριον.
1666	Κοζάνη	1807	Κόνιτσα
1664—1795	Βενετία Φλαγγινιανὸν Γυμνάσιον	1810	Βιέννη
1675—1821	Ἰωάννινα Σχ. Γκούμα Ζωσιμαία	1814	Ὁδησσός
1687	Σίφνος Ἀγ. Τάφος Διδυμότειχον Ἀπὸ 1700—1800	1815	Πέστη
1700—1785	Ἄγραφα	1816	Σέριφος
Πρὸ τοῦ 1700	Μοσχόπολις Ἡπείρου	1817	Πάρος ἀλληλοδιδασκός
1700	εἰς Κεφαλληνίαν διδασκαλία εἰς δημοτ. γλῶσσαν	1817	Σύρος ἀλληλοδιδασκός
1702	Τύρναβος	1817	Ἀθῆναι Συλλογὴ Φιλομούσων ἀρρένων ἀλληλοδιδασκτικῆς
1710—1807	Πάτμος	1818	Νάξος (Σιγριέ)
1715—1810	Σχ. Σωτήρη Ἀθῆναι	πρὸ τοῦ 1821	Ἄνδρος
1750—1823	Σχ. Ντέκα Ἀθῆναι	1826	Καλαρῦται
1721	Τρίκχη	1809—1818	Σμύρνη Φιλογικ. Γυμνάσιον
1742	Ἰωάννινα Σχ. Μαροῦτσι καὶ Καπλάνη Ζωσιμαία	1802—1824	Κέρκυρα Ἑταιρεία τῶν Φίλων
1710	Σιάτιστα	1808—1824	Κέρκυρα Ἰονικὴ Ἀκαδημία
1750	Λάρισα	1804	ἡ πολιτεία Ἐπτανήσου συνέστησε Δημοτ. Σχολὰς
		1824—1865	Ἰόνιος Ἀκαδημία τὸ πρῶτον Ἑλλ.ν.

Κεφάλαιον δεύτερον.

Ἡ προταχθεῖσα συνοπτικὴ ἀπαρίθμησις τῶν μέχρι τοῦ 19ου αἰῶνος ἑλληνικῶν σχολῶν δίδει σαφῆ πῶς εἰκόνα τῆς εκπαιδευτικῆς προσπάθειας τοῦ τότε ὑποδούλου ἑλληνισμοῦ. Καὶ δὴ ἐκ τοῦ πλήθους τῶν ποικιλωδῶν αὐτῶν σχολῶν, ἐκ τῆς ἀξίας καὶ τῆς ἰκανότητος τῶν ἐν αὐταῖς διδασκάντων καὶ ἐκ τῆς περιστατικῆς ἀλλ' ἀδιαλείπτου λειτουργίας μυρίων ἄλλων, ὡς εἴρηται, ἀφανῶν γραμματοδιδασκαλείων, ἀναμφισβητήτως

προκύπτει ότι η εκπαίδευσις εἰς τὰς ἑλλη-
νικὰς χώρας ὄχι μόνον δὲν ἐμειώθη μετὰ
τὴν πτώσιν τοῦ Βυζαντίου, ἀλλ' ἀπεναντίας
βαθμῶδ' ἐνισχύθη καὶ προήχθη, ἰδίᾳ κατὰ
τὸν τελευταῖον πρὸ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπανα-
στάσεως αἰῶνα.

Τρία δὲ κυρίως εἶναι τὰ αἷτια, τὰ προκα-
λέσαντα τὴν τοιαύτην ἐπίδοσιν, ἥτοι: Πρῶτον
ἡ ἀφύπνισις τῆς ἐθνικῆς συνειδήσεως τῶν
Ἑλλήνων, Δεύτερον ἡ Ἀναγέννησις τῶν γραμ-
μάτων καὶ τῶν τεχνῶν καὶ ἡ ἐπακολούθη-
σασα πρόοδος τῶν ἐπιστημῶν εἰς ὅλην τὴν
δυτικὴν Εὐρώπην καὶ Τρίτον ἡ οἰκονομικὴ
εὐημερία πολλῶν Ἑλλήνων διὰ τοῦ ἐμπορίου
καὶ τῆς ναυτιλίας. Ἡ ἀφύπνισις τῆς ἐθνι-
κῆς συνειδήσεως, συνυφανθεῖσα μετὰ τῆς
χριστιανικῆς θρησκείας ὑπὸ τὸν τύπον
τοῦ Ὁρθοδόξου δόγματος, συνετελέσθη πλή-
ρως μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινουπό-
λεως. Τότε ἡ ἐναντίον τοῦ βαρβάρου καὶ
ἀλλοδόξου κατακτητοῦ ἀντίδρασις ἐστερέωσε
τὴν ἐθνικὴν συνειδήσιν. Καὶ ἐφ' ὅσον τὰ δεινὰ
τῆς δουλείας ἐπῆρχοντο βαρύτερα, ἐπὶ το-
σοῦτον ὁ πόθος τῆς ἀπελευθερώσεως, σπορα-
δικὸς ἐν ἀρχῇ καὶ ὁμαδικὸς ἔπειτα, ἤρξαντο.
Τοῦ πόθου δὲ τούτου εἰρηνικὴ ἐκδήλωσις εἶ-
ναι ἐν μεγάλῳ μέτρῳ ἡ προσπάθεια διαδό-
σεως τῆς παιδείας. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἡ
προσπάθεια αὕτη κυρίως διὰ τοῦ κλήρου
ἐγίνετο. Ἀλλὰ βαθμῶδ' ἐν ἑστέῳ ὅπου ἡ
πρὸς ἀκμάζοντα πνευματικὰ κέντρα τῆς ἰ-
στορίας ἐπικοινωνία ἤρξε καὶ ἡ ἐν αὐταῖς
ἐκπαίδευσις πολλῶν Ἑλλήνων ἐπηκολούθησε,
ἡ ἐκπαίδευσις ἔλαβε καὶ ἄλλην τινὰ πλὴν
τῆς κληρικῆς μορφήν. Εὐνόητον δὲ εἶναι
ὅτι καὶ αἱ μέθοδοι διδασκαλίας καὶ τὰ διδα-
κτικά βιβλία ἠκολούθησαν τὴν τοιαύτην ἐξέ-
λιξιν. Καὶ ἐν προκειμένῳ θέον συναφῶς νὰ
σημειωθῇ ὅτι εἰς τὴν ἐκπαιδευτικὴν προσπά-
θειαν κατὰ τοὺς χρόνους τῆς δουλείας δύο
ἀρχῆς ἦσαν ῥοπαὶ διακρίνονται, ἡ μία μὲν ἀρ-
χαῖζουσα καὶ θεολογικὴ εἰς τὴν γλῶσσαν
καὶ εἰς τὸ πρόγραμμα διδασκαλίας, ἡ ἄλλη
δὲ νεωτερίζουσα καὶ εἰς κοινόν τι ἀνώμαλον
λεκτικὸν προσπαθοῦσα νὰ μεταδώσῃ στοι-
χειώδεις γνώσεις ἐπιστημονικὰς, ἱστορικὰς,
ἠθικολογικὰς, πρακτικὰς διὰ λαϊκῶν βι-
βλίων συνήθως, ἐνίοτε δὲ, μεταγενεστέρως,
καὶ διὰ διδασκαλίας εἰς σχολεῖα. Τῆς ἀρ-
χαῖζουσης ῥοπῆς ἀφετηρία καὶ μετέπειτα
κέντρον ὑπῆρξε τὸ Πατριαρχεῖον Κωνσταν-
τινουπόλεως ἐνῶ ἡ ἀπὸ τῶν μέσων τοῦ δε-
κάτου ἐβδόμου αἰῶνος ἀναφανεῖσα καὶ κατὰ

τὸν δέκατον ὀγδοὺν αἰῶνα ἐντονώτερα ἐκδη-
λωθεῖσα νεωτεριστικὴ τάσις προήλθε κυ-
ρίως ἐκ τῶν ἐν τῇ Δύσει ἑλληνικῶν παροι-
κιῶν καὶ μάλιστα τῆς ἐν Βενετίᾳ καὶ εἴτα
τῆς ἐν Βιέννῃ. Καὶ ἐκείνη μὲν ἡ ῥοπή, στορ-
γικῶς καλλιεργοῦσα τὴν βύζαντινὴν παρά-
δοσιν καὶ χαρακτηριστικῶς εἰς τὸ γένος τῶν
Ρωμαίων ἀπευθυνομένη, ἡρεῖνα. ἐμελέτα καὶ
ἐκρίνε τὸν ἀρχαῖον πολιτισμὸν ἀπὸ τῆς σκο-
πιᾶς τῶν πατέρων τῆς Ἐκκλησίας ἡ καὶ τῶν
σχολαστικῶν ἑλληνιστῶν τῆς Βυζαντινῆς πε-
ριόδου αὕτη δὲ, ἡ νεωτερίζουσα τάσις, ἐμπο-
τισμένη ἀπὸ τὴν ἀνήσυχον καὶ ἐρευνητικὴν
σκέψιν τῶν νέων Εὐρωπαϊκῶν λαῶν καὶ ἀπὸ
τὴν παρ' αὐταῖς διαμορφωθείσαν ἀντίληψιν
τῆς Ἑλληνοπαιδείας ἐπεδίωξεν ἀμεσώτερον
νὰ συνδέσῃ τὸν ἀρχαῖον πρὸς τὸν νέον ἑλλη-
νισμὸν. Ὑπῆρξε λοιπὸν ὄχι τὸσον γλωσσικὴ
διάστασις, ὅσον διαφορὰ ἀντιλήψεων εἰς τὴν
προσπάθειαν τῆς ἐθνικῆς ἀναγεννήσεως κα-
θόλου καὶ εἰς τὴν ἐκπαιδευτικὴν δρᾶσιν ἰδίᾳ.
Αὕτη δὲ ἡ διαφορὰ ἀντιλήψεων κατοπτρί-
ζεται μάλιστα εἰς τὰ σχολικὰ διδακτικά βι-
βλία τῶν χρόνων ἐκείνων, τὰ προοριζόμενα
διὰ τὴν σχολικὴν καὶ τὴν ἔξω τῶν σχο-
λεῖων διδασκαλίαν.

Προσθετέον τέλος ὅτι περὶ τὰ τέλη τῆς
ἐπισκοπομένης χρονικῆς περιόδου, ἥτοι λή-
γοντος τοῦ δεκάτου ὀγδοῦ καὶ ἀρχομένου
τοῦ δεκάτου ἐνάτου αἰῶνος ἡ γλωσσικὴ διά-
στασις ἀπελειάνθη, καταλήξασα δι' ἐκατέ-
ρωθεν παραχωρήσεων εἰς διαμόρφωσιν τῆς
λεγομένης Καθαρευούσης. Ἀλλ' ἡ διαφορὰ
ἀντιλήψεων ὡς πρὸς τὴν ἐθνικὴν ἀναδημι-
ουργίαν καὶ ὡς πρὸς τὴν πνευματικὴν τοῦ
ἐλληνισμοῦ ἀναγέννησιν ἐξηκολούθησεν ὕφι-
σταμένη, διαφορὰ ἀντιλήψεων κυριώτατα
χαρακτηριστικῇ, ἀλλὰ καὶ ἐξηγητικῇ τῆς
πνευματικῆς καὶ τῆς ἄλλης ἐθνικῆς ἐκδηλώ-
σεως τοῦ νεοελληνικοῦ πολιτισμοῦ καθ' ὅλον
σχεδὸν τὸν παρελθόντα αἰῶνα. Περαιτέρω,
κατὰ τὴν ἐπισκόπησιν τῆς ἐθνικῆς ζωῆς ἐν
τῷ πλαισίῳ τῆς ἐκπαιδεύσεως καὶ εἰδικῶς
τῆς ἱστορίας τοῦ διδασκτικοῦ βιβλίου κατὰ
τὴν ἐπομένην περίοδον, ἥτοι ἀπὸ τῆς συστά-
σεως τοῦ ἐλευθέρου Ἑλληνικοῦ Κράτους,
θὰ καταφανῶς αἱ ἐπελθοῦσαι ἀλλοιώσεις
εἰς τὴν διαφορὰν ταύτην ἀντιλήψεων συνε-
πεῖα καὶ τῆς προϊούσης ἐνωτικῆς ἐξελέξεως
τοῦ ἐλληνισμοῦ καὶ τῶν ἐκτοτε ἐθνικῶν πε-
ριπετειῶν καὶ μάλιστα τῶν ἔξωθεν βαθμη-
δὸν ἰσχυροτέρων πνευματικῶν ἐπιδράσεων.
(Συνέχεια)

36. ΚΩΔΙΕ χαρτ. § 16—18ου αἰῶνος Περιέχων:
1) Ποιήματα ἐκ στίχων δεκασυλλάβων ὁμοιοκατα-
λήκτων ἐξιστορῶν τὰ τῆς διαδοχῆς τῶν παπῶν.
2) Σημειώσεις ἐκ τοῦ περὶ παίδων ἀγωγῆς τοῦ
Πλουτάρχου. 3) Λόγοι εἰς Χριστοῦ ἀνάστασιν 4)
Διαφόρους σημειώσεις καὶ περιγραφὴν τῆς αὐ-
θεντίας ἐ. Μολδοβλαχία σημειώσεις ἀκινήτων κτη-
μάτων καὶ ἐπιστολάς τινας.

37. ΚΩΔΙΕ χαρτ. 8ον 18 αἰῶνος περιέχων
ἐκθεσιν τοῦ ἀδελφοῦ Ριχάρδου, τὰ ἐκ τῆς τάξεως τῶν
πρεδικατόρων κατὰ τοῦ νόμου τῶν Σαρακηνῶν.
Κατὰ μεταγλώττισιν τοῦ σοφωτάτου Δημητρίου
τοῦ Κυδανίου. Ἐν τέλει ἔχει πινάκα σημειώσεων
γεωγραφικῶν.

38. ΚΩΔΙΕ χαρτ. 8 18ου αἰῶνος. 1) Γραμματικὴ.
2) Σύνοψις τῆς συντάξεως κατὰ τὴν μέθοδον Θεο-
δώρου τοῦ Γαζή.

39. ΚΩΔΙΕ χαρτ. 8ον 16 αἰῶνος, περιέχων Συνα-
ξάρια καὶ λόγους ἐκκλησιαστικούς: 1) Θάυμα τοῦ
Ἁγίου καὶ ἐνδόξου μεγαλομάρτυρος Γεωργίου. 2)
Μαρτύριον τῆς ἁγίας ὁσιμάρτυρος τοῦ Χριστοῦ
Παρασκευῆς. 3) Τοῦ ἐν Ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν ἀρ-
χιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως λόγος εἰς τὴν
ἀποτομὴν τῆς τιμίας κεφαλῆς τοῦ τιμίου Προδρόμου
καὶ βαπτιστοῦ Ἰωάννου καὶ περὶ πονηρῶν γυναικῶν.
4) Διήγησις τοῦ ἐν ἁγίοις Ἰωάννου τοῦ θεολόγου
πρὸς τὸν ἄγιον Ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ περὶ
ἐξόδου ψυχῆς. 5) Μαρτύριον τῆς ἁγίας καλλινίκου
καὶ μεγαλομάρτυρος Βαρβάρας. 6ον) Βίβος καὶ πολι-
τεία τοῦ ἁγίου ἀνθρώπου τοῦ θεοῦ Ἀλεξίου. 7)
Ὀπτασία τοῦ Κωνσταντίνου τοῦ ἀποστόλου καὶ εὐσε-
βοῦς ἐν πρώτοις Χριστιαναῖς Βασιλέως. 8) Ἰωάννου
ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως τοῦ Χρυσο-
στόμου ὁμιλία εἰς τὴν πρόπασιν Ἀβραάμ. 9) Διή-
γησις καὶ διδασκαλία τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων περὶ
τῆς ἁγίας μεγάλης τεσσαρακοστῆς. 10) Μαρτύριον
τῶν ἁγίων τεσσαράκοντα μαρτύρων. 11) Βίος καὶ πο-
λιτεία τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Καλυβίτου. 12) Βίος
καὶ πολιτεία Ἐυγενείας καὶ Μαρίας τῆς αὐτοῦ θυγα-
τρός. 13) Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν ἀρχιεπισκόπου
καὶ θαυματουργοῦ Νικολάου.

40. ΚΩΔΙΕ χαρτ. 8ον 17 αἰῶνος, περιέχων: 1)
Τροπάρια. 2) Ἀποκάλυψιν Ἰωάννου τοῦ θεολόγου
καὶ Εὐαγγελιστοῦ εἰς ἀπλὴν γλῶσσαν ἐρμηνευ-
θεῖσαν καθὼς οἱ θεολόγοι οἱ παλαιοὶ τῆς Ἐκκλη-
σίας τῶν ὀρθοδόξων, ὑπὸ Μαξίμου τοῦ Πελοπον-
νησίου. 3) Ἀπόκρισις μικρὰ τῆς τοῦ μεγάλου ῥή-
τορος τῆς Μεγάλης ἐκκλησίας πρὸς τοὺς ἐρωτή-
σαντας ποῦ δεῖ τίθενται τὴν μερίδα τῆς Παναγίας
ἐν τῇ ἱερᾷ προσκομιδῇ. Ἑλλiptῆς καὶ κολοβός.

41. ΚΩΔΙΕ χαρτ. εἰς 8ον 18 αἰῶνος Ἑλλiptῆς
ἐν ἀρχῇ περιέχει: 1) Δείγματα ἐπιστολῶν εἰς τὸν
ὕψιλον, σοφώτατον καὶ θεοσεβέστατον αὐθέντην
καὶ ἡγεμόνα πάσης Οὐγροβλαχίας Ἰωάννου Νικο-
λάου Κωνσταντίνου Καρατζάν, ὃν μία ἀναφέρει
τι εἶναι τοῦ ἐλλογιμωτάτου Θεοδώρου Ἑλλiptῆος.
2) Δείγματα ἐπιστολῶν τοῦ ἐγκωμιαστικοῦ χαρα-
κτῆρος. 3) Ποιήματα, ἐν οἷς ἐγκώμιον τοῦ Μπου-

γιούκ-Δερέ. 4) Διάφορα ὑποδείγματα ἠθικῶν ἐπι-
στολῶν.

42. ΚΩΔΙΕ χαρτ. 8ον 19 αἰῶνος περιέχων: 1)
Ἐκκλησιαστικὸν λόγον ἀρχῆς περὶ μαθήσεως. 2)
Ἐπιτάφιον εἰς γυναῖκα νόμιμον τοῦ ξανθοῦ πρε-
σβύτου. 3) Ἐπιτάφιον εἰς γυναῖκα χήραν. 4) Ἐπι-
τάφιον εἰς γυναῖκα Πρεσβύτου καὶ εὐγενεστάτην.
5) Ἐπιτάφιον Χατζῆ Μανόλη Μανικέλα Βερροῖ-
εως. 6) Λογίδριον εἰς μνημόσυνον. 7) Λόγοι Ἐκ-
κλησιαστικοί. 8) Λόγος εἰς τὴν πραγματικὴν στά-
σιν πρὸς τοὺς ἐχθρούς. Ἐν τέλει 1819 Μαρτίου.

43. Τετράδιον εἰς 8ον 18 αἰῶνος περιέχων ἠθι-
κὴν διατριβήν. Ἐγὼ ἡ Ἑλλάς πρὸς τὰ ἀγαπημένα
μου τέκνα.

44. ΚΩΔΙΕ εἰς 8ον 18 αἰῶνος Ἀνάμικτος: 1)
Ἠθικοὶ λόγοι ἐκλεχθέντες διὰ Συμεὸν τοῦ Μαγί-
στρου καὶ λογοθέτου ἐκ πασῶν τῶν πραγματείων
τοῦ ἐν Ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Βασιλείου ἀρχιεπι-
σκοποῦ Καισαρείας Καπαδοκίας, περὶ ἀρετῆς καὶ
κακίας. 2) Τέχνη ῥητορικῇ.

45. ΚΩΔΙΕ χαρτ. εἰς 16ον 16 αἰῶνος περιέχων
ἀνόνας τῆς Ἐκκλησίας.

46. ΚΩΔΙΕ χαρτ. εἰς 16ον 18 αἰῶνος περιέχων
Ἑρμηνείας εἰς διάφορα ῥητὰ τῆς Ἁγίας Γραφῆς.

47. ΚΩΔΙΕ χαρτ. τοῦ 18 αἰῶνος περιέχων τρο-
πάρια ἐκκλησιαστικά.

48. Χειρόγραφον τετράδιον τῶν μαθημάτων
τῆς ἱστορίας τῆς Ρωμαϊκῆς φιλολογίας τοῦ καθη-
γητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Οὐλέριχου.

49. Ὁμοίον τῶν μαθημάτων τῶν πολιτικῶν
ἀρχαιοτήτων τῶν Λακεδαιμονίων τοῦ Λοδοβίου
Ρουσίου 1843.

50. Χειρόγραφον λογικὴ ὑπὸ Ν. Χοράκη καὶ
ἀντιγραφείσα ὑπὸ Ὁμήρου Κλάδου 1838.

51. Ποίημα Ἱπποκράτους περὶ ἀέρων, ὕδατων
καὶ τῶν. Μεταφρασθὲν εἰς τὴν ἀπλὴν καθομιλου-
μένην διάλεκτον πρὸς τοῦ δόκτορος Ἰωάννου
Κλάδου τοῦ ἐξ Ὑδρας.

52. Ἰδέαι ἱατρικῆς φυσιολογίας παρησιασθεῖσαι
παρὰ τοῦ δόκτορος Φραντζέσκου Βασιλά Βερλιγ-
κέρου προφέσους πρὸς τοὺς αὐτοῦ μαθητάς.

53. Χειρόγραφον τυπικῶ ἱεροτελεστίας τῆς Κα-
τρίου θεοσεβικῆς αἰρέσεως. Προτάσσεται ὀνοματο-
λόγιον τῶν μηνῶν.

54. ΚΩΔΙΕ χαρτ. ἐκ φύλλων 76 περιέχων 7
οἰκίσματα τῶν κυκλάδων νήσων κεχρωματισμένα.

55. ΚΩΔΙΕ χαρτ. περιέχων Παναγιωτάκη τοῦ
Μαμωνᾶ τοῦ χρηματισάντος μεγάλου ἐρμηνέως
πρῶτον χριστιανῶν τῆς τῶν Ὁθωμανῶν Βασιλείας
διάλεξιν μετὰ τινος Βενλῆ Ἐφέντη Μουσουλμάνου
διδασκάλου τῶν Τούρκων.

56. Περιγραφή τῶν μαγῶν Γαλατσίου καὶ τοῦ
Σκουλενίου τοῦ κατὰ τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ Προῦ-
θου, συγγραφείσα παρὰ Ἰακώβου Ρίζου.

57. Χειρόγραφον εἰς 8ον τοῦ 19 αἰῶνος ἐκ σελίδων
213 περιέχον αὐτόγραφα πονήματα τοῦ Κερκυ-
ραίου Δημητρίου Τσιλιμπάρη.

(Συνέχεια)

Τὸ Ἡμερολόγιον τοῦ ἱατροῦ Πασαδάκη

(Συνέχεια φυλ. 6)

Φύλλον 13 (ὀπισθεν)

χωριὸ Χιμάρα

ομυνῶς μακρικόστας
γιάνης σπιράκης
Νικόλας νιωνάκης
γιοργάκης γιαννάκης
γηάνης γαρδελάκης
λιωμπεράκης
Ζερβὸς χοντράκης
μυχάλης Χανζηακάκης
γιοργάκης κουτζογιαννάκης
θοδορὶς τζουλουφαττάκης
γριά τζουλουφάτσα
λοῦκας Πηεράκης
Πήερος πατρικάκης
Παπὰ μυχάλης
γερμανής
στράτης κηριακάκης

Φύλλον 14

γιάνης κάργας
νηκόλας καλαβανος
νηκόλας τουρακις
γ.όργος κουτζουμπὸς
γιάνης τζοανετακῆς
τζανετος τζανουακῆς
γιοργῆς μαβρακάκης
λοῦκος κουσκάκης
Παναγιώτης Βλαστακῆς
καλοπόθος τζιωνάκης
δικέος πονιωράκης
δικεοῦ σπαλουκότενα

Φύλλον 14 (ὀπισθεν)

Χοριὸ κοῦνος

Ἐγιάτρεψα τὴ σταμάτα Γερακαρίτζα [πετριά
κεφάλι
Ἐγιάτρεψα τί διμαρογγοκονη τουφεκιὰ στὸ χέρι
Ἐγίανε τοῦ ἐξάρχου κηριακοῦλακα θυγατέρα

Φύλλον 15

1723 γηαλησι 20.

Χωριὸ αφογγία.

Εἰσιβάστηκα ἐγὼ γιαντὸς παπαδάκης μὲ τοὺς
αφογγιότες νὰ μεχοῦ γιαντροτούς ἢς το γγερωῦ της
ζοήστους. καὶ ζοήμου ἕως τελους νὰ ντους διατρεβο
σε λαβομες μακελαρίστικους. ὦξο ἀπο ἀρόσθης
καὶ πονεματά καὶ νὰ πηγαῖνο τον αμάιεμῶ φωρὰ
νὰ περνον αἷμα του καθενὸς ὅπου θελεκαὶ νὰ εχοῦ
νὰ με δονου καβαθα σταριμῖα καὶ μῶα λίτρα βγαλ-

μένο πανπακῆ καὶ ενα κρεντίρι. κρασί κιὸ γιά λα-
βομὰ πλιώροθη. τριτα δικά μου ὡς ἡθὸς ὁστίμος
καὶ μὲ τοῦτο βανομεν καὶ ἀξιώστους μάρτιρες.

Φύλλον 15 (ὀπισθεν)

Ἐγὼ παπαγιαννάκης μαρτιρὸ
Ἐγὼ γεροχαπιολις μαρτιρο
Ἐγὼ στρατῆς λαλοπουλὸς μαρτιρὸ
Ἐγὼ γεροκομυνῶς μαρτιρὸ το ἀνοθε
Ἐγὼ ρουφεας μαρτιρο το ἀνοθε
Ἐγὼ γεροπουλικὸς μαρτιρο τὸ ἀνοθε
Ἐγὼ γεργὸς μαζαρκις μαρτιρο το ἀνοθε
Ἐγὼ νικολὸς κουλιμπιακῆς μαρτιρο
Ἐγὼ λουλούδης τζουτζουράκης στεργομε καὶ μαρ-
τιρο τα ὅπαστε Γεγραμεναν ὡς υνε καὶ
Ἐγὼ γιαντῶς στεργομε κατὰ τὴ μαρτηρια ὧν
ἔστερεζαν ἡ μαρτηρες λεγομε καὶ τα διο μέρι. ὅπιος
τὸ χαλασι νὰ δὴνῃ πέννη ρεαλία 50

Φύλλον 16

ἄφονγγία

Παπαγιαννάκης
† ἀδελφὸς τοῦ γιοργάκης
† ἀδελφὸς τοῦ δημητράκης
† ἀδελφὸς τοῦ λῆας
† Ρουφῆας
† γιστοῦ. σαράντης
† γιάνης γηουλάκης
† παναγιώτης τζαμουρίς.
† κωσταντῆς Βιζήρης.
† γερακοῦλης ληροφονάκης
† σάβας ρικουνάκης
† κηριακῆς κατελουζάκης
† γιωργάκης Βολάκης
† αναγνοστὸς ξάδελφος
† παναγιώτης σκλημυδάκης
† θοδορὶς τζητουράκης
† νηκολάκης κηριακάκης

Φύλλον 16 (ὀπισθεν)

Χωριὸ μπαρλουκηανη

Βασίλης λουλουδάκης
† ἀδελφὸς τοῦ πήερος.
† ἀδελφὸς τοῦ ἀβράμεις.
† νηκολας κηραζάκης.
† μυχάλης στρατάκης
† πηερος δημοπουλὸς
† παναγιώτης τζουτζουρακῆς
† ἀδελφὸς τοῦ θοδορακῆς
† ἀδελφὸς τοῦ λουλουδῆς.
† μιχαλῆς Βλάχος
† γιδστοῦ νηκόλας
Χαμπηδ

Φύλλον 17

ἄφουγγια γλινας

† Χαμπηδῆλης.
† στρατήγιος.
† θομας γκαπουράκης
† νηκολακῆς κουλεμπεακῆς.
† παναγιώτης κατζαδοῦρος.
† αντόνης πουληκάκης
§ γιδωργὸς μαζαράκης
† δῆμωας καρίδης
† γιάνης τζηριμονάκης
† νηκολακῆς ληάκης
† δῆμος στρατάκης
† θοδορὶς παπουλάκης

Φύλλον 17 (ὀπισθεν)

Χοριὸ χαρνα:

Ἐγίανε ὁ νικολὸς ξαρχάκης μπαλοτῆς:
Ἐγίανε ὁ ζαμπουνάκης μπαλοτῆς στο χερὶ
Ἐγίανε ἡ ἀνέζα τζενηερίτζα μπαλοτῆς στὸ χέρι
Ἐγίανε ἡ ξαδελφι τεις μπαλοτῆς στο κεφαλι
Ἐγίανε ἡ αχουματῆτζα τουφεκῆς στη μεση
Ἐγίανε ὁ πατρικῆς ρουτζακῆς στὸ κεφαλι
Ἐγῆανε ὁ σαμπάτης τσενέρης τουφεκῆς

Φύλλον 18

Χωριὸ κάβαλος

1717 Ἐγῆάτρεψα: τον κουμπάρο μου το στρατήγο
τον γιαννουακῆ μπαλοτῆς στο μπράτσο καὶ ευ-
γηκαὶ ἡ μῆλ σαή.α κι' ἄλλα πολλά:
Ἐγιάτρεψα τὸ γιάνη τον κοτομηχαλάκη μπα-
λοτῆς στο μερὶ μπαντα μπρος πάντα:
Ἐγιάτρεψα τὸ ληά τον κατζημπακῆ μπαλοτῆς
στον αρμὼ της παλαμῆς πάντα πρὸς πάντα.
Ἐγιάτρεψα τὸ νηκόλα τον αληφερακῆ μπαλοτῆς
στι σιδεροστιά: μέσα ἡ μπαλα καὶ ευγαλε καὶ κο-
καλα απηρα ἀπο κοί
Ἐγιάτρεψα το γιοργουῖλια τὸν τζηκουακῆ πετριά
στο κεφαλι καὶ ευγαλε κόκαλα καὶ ἡ πετζα μαβρι
καὶ τον ἀδελφο του το γερακαρι διὸ στελετῆς εἰς
το σβελο καὶ ἀλῆ στι μπλάτη.
Ἐγιάτρεψα τὸ μπιτολῆ στελετῆς στο μερι στη
μεση δάκτιλα 6
Ἐγιάτρεψα τὸν ξεροληγοριμπαλοτῆς στη μπλάτη
τροῦπη πάντα πρὸς πάντα.
Ἐγιάτρεψα τον κουτρουμάνον πετριά στο κεφάλι

Φύλλον 18 (ὀπισθεν)

† Ἐμπατρεψα τον κουτράροτο τζουλάκη μπαλοτῆς
στά τζι
Ἐγιάτρεψα το Βινυαρδο ἢς τοστραγγαλῆ ἀπανο
παλοτῆς

Ἀπέρασαι ἡ ἀθανασίτζα πετριά στο κεφάλι
Ἐγιάτρεψα τον νηκόλα τον κουζουνάκη στο μερὶ
μπαλοτῆς

Ἐγιάτρεψα: του κομηνου το πεδι στο κεφαλή καὶ
εξεκοκαλήστη στι γκατεβασία του σταυροῦ ντρε-
τασαντη

Ἐγιάτρεψα του κουτζηοδηκέου: το πεδι ὅπου ἦγε
ὁ σαρκῆ καὶ ευγαλα ὅλο το κοκαλο ἀπο το γονα
εως στο στραγγαλῆ καὶ ἐγίανε.

Ἐγιάτρεψα τὴν μηληοριτζα μπαλοτῆς στον αρμο
της παλάμης καὶ ευγαλε κοκαλα.
Ἐγιάτρεψα τὴ σταμάτα ζερβητζα το στίλον τον
μεγαλο νεῦρο του πέτρα καὶ δὲν εβλάβι

Ἐγιάτρεψα τὴ φαροδιμητρίτζα ὅπου ἦτο το κο-
καλο του κάτου τζαμπου σκόρπιο καὶ ἐγῆανε τελια
1760 Ἐγιάτρεψα το διμητράκη Βλασταράκη στο
πόδι

† Ἐγίανι κανελα ἀμορτογγονη φαουσα στο στομα
ο μπορμπας στὶ ὠ μανόλης στο χέρι τρικουκούλο

Φύλλον 19

Χοριοριγανοχορα

χωριὸ ριγανόχορα

172 χ αὔγουστου 6

"Ὅσκαθὸς ἐσιβάστικα 5 κατοχορίτες στεργόμαστε
καὶ εμῆς κατὰ της σίβασσε τους ὠποκάμανε καὶ
με ταυτο μπένουμε καὶ ξιοπησι μάρτιρες. νικολῶς
γρηγοράκης ἐγράψαι καὶ μαρτιρεῖ το ἀνοθε γραμέ-
νον" αραματζάνης μαρτιρο το ἀνοθε θοδοράκης που-
λικακῆς μαρτιρὸ νταμήλος μαρτιρο το ἀνοθε πε-
τρολας μαρτιρο τὸ ἀνοθε.

Φύλλον 19 (ὀπισθεν)

νικολὸς ληγοράκης
τζορτζῆς καπετανακῆς
γιορκακῆς καπετανακῆς
μιχαλῆς πετρόλας
γιανῆς πετρόλας
θομας μπεχράκης
κηριακοῦλης μηχαλακάκης
† αραμαντζάνης
νταμήλος
Παπαδιμητράκης
παπαγιάνης
καραγιωργας
πηερος παπαδάκης
ληγορῆς αλετουρανάκης

Φύλλον 20

πέτρος τζουβελαράκης
ληγοργιανῆς
αλιμπαλῆς γιαννακάκης
γιοργὸς Βρότζος
γιοργὸς περιφανάκης
θοδορὸς πιεράκης
χοριο κηιαλῆ ἀνηκα
Ἐγῆανε του κουμπάρου του θανάσι ὁ ἀδελφὸς
Ἐγῆανε ὁ τζορτζακῆς με ἀστένη στο κορμί

Ο Αθηναϊκὸς τύπος γιὰ τὰ διδασκτικὰ βιβλία

Ἰδιαίτερος ἀσχολήθηκε ὁ τύπος αὐτὲς τὶς ἡμέρες μὲ τὰ διδασκτικὰ βιβλία. Καὶ ἀπ' ὅσα κυριώτερα ἔγραψε κάνουμε ἐδῶ μιὰ περίληψη, γιατί καὶ ἄξια προσοχῆς εἶναι καὶ μάλιστα δίνουν σὲ μᾶς, πού εἰδικώτερα παρακολουθοῦμε τὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ βιβλίου, εὐκαιρία καὶ ὑποχρέωση ν' ἀπαντήσουμε καὶ νὰ διευκρινίσουμε ποιά ἀκριβῶς εἶναι ἡ πραγματικότης.

Καὶ λοιπόν:

Η ΠΡΩΙΑ στὸ φύλλο τῆς 8 Ὀκτωβρίου γράφει ὅτι τρέχουν οἱ μαθηταὶ στὰ βιβλιοπωλεῖα νὰ πάρουν τὰ πρὸ πολλοῦ ἔγκεκριμένα βιβλία, ἀλλὰ καὶ φέτος οἱ βιβλιοπῶλες τοὺς πληροφοροῦν ὅτι δὲν εἶναι ἀκόμη ἔτοιμα καὶ ὅτι πρέπει νὰ περιμένουν ὀλίγες ἡμέρες· καὶ δικαίως γι' αὐτὸ δυσφοροῦν μαθηταὶ, διδάσκαλοι καὶ γονεῖς. Θεωρεῖ δὲ «τὸ ζήτημα ἀρκετὰ σπουδαῖον ὥστε ν' ἀπασχολήσῃ τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Παιδείας, τὸ ὁποῖον ἂν θελήσῃ θὰ εὐρὴ τρόπον νὰ πιέσῃ ὅσους ἐκ τῶν ἐκδοτῶν ἀμελοῦν τὰς ὑποχρεώσεις των, δὲν τυπώνουν δηλαδὴ τὰ βιβλία ἐγκαίρως».

Ἀλλὰ τὰ πράγματα δὲν εἶναι ἀκριβῶς ὅπως τὰ ὑποθέτει ὁ ἀρθρογράφος. Γιατὶ ὅχι τὰ βιβλία, ἀλλὰ κάποιὰ λίγα μόνον βιβλία, ἐκεῖνα δηλαδὴ πού ζητηθοῦν πολὺ ἕνα χρόνο, τυχαίνει νὰ ἐξαντλοῦνται πρὶν πάψῃ ἡ ζήτηση τους. Καὶ ἰδοὺ γιὰ ποιοὺ λόγους:

Ἡ ἐκτύπωση τῶν διδασκτικῶν βιβλίων ἀρχίζει ἀπὸ τὸν Μάϊο· καὶ στὴν ἀρχὴ τοῦ σχολικοῦ ἔτους ὅλα τὰ βιβλία εἶναι πάντοτε ἔτοιμα σὲ μεγάλο ἀριθμὸ ἀντιτύπων. Εἶναι ὅμως ἀνθρωπίνως ἀδύνατο νὰ προῖδῃ ὁ ἐκδότης ἀκριβῶς τὴν κατανάλωση τοῦ κάθε βιβλίου. Καὶ συμβαίνει βιβλίο πού τυπώθηκε σύμφωνα μὲ τοὺς ὑπολογισμοὺς τοῦ ἐκδότη σὲ 5.000 ἀντίτυπα νὰ ζητηθῇ σὲ δέκα χιλιάδες, ἀντιθέτως δὲ βιβλίο πού τυπώθηκε σὲ δέκα χιλιάδες ἀντίτυπα νὰ ἔχῃ κατανάλωση μόνον 5.000 ἢ καὶ λιγώτερο. Αὐτὰ καθορίζονται ἀφοῦ ἀνοίξουν τὰ σχολεῖα καὶ ἀρχίσουν οἱ μαθηταὶ νὰ ἀγοράζουν τὰ βιβλία τους. Εἰς τὴν πρώτη λοιπὸν περίπτωσιν, ὅταν δηλαδὴ τὸ ἴδιο βιβλίο τὸχουνε βάνει πολλὰ σχολεῖα καὶ γι' αὐτὸ

ἐξαντλεῖται, γίνεται ἀνατύπωση· καὶ τόσο μεθοδικὰ καὶ συστηματικὰ, ὥστε ἕως τὰς 15 Ὀκτωβρίου νὰ ἔχουν οἱ μαθηταὶ τὰ βιβλία τους.—Οὔτε καὶ μπορεῖ νὰ γίνῃ ἄλλιως. Γιατὶ φαντασθῆτε ἂν ἐπὶ 400 καὶ πλέον βιβλίων εἶναι δυνατό νὰ γίνῃ σωστὴ πρόβλεψη, ὥστε νὰ μὴ παρουσιαθοῦν καὶ τέτοιες ἐλλείψεις.

Μόνη θεραπεία τοῦ ἀτόπου εἶναι νὰ μάθουν οἱ γονεῖς νὰ μὴ εἶναι νευρικοὶ καὶ νὰ μὴ κυριεύονται ἀπὸ ἀνυπομονησίαν, ὅταν πρόκειται ν' ἀγοράσουν τὰ βιβλία τῶν παιδιῶν τους, ἀλλὰ νὰ εἶναι βέβαιοι ὅτι καὶ ἂν τυχὸν λείπῃ κανένα βιβλίο θὰ τὸχουν ἀσφαλῶς πρὸ τῆς 15 Ὀκτωβρίου, πρὶν ἀρχίσουν τὰ τακτικὰ μαθήματα.

Η «ΠΑΤΡΙΣ» στὸ φύλλο τῆς 9 Ὀκτωβρίου ἀπ' ἀφορμὴ τὸ παράπονον ἑνὸς γονέως βρίσκει τὸ διδασκτικὸ βιβλίο ἀκριβό, σὲ προηγούμενον δὲ ἀρθρὸ τῆς 8 Ὀκτωβρίου κατακρίνει καὶ τὴν ὕλην πού περιέχουν τὰ Ἀναγνωστικά ἰδίως βιβλία. Τὰ θεωρεῖ ὑπεύθυνα τοῦ ἀναλφαριθμητικοῦ καὶ ἐπίσης, ὅπως λέει, τοῦ ἀλλοιθωρισμοῦ.

Στὸ τελευταῖο τοῦτο δὲν ἔχομε ν' ἀπαντήσουμε ἄλλο παρὰ νὰ παρακαλέσουμε τὸ συντάκτη τοῦ ἀρθροῦ νὰ πάρῃ δυὸ—τρία Ἀναγνωστικά ἔγκεκριμένα πρὸ τοῦ 1910, ἀπὸ τὰ πιὸ φημισμένα τότε καὶ νὰ τὰ συγκρίνῃ μὲ αὐτὰ πού εἶναι τώρα ἔγκεκριμένα. Θὰ ἰδῇ μόνος του πόσο πιὸ παιδαγωγικά, πόσο πιὸ συστηματικά, πόσο πιὸ ὁμαλὰ στὴ γλῶσσα εἶναι τὰ τωρινά, πού δὲν προχειρογράφονται ὅπως ἄλλοτε, ἀλλὰ συντάσσονται ἀπὸ εἰδικούς παιδαγωγούς μὲ πρόγραμμα καὶ μὲ ὑποδείγματα τῶν διδασκτικῶν βιβλίων, πού ἔχουν οἱ πιὸ προοδευμένες στὴν ἐκπαίδευση χώρες.—Βέβαια, δὲ φτάσαμε ἀκόμη στὴν ἀρτιότητα, γιατί καὶ ἄλλιως ἡ γλῶσσα μᾶς ὁλοένα καλλιεργεῖται, κανονίζεται, ξεκαθαρίζεται, συστηματοποιεῖται. Ἀλλὰ ἡ ἁμίλλα τῶν εὐσυνείδητων συγγραφέων καὶ ἡ εὐεργετικὴ καθοδήγηση τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας δίνουν ὁλοένα καὶ καλύτερα βιβλία. Μιὰ εἰδικὴ ἔρευνα πάνω σ' αὐτὸ, πού μᾶς ὑπόσχεται ὁ συντάκτης τοῦ ἀρθροῦ, ὠφέλιμη βεβαίως θὰ εἶναι. Κι ἐμεῖς τέτοια ἔρευνα,

χωρὶς ὅμως ἐπικριτικὴ προκατάληψη, θὰ κάνουμε.

Στὴ δευτέρῃ ἐπικρίσει, τῆς ἀκρίβειας δηλαδὴ τοῦ βιβλίου, ἀφήνουμε ν' ἀπαντήσουν οἱ ἀριθμοί. Σύγκριση τῶν τιμῶν πού εἶχαν τὰ βιβλία πρὸ τοῦ 1910 μὲ τὰς τιμὰς πού ἔχουνε σήμερα δείχνει πόσο ἡ ἐπικρίσις εἶναι ἀδικη. Καὶ ἰδοὺ π.χ.

Σχολικὰ βιβλία πρὸ τοῦ 1910:

Ἀλφαριθτάριο Οἰκονόμου, σελ. 32, χοντρικῶς λεπτὰ 14, λιανικῶς λεπτὰ 30—50.

Ἀναγνωσμάτιον Δ' τάξεως Κονιδάρη, σελ. 192 χοντρικῶς λεπτὰ 84, λιανικῶς ἄνω τῆς δρ. 1.40.

Ὀδύσσεια Κονιδάρη, σελ. 168, χοντρικῶς λεπτ. 70, λιανικῶς ἄνω τῆς δρ. 1.20.

Τὰ αὐτὰ βιβλία σήμερα:

Ἀλφαριθτάριο Ἀνδρεάδης, σελ. 84, δρ. 13.90

Ἀναγνωστικὸ Δ' Τάξεως Κονιδάρη δρχ. 14.20

Ὀδύσσεια Κονιδάρη δρ. 13,15.

Καὶ μόνο τὴ διαφορά τὴ νομισματικὴ καὶ τὴ διαφορά τῶν σελίδων ὅταν λογαριάσῃ κανεῖς, βρίσκει ὅτι τὰ σημερινὰ σχολικὰ βιβλία εἶναι φτηνότερα. Καὶ ὅχι μόνο αὐτὰ. πού προχείρως πήραμε καὶ συγκρίναμε, ἀλλὰ ὅλα σχεδὸν ἔτσι δείχνονται στὴ σύγκριση.

Ἀλλὰ μήπως αὐτὸ εἶναι μόνο τὸ ἐπιχείρημα ὑπὲρ τῶν σημερινῶν σχολικῶν βιβλίων; Εἶναι ἄλλοι λόγοι πού τὰ παρουσιάζουν ἀσυγκρίτως φτηνότερα ἀπὸ τὰ παλαιά. Τὰ σημερινὰ εἶναι τυπωμένα σὲ χαρτὶ χωρὶς ξύλο δηλ. τῆς ἀριστερῆς ποιότητος ἀξίας ἄνω τῶν δρ. 300 τὴν δεσμίδα γιὰ τὰ ἀναγνωστικά καὶ τῶν δραχμῶν 500 τὴν δεσμίδα γιὰ τὰ λιθογραφημένα Ἀλφαριθτάρια, ἐνῶ ἄλλοτε τὰ σχολικὰ βιβλία τυπωνόντανε σὲ παληόχαρτο τῶν 10 δραχμῶν ἢ δεσμίδα: Καὶ ὅχι μόνο στὸ χαρτί, ἀλλὰ σὲ ὅλα τὰ σημερινὰ βιβλία στοιχίζει τριάντα φορές περισσότερον ἀπὸ τὸ παλὸν. Γιατὶ οἱ στοιχειοθέτες τότε πληρωνόντανε γιὰ 12 ὥρες δραχ. 2,50 καὶ σήμερα γιὰ 8 ὥρες δρ. 80, καὶ τὰ τυπώματα τότε εἶχαν δρ. 2,50 ἢ χιλιάδα καὶ σήμερα ἔχουν δρ. 60. Τὸ ἴδιο καὶ παραπάνω εἶναι ὑπέρογκα πολλαπλασιασμένες καὶ ὅλες οἱ ἄλλες δαπάνες οἱ ἀπαιτούμενες γιὰ τὴν ἐκτύπωση καὶ ἐκδοση τοῦ βιβλίου. Καὶ ὅχι μόνον αὐτὲς οἱ δαπάνες ὑψώθηκαν τόσο, ἀλλὰ καὶ ἄλλες δαπάνες προκάλεσε ἡ

πρόοδος τοῦ πολιτισμοῦ μᾶς καὶ τῆς ἐκπαίδευσης καὶ ἡ σχετικὴ πολὺ δὲ δίκαια καὶ ἐξόχως παιδαγωγικὴ ἀξίωση τῆς Ἑκπαιδευτικῆς Ἀρχῆς. Τὰ σχολικὰ βιβλία τώρα ἔχουν εἰκόνες ἀληθινὰ καλλιτεχνικὰ, σχεδιασμένες ἀπὸ καλοὺς ζωγράφους μᾶς, ἐκτελεσμένες μὲ μεγάλη ἐπιμέλεια καὶ συνεπῶς καλοπληρωμένες τόσο, ὥστε νὰ ἀξάνουν σημαντικὰ τὴν ἐκδοτικὴ δαπάνη.

Ἀλλὰ καὶ ἂν ἀφήσουμε κατὰ μέρος ὅλες αὐτὲς τὶς τόσο σημαντικὰ καὶ ἀπαραίτητες καλλιτεχνικὰς βελτιώσεις, καὶ ἂν ὑποθέταμε ὅτι τὰ σχολικὰ βιβλία βγαίνουν ὅπως ἄλλοτε κακοτυπωμένα, ξαίρετε πόσο θάχε τὸ Ἀλφαριθτάριο π.χ. Ἀνδρεάδης (σελ. 84) ἂν ἡ διατίμηση του γινόταν μὲ τὴν μέση τιμὴ λιανικῆς πώλησης τοῦ ἀντιστοίχου Ἀλφαριθτάριου Οἰκονόμου (σελ. 32); Διὰ τὴν ἀκρίβειαν δραχ. 32,24, ἐνῶ ἔχει μόνον δραχ. 13,90!—Κι ἂς προστεθῇ ὅτι τὸ Ἀλφαριθτάριο στοιχίζει πιὸ πολὺ ἀκόμη ἀπὸ τὰ ἄλλα βιβλία, γιατί εἶναι ὅλο λιθογραφημένο καὶ ἔχει χρωματιστὰς εἰκόνες.

Ὡς ἐκ περισσοῦ καὶ σὰν εἰδικὴ ἀπάντησις σὲ ἕνα παράπονον κακὰ πληροφορημένου γονέως, πού τὸ δημοσιεύει ἡ «Πατρίς», σημειώνουμε ἐδῶ ὅτι ἡ Καλλιγραφία Παιδείας, πού ἀναφέρει τὸ παράπονον, ἔχει διατιμηθῇ ἀπὸ τὸ Ὑπουργεῖον Δραχ. 15,50, καὶ ἡ τιμὴ τῆς εἶναι τυπωμένη σὲ ξύφυλλο, ὅπως καὶ σ' ὅλα τὰ σχολικὰ βιβλία, ὥστε νὰ μὴ εἶναι δυνατό ν' ἀπατηθῇ κανεῖς. Κι ἀπὸ τὰς δραχ. 15,50 λοιπὸν ὅταν ἀφαιρεθῇ τὸ βιβλίοσημο, δηλ. δραχ. 7,20 καὶ ἡ βιβλιοπωλικὴ ἐκπτώσις 15%) ο δραχ. 1,25 ἀπομένει τιμὴ ἐκδότου δραχ. 7,05 μόνον. Μὲ μιὰ πρόχειρὴ ἔρευνα, καὶ σχετικῶς μὲ τὸν τιμὰριθμὸ κόστους, μπορεῖ ὅποιοσδήποτε νὰ βεβαιωθῇ ὅτι πότε Καλλιγραφία δὲν πουλήθηκε φτηνότερα. Ἡ ἴδια Καλλιγραφία προπολεμικῶς ἐπωλεῖτο δραχμὰς 1.20.

Τὸ «ΕΛΕΥΘΕΡΟΝ ΒΗΜΑ» ἔχει δύο ἐπίσης ἀξιοπρόσεχτα καὶ συζητήσιμα ἀρθρα, ἕνα τῆς 7 Ὀκτ. χρονογράφημα τοῦ Φορτούνη, καὶ ἕνα τῆς 8 Ὀκτ.—Μὲ πλάτος ἀντίληψης καὶ μὲ δεξυτέτη στὴ σκέψιν ὁ Φορτούνης ἐπαινεῖ τὸν ρηξικέλευστο καὶ προοδευτικὸ θεσμὸ τῶν σχολικῶν βιβλιοθηκῶν. Βρίσκει πὼς εἶναι μιὰ ἀπρόοπτη ἐπανάστασις ἐναντίον τοῦ συγγραφικοῦ

έροσιτεχνισμού, γιατί εξασφαλίζει μία κατανάλωση κι επομένως ένα πόρο ζωής στους συγγραφείς που αξίζουν. Κι έχει δίκιο· βλέπει μακριά και βλέπει σωστά. Και το ίδιο μακριά και σωστά βλέπει επίσης από την άλλη την άποψη, ότι ο θεσμός των σχολικών βιβλιοθηκών θα δημιουργήσει ένα αναγνωστικό κοινό όχι μόνο από δασκάλους και μαθητές, αλλά από όλο το λαό. Γιατί θα φέρη το βιβλίο και μάλιστα το καλό και διαλεχτό βιβλίο στην καρδιά του πλήθους, —στην κωμόπολη, στο χωριό.—

Αξίζει τον κόπο τέτοιο μεγάλο ζήτημα ν' απασχολήσει πλατύτερα και οδηγητικότερα το φωτισμένο χρονογράφο.

Στο άλλο άρθρο, της 8 'Οκτ. άλλος συντάκτης (ό μ.ρ.) γράφει για τα σχολικά βιβλία, τονίζει ποιά είναι η μέγιστη κοινωνική σημασία τους και συνιστά να γίνη σχετικώς μία κριτική εργασία, απαραίτητη και διαφωτιστική, για τις γενικότερες πνευματικές τάσεις μας. Γιατί—λέει—από το περιεχόμενο των σχολικών βιβλίων θα φανερωθῇ με τι είδους πνευματική τροφή διαπλάσσεται ή ψυχή και ο χαρακτήρας των νέων σε μία εποχή που δεν μπορεί να

συγκριθῇ με τις προηγούμενες.—'Αν και αυτή δὲ ἡ κριτική εργασία και για το περιεχόμενο, ακόμη δὲ και για τὴ γλώσσα των σχολικών βιβλίων, γίνεται ἀπὸ ειδικούς κι ὁλοένα συστηματικότερα στὸ Ὑπουργεῖο τῆς Παιδείας, ὅμως ἡ συνολικὴ ἀναθεώρηση και ἡ κριτικὴ ἐλεύθερη συζήτηση, ὅπως τὴν προτείνει ὁ ἀρθρογράφος ὠφέλιμη πάντα και διαφωτιστικὴ θὰ εἶναι. Φτάνει νὰ μὴ προβάλλουν—ὅπως δυστυχῶς συχνὰ συμβαίνει σὲ τέτοιες συζητήσεις—ἴδια «κόρχοροι ἐν λαχάνοις» οἱ στεῖροι, οἱ προχειρολόγοι και οἱ ἀμελέτητοι γιὰ νὰ διασύρουν και νὰ φωνάζουν και ν' ἀποφαίνονται πιὸ κατηγορηματικὰ ἀπὸ κάθε μελετημένο και προσεχτικὸ, —γιατὶ ὡς γνωστὸ πάντα «ἀμαθία θράσος γεν νᾶ».

Κι ἄλλο ἀντίδοτο στὴν προχειρογραφία δὲ βλέπουμε παρὰ τὸ ν' ἀσχοληθοῦν με τὴν προτεινόμενη ἔρευνα τόσο οἱ ἀναγνωρισμένοι ειδικοί ὅσο και οἱ ἀξιοὶ λογοτέχνες δημοσιογράφοι που ὅπως ὁ μ. ρ. ἀσχολοῦνται με ἀμεροληψία και ἱκανότητα στὴν κριτικὴ.

. Z.

ΚΕΡΔΙΖΕΤΕ ΜΕΧΡΙ 45 %

ἐγγεγραφόμενοι συνδρομηταὶ εἰς τὰς νέας ἐκδόσεις ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥ

ΠΛΗΡΩΜΗ ΕΙΣ ΜΗΝΙΑΙΑΣ ΔΟΣΕΙΣ

ΕΓΓΡΑΦΑΙ ΓΙΝΟΝΤΑΙ ΕΙΣ ΤΟΝ ΕΚΔΟΤΙΚΟΝ ΟΙΚΟΝ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥ Α. Ε.—ΑΘΗΝΑΙ
ΚΑΙ ΕΙΣ ΟΛΑ ΤΑ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΑ ΤΩΝ ΕΠΑΡΧΙΩΝ

- 25 Ἑκλεκτὰ Ἔργα εἰς 30 τόμους διὰ μεγάλους.
- 40 τόμοι Παιδικῆς Βιβλιοθήκης.
- 16 τόμοι Λεξικά και Μέθοδοι Ξένων γλωσσῶν.
- 4 τόμοι Νέος Θησαυρὸς (μέγα Λεξικὸν τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης).

Τὸ φύλλον τοῦτο τῆς «ΦΩΝΗΣ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ» ἐκτυπouμένης εἰς 50.000 ἀντίτυπα, δὲν ὑπῆρξε δυνατόν νὰ ἐκδοθῇ ἐγκαίρως, λόγω τῆς συνεχοῦς ἀπασχολήσεως τῶν τυπογραφείων με ἐκτυπώσεις σχολικῶν βιβλίων.

Τὸ προσεχὲς φύλλον θὰ ἐκδοθῇ τέλος Ὀκτωβρίου.

Κοινωνικαὶ Ἐχέσεις *

Δύο ἐναντία τάσεις διαπληκτίζουσι καθημερινῶς τὴν ἀνθρωπίνην καρδίαν: ἡ κοινωνικὴ ὁ τῆς καὶ ἡ μισανθρωπία.

Ὁ ἄνθρωπος γεννᾶται κοινωνικός· δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ζῇ μόνος του καὶ ἐν πλήρει ἀπομονώσει. Ἡ διανοητικότης του δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ ἀναπτυχθῇ, ἂν δὲν ἐτίθετο εἰς ἐπικοινωνίαν με ἄνθρώπους τῶν γραμμάτων και τῆς τέχνης. Ἡ ψυχὴ ζητεῖ ὅπως καὶ ἡ καρδία σχέσεις μετὰ τῶν πλησίων της. Μία χαρὰ δὲν τῆς φαίνεται τελεία, ἂν δὲν τὴν μοιράζεται με ἄλλους και μία λύπη τῆς φαίνεται ἐλαφρότερη, ὅταν τὴν συμμερίζεται μία συμπαθὴς ὑπαρξίς.

Μερικὰ κράτη κατήργησαν τὸν διὰ τῆς λαιμητόμου θάνατον τῶν κακούργων, ὡς ἀντικείμενον τῆς μεθέρνας ψευδοαισθησεως, και ἀντικατέστησαν τοῦτον με τὴν ποινὴν τῶν ἰσοβίων δεσμῶν και στερήσεως κάθε ἐπικοινωνίας μετὰ τῶν ἐλευθέρων ἀνθρώπων.

Αἱ στατιστικαὶ ἀπέδειξαν ὅτι τὸ μέτρον τοῦτο ἦτο σημεῖον σκληρότητος και ἀπανθρωπίας και οἱ καταδικαζόμενοι εἰς ἰσοβίαν φυλάκισιν, εἴτε ἀπέθνησκον ἐντὸς ἐτῶν τινῶν, εἴτε κατέληγον εἰς τὴν τρέλλαν.

Ἡ φρίκη τῆς μοναξίας, τὴν ὁποῖαν κάθε ἕνας ἀπὸ ἡμᾶς αἰσθάνεται ἀναλόγως τῆς ἰδιοσυγκρασίας του, εἶναι ἡ ἐκδήλωσις μιᾶς ἀμειλίχτου ἀνάγκης τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως.

Ναί, ὁ ἄνθρωπος εἶναι κοινωνικός, καὶ ἐν τούτοις ἂν ἀναγκάσῃτε τὰς ἀνθρωπίνας ὑπάρξεις νὰ ζήσουν στενωτάτα ὅλαι ὁμοῦ, νὰ ἀσχολοῦνται με τὰς ἰδίας ἐργασίας, νὰ ἀναπαύωνται και νὰ διασκεδάζουν μαζύ, ἡ καθημερινὴ αὐτὴ κοινὴ μῆξις, θὰ καθίστατο ἐν τέλει ἀνυπόφορος. Τὰ πληρώματα τῶν ἀτμοπλοίων τῶν ἐκτελούντων μακρινὰ και μονότονα ταξείδια, ὁ συζυγικὸς βίος, και ὁ πλέον ἀρμονικός, μετὰ τὰς πρώτας ἔτη τοῦ γάμου, ὁ μοναχικὸς βίος εἰς ὁπομεμακρυσμένα μοναστήρια, ἀποδεικνύουσι διὰ τῶν παραδειγμάτων των, ὅτι αἱ στεναὶ κοινωνικαὶ σχέσεις, τὸ ἴδιον και μόνον, περιβάλλον, καταντᾷ εἰς τὸ τέλος ἕνα ἀφόρητον μαρτύριον.

Ἡ ἀπόδειξις τῆς ἀληθείας ταύτης καταδικάζει ἀναμφισβητήτως τὸν κομμουνισμόν.

Αἱ σχέσεις τῶν ἀνθρωπίνων ὑπάρξεων μεταξύ των, ἀποτελοῦσι τὸ δυσκολώτερον πρόβλημα, τὸ ὁποῖον ἡ Φύσις ἐπέβαλλεν εἰς τὴν ἀνθρωπότητα. Ματαίως προσπαθοῦσι, κοινωνιολόγοι, πολιτικοὶ και οἰκονομολόγοι, νὰ εὕρωσιν ἔστω και ἱκανοποιητικὴν τινὰ λύσιν.

Ὁ ἐπιλεκτός τῆς σημερινῆς κοινωνίας, διὰ νὰ προοδεύσῃ και ἐπιβληθῇ, ὀφείλει νὰ προσέχῃ εἰς τὰς κοινωνικὰς του σχέσεις. Αἱ προϋποθέσεις, και αἱ πλέον ταπεινὰ τῆς σημερινῆς ζωῆς, θὰ ἀποκαλύπτωσιν εἰς κάθε στιγμὴν δυσχερείας, τὰς ὁποῖ-

ας πρέπει νὰ προβλέπῃ, καὶ ἐκ τῶν προτέρων νὰ σκέπτεται.

Ἐὰν ἡ υἡγία τοῦ πνεύματος ἀξιοῖ μίαν συνετὴν ἐκλογὴν, ἕνα φρόνιμον καταμερισμόν ἀναγνωσμάτων και αἰσθητικῶν ἐντυπώσεων, αἱ κοινωνικαὶ σχέσεις ἀπαιτοῦσιν ἐπίσης ἀνάλογον, ἂν μὴ ἀνωτέρων φρόνησιν, και μέτρησιν αὐτῶν.

Τὰ ψυχικὰ ἐλαττώματα εἶνε μεταδοτικὰ ἀπὸ ἀτόμου εἰς ἄτομον εἰς ἴσον βαθμόν, ὅπως και αἱ μολυσματικὰ ἀσθένεια. Ὁ προνοητικὸς ἄνθρωπος, ὁ ἄνθρωπος τῆς προόδου, και ἰδίως οἱ νέοι, και ἔσοι ἐνδιαφέρονται διὰ τὴν ψυχικὴν των ἰσορροπίαν πρέπει νὰ ἀποφεύγωσι τὰ ἄτομα τὰ ὁποῖα παρουσιάζουσι μίαν ψυχικὴν μείωσιν, ἰδίως τοὺς φρενοβλαβεῖς, τοὺς ἐκφυλοὺς, τοὺς τοξικομανεῖς, και ἐν γένει νευροπαθεῖς.

Μεταξύ τῶν ψυχικῶς ἀσθενῶν, τοὺς ὁποῖους συναντῶμεν καθημερινῶς εἰς τοὺς κύκλους τῶν διανοομένων πρέπει νὰ ἀποφεύγωμεν τὰς σχέσεις τῶν Σκεπτικῶν, οἱ ὁποῖοι δὲν πιστεύουν, εἰς ὅτι διδάσκουσιν, και ἀμφιβάλλουν πάντοτε, και τῶν κακολόγων, οἱ ὁποῖοι ἀνήκοντες ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς τὴν τάξιν τῶν σοβαρῶς μορφωμένων ἀτόμων, μεταχειρίζονται τὰ ὅπλα τῆς εὐστροφίας και τῆς διανοητικότητος των πάντοτε πρὸς δυσφημισμόν, και ἡ φαρμακερὰ γλώσσα των ἐξακουτίζει εἰς κάθε στιγμὴν πύρινα βέλη, εἴτε πρὸς ἀπόντας, εἴτε πρὸς τοὺς παρόντας.

Ἐνίοτε οἱ διανοούμενοι τῆς τάξεως ταύτης, τῶν σκεπτικιστῶν, και κακολόγων καταλαμβάνουν κτὶ ἀνώτατα ἀξιώματα χάριν τῆς ὁρμῆς τοῦ λόγου και τῆς πνευματικῆς ἐπιδεξιότητος των· τοῦτο ὅμως δὲν ἀποκλείει εἰς τὸ νὰ παραμένουν οἱ αἰῶνι διυστερημένοι, οἱ καθηλωμένοι εἰς μίαν δημοσίαν θέσιν, και εὐχαριστοῦμενοι μόνον εἰς σαρκασμούς ἐπὶ πραγμάτων, τὰ ὁποῖα τὰ καλῶς ἰσορροπημένα ἄτομα ὑπὲρ πάν ἄλλο σέβονται. Ἀντεγκλοῦσιν εἰς κάθε στιγμὴν και ἐπαναστατοῦσιν ἐναντίον ὧσων δὲν προέρχονται ἀπὸ αὐτοῦς, ἡ δὲν τείνωσι πρὸς τὸ συμφέρον των. Αἱ νοσηραὶ αὐταὶ διανοαὶ βλάπτουσι και διὰ τῆς ἀπλῆς παρουσίας των μόνον, καθόσον σπαίρουσι συνεχῶς περὶ αὐτῶν σπόρους δυσἀρεσκείας και ἀγώνιας. Ἀρκεῖ ἡ ἀπλὴ ἐπαφὴ των διὰ νὰ αἰσθανθῇ κανεὶς ὅτι χάνει τὸ θάρρος του και τὴν ἐμπιστοσύνην του, δὲν βλέπει παρὰ μόνον ἐμπόδια, και δὲν πιστεύει πλέον εἰς τὸ ἐνδεχόμενον τῆς ἐπιτυχίας. Μία ἀπλὴ συνομιλία μαζύ των μᾶς καθιστᾷ μελαγχολικούς και στενοχωρημένους. Ὁ λαὸς τοὺς ψυχικῶς αὐτοῦς ἀνισορρόπους ἐπονοιάζει φωτισμένους.

Ὁ ἄνθρωπος ὅσον και ἂν διαισθῇ εἰς διαφόρους κατηγορίας τὰς κοινωνικὰς σχέσεις του, αὗται εἶνε πάντοτε τεχνηταί, καθόσον ἀνατρέπονται ὑπὸ τῶν περιστάσεων.

Τοῦ ἄλλα ἡ τοῦ βῆτα προσώπου τοῦ ὁποῖου τὰς σχέσεις ἀποφεύγωμεν σήμερον, αὔριον δυνατόν νὰ τὰς ἐπιζητῶμεν, και με μίαν λέξιν δημιουργοῦμεν τὰς κοινωνικὰς μας σχέσεις ἀναλόγως τῶν περιστάσεων μας.

* Ἀπὸ τὸ περιοδικόν: «Ψυχικὴ Ὑγιεινὴ».

Εκείνο το όποιο δνουνόζουσι «κοσμικόν», δηλαδή σχέσεις μετὰ τῆς ἀριστοκρατίας καὶ ἐκλεκτῆς κοινωνίας, αὐτὸ εἶνε τὸ ἔδαφος ἀκριβῶς ὅπου ἐξελλίσσονται οἱ ματαιόσχολοι καὶ ἐπιπύλαι οἱ οἶνιες ὑπὸ τὴν φαινομενικὴν ἀκίνδυνον καὶ ἐπιπολαίαν ὄψιν των, εἶναι τόσον ἐπικίνδυνοι, ὅσον ὀλιγωτέραν μᾶς ἐμπνέουσι δυσπιστίαν. Καὶ μόνον αὐτὸ τὸ παράδειγμα των, δίχως νὰ ἀναφέρῃ κανεὶς τοὺς ἄλλους ὑπόλους χαριεντισμούς των, ἀρκεῖ συχνάκις εἰς τὸ νὰ καταστρέψῃ εἰς τοὺς νέους τὴν ὀρεξίν πρὸς ἐργασίαν καὶ τὰς τάσεις πρὸς ὑψηλὰ ἰδεώδη. Διὰ τοῦτο εἶναι φυσικὸν ὅπως ἕνας φιλοπρόδοος καὶ ἐρευνητὴν ἀποφεύγῃ τὰς σχέσεις αὐτάς, αἵτινες μᾶς κάμουν νὰ χάνωμεν χρόνον εἰς ἀνωφελεῖς συζητήσεις.

Ἐν τούτοις ἡ συναναστροφὴ τοῦ ἐκλεκτοῦ κόσμου, τοῦ κύκλου τῶν σοβαρῶν διανοουμένων, δύναται νὰ ἀποβῇ καὶ λίαν ὠφέλιμος, ἀφ' ἑνὸς μὲν παρέχουσα τὰ μέσα μᾶς πνευματικῆς διασκέδασις ἀπαραιτήτου διὰ τὴν ψυχικὴν ὑγείαν, καὶ ἀφ' ἑτέρου, προσφέρουσα κατάλληλον ἔδαφος ψυχολογικῶν μελετῶν, μέσα εἰς ἕνα χαριέστατον κύκλον ὁραίων γυναικῶν, καὶ ὑψηλῆς μορφώσεως ἀνθρώπων.

Οἱ αἰῶνες τῆς βαρβαρότητος, ὑπῆρξαν αἰῶνες, ὅπου ἡ κοσμικὴ κίνησις δὲν ὑφίστατο. Ἐνῶ ἀπ' ἐναντίας οἱ αἰῶνες τοῦ πολιτισμοῦ, καὶ ἰδίως οἱ ἀπὸ τοῦ 14ου μ.χ. αἰῶνος τῆς Ἀναγεννήσεως, ὅπου ἤρξατο ἡ καλλιέργεια καὶ προαγωγὴ τῶν τεχνῶν καὶ γραμμάτων, καὶ ἐν γένει ἡ ἀνάπτυξις καὶ πρόοδος τῆς ἀνθρωπότητος, αἱ καλῶς ἐννοούμεναι κοινωνικαὶ σχέσεις ἐφθασαν εἰς τὴν μεγαλυτέραν αὐτῶν ἔντασιν, καὶ καθ' ἑκάστην συνητῶντο ἀνθρώποι τῶν γραμμάτων καὶ ἀντήλλασσον τὰς σκέψεις των.

Εἰς τῶν μεγαλυτέρων κινδύνων τῶν κοινωνικῶν σχέσεων τῆς σήμερον, εἶναι ἡ ἀθυροστομία, ἡ ὁποία ὑπὸ τὸ πρῶτον ἐκπλήξεως τοῦ περιβάλλοντος ἢ ἐπιδείξεως ρητορικῆς δεινότητος καὶ εὐφυΐας γίνεται συνηθιστάτα πρόξενος παρεξηγήσεων καὶ δυσαρρεσκείων.

Ἐπίσης αἱ ἀστοχοὶ ἐκμυστηρεύσεις, δύναται νὰ ἀποβῶν ἐπιζήμιοι, ἰδίως ὅταν πρόκειται περὶ σοβαρῶν πραγμάτων ἢ ἐφευρέσεων κ.τ.λ. Αὐταὶ ἐξωτερικεύμεναι εἰς κύκλους τῆς σημερινῆς ἐπιπολαίας κοινωνίας, δύναται νὰ ἐπαναληφθῶν, νὰ ταξιθεύσων καὶ νὰ ἐπιφέρουν καταπληκτικὸν ἀποτέλεσμα.

Ἐποθέσατε ὅτι ἕνας ἐρευνητὴς ἀνακαλύπτει κάτι νέον καὶ τὸ ἐκμυστηρεῖται εἰς μίαν κοινωνικὴν συνάντησιν· κάποιος τῆς συναναστροφῆς, ἴσως καὶ ἀνευ κακῆς προθέσεως, ἀλλ' ἀπλῶς ἐξ ἐπιπολαιότητος, τὸ ἀνακοινῶν εἰς ἄλλο πρόσωπον, κατέχων ἀνώτερα προσόντα, καὶ τὸ ὅποιον ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἀποκαλύψεων αὐτῶν εὐκολώτατα δύναται νὰ σφετερισθῇ τὴν ἰδέαν ταύτην, καὶ νὰ

τὴν πραγματοποιήσῃ ταχύτερον τοῦ γνησίου ἐφευρέτου.

Ἡ τάσις αὐτὴ τῆς ἐξωτερικεύσεως, ἥτις μᾶς κάμνει τὸπονον τινὰ νὰ διατυμπανίζωμεν τὴν χαράν μας, μᾶς ὠθεῖ ἐπίσης μετὰ τὴν ἰδίαν ἔντασιν νὰ ἀποκαλύπτωμεν καὶ τὴν δυστυχίαν μας. Πολλὰ ἄτομα μάλιστα ὑποφέρουν ἐκ τῆς σιωπῆς των ταύτης, καὶ προσπαθοῦν νὰ εὕρουν παντὶ σθένει πρόσωπα ἐμπιστοσύνης πρὸς ἀφήγησιν τῆς συμφορᾶς των, καὶ ἀπόκτησιν τῆς ἡσυχίας των.

Αἱ ἡθικαὶ στενοχωρίαι καὶ οἱ ἀλλεπάλληλοι ψυχικοὶ κλονισμοί, οἱ ὅποιοι δυστυχῶς ἀποκαλύπτονται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ἀπὸ τῆς ἐξωτερικῆς ἐμφανίσεως τοῦ προσώπου, καθ' ὅσον τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ ψυχικῶς ὑποφέροντος ἀλλάσσονται καὶ ἡ πονεμένη ὄψις δὲν κρύβεται, πόσον δύναται νὰ μεταβληθῶν ὕστερα ἀπὸ μίαν συνδιάλεξιν μετὰ πρὸςώπου πράγματι φιλικῶ καὶ ἀγαπητοῦ, καὶ πόσον ἀναλαμβάνει κανεὶς ἐκ μιᾶς εἰλικρινοῦς συνομιλίας, ἔτοιμος διὰ νὰ συνεχίσῃ τὴν πάλιν τῆς ζωῆς.

Ἀπ' ἐναντίας δὲν ὑπάρχει καταστρεπτικώτερον ἀπὸ τοῦ νὰ διηγήται κανεὶς κλαυθμηρίζων, εἰς τὸν πρῶτον τυχόντα, τὰς λύπας του, τὰ βράσανά του, τὰς δυστυχίας του, καὶ τὴν ἀδυναμίαν τὴν ὅποιαν αἰσθάνεται, διὰ νὰ ἀντεπεξέλθῃ κατ' αὐτῶν. Ἰσως ἡ ἀδυναμία τῆς ἐκμυστηρεύσεως ταύτης νὰ ἐπιφέρῃ μίαν μικρὴν ἀνακούφισιν· ἀλλ' ἐνίστε ἡ ἀσκοπος αὐτὴ διάχυσις τοῦ πόνου μας προκαλεῖ μίαν κρυφὴν χαράν εἰς θεωρουμένους φίλους, οἵτινες ὅχι μόνον εὐχαριστοῦνται βλέποντες μᾶς νὰ ὑποφέρωμεν, ἀλλὰ καὶ προσπαθοῦσι νὰ ἐπωφεληθῶσι τῆς εὐκαιρίας, προτείνοντες ἐνίστε πράξεις καὶ σκοποὺς ἀνηθίκους.

Ἐν τέλει ἡ σημερινὴ κοινωνία παρομοιάζει μετὰ ἕνα τρικυμιώδη ὠκεανόν, ὅπου ἡ λέμβος τοῦ ἐπιλέκτου συναντᾷ πολλὰς δυσκολίας καὶ δὲν δύναται νὰ πλεύσῃ ἐν ἀσφαλείᾳ ἀνευ μεγάλης προσοχῆς καὶ ἐν τούτοις ὀφείλει νὰ ταξιθεύῃ.

Τὸ νὰ ἀποφεύγῃ κανεὶς τὸν κόσμον, δὲν εἶνε οὔτε δυνατόν, οὔτε καὶ εὐχάριστον. Ὡσαύτως ἡ ἐλάττωσις εἰς τὸ ἐλάχιστον τῶν κοινωνικῶν σχέσεων, ὅπως εὐχερέστερον ἐπιδίδεται τις εἰς τὴν ἐργασίαν τοῦ ἀποτελεῖ εὐμενὴ στήρσιν τῆς εὐρύσεως τῶν γνώσεών του, ἐκ τῆς ἀναμφισβητήτου ἐπιδράσεως τὴν ὁποίαν προκαλοῦσιν ἀναλόγως τοῦ περιβάλλοντος αἱ κοινωνικαὶ σχέσεις.

Ὁφείλομεν λοιπὸν νὰ εἰμεθα πολὺ ἐπιφυλακτικοὶ εἰς τὴν ἐκλογὴν τῶν κοινωνικῶν σχέσεών μας· νὰ ἀκούωμεν πολλὰ, ἀλλὰ νὰ ὁμιλῶμεν ὀλίγα, καὶ ἰδίως νὰ μὴ ἐκφράζωμεν τὰς ἐνδομύχους σκέψεις μας εἰς τὰ «σαλόνια» τῆς σημερινῆς ἐποχῆς.

Ἡ φρόνησις ἀπαιτεῖ νὰ συμμορφώμεθα μετὰ πολλὰ, νὰ ἀφοσιώμεθα εἰς ἐλάχιστα καὶ νὰ ἐκλέγωμεν τὰς σχέσεις μας μόνον μετὰ τῶν ἐκείνων, οἵτινες διακρίνονται διὰ τῆς εὐθυκρισίας των καὶ τῆς ὀρθῆς σκέψεώς των.

Ο Ν. ΘΗΣΑΥΡΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥ ΕΙΝΑΙ ΜΝΗΜΕΙΩΔΕΣ ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΕΡΓΟΝ, ΠΟΥ ΔΕΝ ΠΡΕΠΕΙ ΑΠΟ ΚΑΝΕΝΑ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΣΠΙΤΙ ΝΑ ΛΕΙΨΗ

Ὁ Κληδονας

N. ΜΠΕΝΑΚΗ

Α'. ΑΡΧΗ ΚΑΙ ΣΗΜΑΣΙΑ ΑΥΤΟΥ

Μία τῶν συνθηδῶν τῶν ἀρχαίων, αἵτινες παρέμειναν καὶ παρ' ἡμῖν, εἶναι καὶ ὁ κληδονας.

Ὁ κληδονας ἔλκει τὴν ἀρχὴν ἀπὸ τῆς κληδόνος ἢ κληδόνος, ἰωνικῶς, τῶν ἀρχαίων.

Ἦτο δὲ ἡ κληδὼν εἶδος μαντικῆς ἀπὸ φθόγγων, φωνῶν, ἤχων, λέξεων ἢ ὁμιλίας, τυχαίων πάντως, εἰς ἃς οἱ ἀκούοντες κατὰ τύχην ἐπίσης, ἀπέδιδον προφητικὴν σημασίαν συνδυάζοντες ταῦτα μετὰ τῶν μελλόντων γενέσθαι ἢ διαβλέποντες τὴν παραγγελίαν ἐκτελέσεως ὠρισμένων αὐτῶν σκοπῶν ἢ σκέψεων.

Τοῖσδε τοῦτο τῆς μαντικῆς ἀπαντᾷ τὸ πρῶτον παρ' Ὀμήρῳ. Μετὰ τὴν πυγμαχίαν τοῦ Ὀδυσσεὺς καὶ τοῦ Ἴρου, οἱ μνηστῆρες εὐχαριστήμενοι διότι ἀπηλλάγησαν τοῦ ἀλήτου ἐκείνου λέγουσιν εἰς τὸν Ὀδυσσεῖα:

Ζεὺς τοι δοίη, ξεῖνε, καὶ ἀθάνατοι θεοὶ ἄλλοι ὅττι μάλιστα ἐθέλεις καὶ τοι φίλῳ ἐπλετο θυμῷ. ὅς τοῦτον τὸν ἀναλτον ἀλγυτεύειν ἀπέπαυσας ἐν δῆμῳ.

Ὡς ἄρ' ἔφαν, χαίρειν δὲ κληδόνι διος Ὀδυσσεύς. (Ὁδ. Σ. 112—117).

Εἰς τοὺς λόγους τούτους τῶν μνηστῆρων ὁ Ὀδυσσεὺς ἀποδίδει προφητικὴν σημασίαν, διότι ὅ,τι ἤνουν οἱ μνηστῆρες, ἦτο ἐπακριβῶς καὶ ἡ ἰδία του ἐπιθυμία, διὸ καὶ χαίρων ἀποδέχεται τὴν εὐχὴν αὐτὴν ὡς κληδόναν, προφητείαν δηλ., παραγγέλλουσαν τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ ὑπ' αὐτοῦ μελετώμενου ἔργου, τοῦ φόνου, δηλ. τῶν μνηστῆρων, ὅπερ εἶναι ἡ μόνη του ἐπιθυμία.

Ἡ σημασία τῆς κληδόνος ἐπίσης ἐν τῇ Ὀδυσσεΐᾳ φαίνεται καὶ ἀλλοῦ:

Ὁ Ὀδυσσεύς, θέλων νὰ μάθῃ ἐὰν ἐτελείωσαν τὰ δεινὰ του καὶ ἐὰν τῇ θελήσει τοῦ Διὸς ἐπέστρεψεν εἰς τὴν πατρίδα του, ζητεῖ ἀπὸ τὸν Δία ν' ἀκούσῃ φῆμιν τινὰ, τουτέστι ὁμιλίαν προφητικὴν, προερχομένην ἐκ τῶν ἐντὸς τοῦ μεγάρου, ἔξω δὲ νὰ τῷ δείξῃ σημεῖον τι ἐμφαντικόν. Ὁ Ζεὺς τότε ἐβρόντησεν ἀπ' Ὀλύμπου. Τὴν βροντὴν ἀκούσας γυνὴ ἐκ τῶν ἀνακτόρων καὶ ἐκπλαγείσα, διότι νέφος οὐδὲν ὑπῆρχεν ἐν τῷ οὐρανῷ κατ' ἐκείνην τὴν στιγμήν, ἐκλαμβάνει τοῦτο ὡς σημεῖον παραγγέλλον τι μέγα γενέσθαι καὶ παρακαλεῖ τὸν Δία νὰ εἰσακούσῃ συγχρόνως καὶ τῆς φωνῆς ἐκείνης, λέγουσα «ἡ ἡμέρα αὕτη εἶθε νὰ ᾖ ἡ τελευταία κατ' ἣν οἱ μνηστῆρες θὰ δειπνήσων ἐν τῷ μεγάρῳ τοῦ Ὀδυσσεύς».

Κρήνην νῦν καὶ ἐμὴ δειλὴ ὅττι κεν εἴπω, μνηστῆρες πύματον τε καὶ ὕστατον ἥματι τῷδε ἐν μεγάροις Ὀδυσσεὺς ἐλοῖατο δαῖτ' ἐρατεινὴν, οἱ δὲ μοι καμάτῳ θυμαλγέει γούνατ' ἔλυσαν ἀλφита τευχούσῃ. νῦν ὕστατα δειπνήσων.

Ὡς ἄρ' ἔφη, χαίρει δὲ κληδόνι διος Ὀδυσσεύς. Ζηνός τε βροντῇ, φάτο γὰρ τίσασθαι ἀλήτας.

Ἐνταῦθα ἡ σημασία τῆς κληδόνος εἶναι κατάφανοτέρα, ὡς τυχαίας ὁμιλίας δηλονότι ἦν εὐχεται ν' ἀκούσῃ ὁ Ὀδυσσεύς, σχετιζομένην ὅμως μετὰ τῆς σκέψεως αὐτοῦ. Διὸ καὶ χαίρει ὁ Ὀδυσσεύς ἐπὶ τῇ κληδόνι διαβλέπων τὴν τιμωρίαν τῶν μνηστῆρων.

Πολλὰ ἄλλα παραδείγματα κληδόνων ἀναφέρονται καὶ κατὰ τοὺς μετέπειτα χρόνους, τυχαίων δηλονότι λέξεων ἢ φράσεων ἀπὸ τὰς ὁποίας οἱ ἀρχαῖοι ἐξήρτων εἰς τινὰς δεδομένας περιστάσεις

τὰς μελλούσας αὐτῶν πράξεις. Μεταξὺ ἄλλων εἶναι καὶ τὸ ἐξῆς περιέργον:

Νέος τις ἐμελλε νὰ νυμφεῖται, τῷ ἐπροτείνοντο δὲ δύο νεάνιδες πρὸς ἐκλογὴν. Ὁ νέος ἐν τῇ ἀμχανίᾳ του ζητεῖ συμβουλὴν ἀπὸ τὸν σοφὸν Πιπτακόν. Δύω μοι προτείνουσι, λέγει, πρὸς ἐκλογὴν, ἡ μία πλουσία καὶ ἀνωτέρας κοινωνικῆς τάξεως, ἡ δ' ἄλλη πτωχὴ καὶ τῆς ἰδίας ἐμοὶ κοινωνικῆς τάξεως, τί με συμβουλεύεις νὰ πράξω; Ὁ Πιπτακός, δεικνύων αὐτῷ παιδὰς παίζοντας ἐκεῖ που πλησίον, λέγει αὐτῷ: Οἱ παῖδες ἐκεῖνοι θὰ σοὶ εἴπωσι τί πρέπει νὰ πράξῃς. Ὁ νέος πλησιάζας εἶδε τοὺς παῖδας παίζοντας στρόβιλους (βουβούρους) καὶ ἐρίζοντας κατ' ἐκείνην τὴν στιγμήν. εἰς δ' ἐξ αὐτῶν ἔλεγεν εἰς ἄλλον: «Τὴν κατὰ σαυτὸν ἔλα». Ὁ νέος ἐθεώρησε τοὺς λόγους τούτους ὡς κληδόναν καὶ ἀπελθὼν ἐνυμφεῖται μετὰ τῆς πτωχῆς πλὴν ἰδίας αὐτῷ κοινωνικῆς τάξεως.

Οἱ ἀρχαῖοι ἐλάτρευον καὶ θεῶν Κληδόναν, ὑπῆρχον δὲ καὶ νοοὶ ἀφιερωμένοι εἰς αὐτήν. Τοιούτους ἀναφέρει ὁ Πausanias ὅτι ὑπῆρχον ἐν Θήβαις καὶ Σμύρνη, ὡς λέγει εἰς τὰ Βοιωτικά: «Ἐπὶ δὲ τὸν Σωφρονιστῆρα λίθον, βωμός ἐστιν Ἀπολλωνίους, ἐπὶ κληδόνι Σπονδίου, πεποιτήτα δὲ ἀπὸ τῆς τέφρας τῶν ἱερῶν. μαντικὴ δὲ καθέστηκεν αὐτόθι ἀπὸ κληδόνων, ἡ δὲ καὶ Σμυρναίους μάλιστα Ἑλλήνων χρωμένους οἶδα. ἐστὶ γὰρ καὶ Σμυρναίοις ὑπὲρ τὴν πόλιν κατὰ τὸ ἐκτὸς τοῦ τείχους Κληδόνων ἱερὸν.» (Pausanias 9. 11).

Ἐκαλεῖτο δὲ καὶ ὁ Ζεὺς Κληδόνιος, ὡς ὁ κατ' ἐξοχὴν θεὸς τοῦ εἶδους τούτου τῆς μαντικῆς.

Ἀλλὰ καὶ ἐν Ρώμῃ ὑπῆρχε ναὸς Κληδόνος, ὡς λέγει ὁ Πλούταρχος ἐν βίῳ Καμίλλου (XXX). Ἐπιπεσὼν οὗτος κατὰ τῶν Γαλατῶν, οἵτινες ἐπολιόρουν τὴν πόλιν, κατ' ἣν στιγμήν ἡτοιμάζοντο ν' ἀναχωρήσωσι, συναποκομίζοντες τὰ ὑπὸ τῶν Ρωμαίων διδόμενα λύτρα, ἐνίκησε καὶ κατετρόπωσεν αὐτούς, «θύσας δὲ τοῖς θεοῖς καὶ καθάρας τὴν πόλιν, τὰ μὲν ὄντα τῶν ἱερῶν κατέστησεν, αὐτὸς δὲ ἰδρύσατο ναὸν Φήμης καὶ Κληδόνος, ἀνευλῶν ἐκείνων τὸν τόπον ἐν ᾧ νύκτωρ ἡ καταγέλῳσιν αὐτῶν τῶν βαρβάρων στρατιῶν ἐκ θεοῦ τῷ Κεδικίῳ Μάρκῳ φωνὴ προσέειπε». Ὁ Κεδίκιος νῦν δὲ Μάρκος οὗτος, εἶναι ὁ εἰπὼν ὅτι βαδίζων νύκτωρ τὴν προτεραίαν τῆς τοῦ Καμίλλου φυγῆς ἐκ Ρώμης, εἰς δυσμένειαν πεσόντος, ἤκουσε φωνῆς τινος «μεῖζονος ἢ κατ' ἀνθρώπινον» ἥτις φωνὴ ἔλεγε: «Ἄγε Μάρκε Κεδίκιε, λέγε πρός τοὺς ἀρχοντας ἔωθεν ἔλθω, ὅλγιστον χρόνον Γατοῦς ἀρχοντας ἔωθεν ἔλθω» (Πλούταρχος Καμίλλος XLV). Ἐπὶ τοῦ τόπου δὲ τούτου ὁ Καμίλλος εἶχεν ἰδρύσει τὸν ναὸν Φήμης καὶ Κληδόνος. Φῆμη δὲ ταυτόσημον τῇ Κληδόνι ὡς βλέπομεν ἐν Ὀδυσσεΐᾳ B 35 καὶ Y 105.

Β'. Ο ΣΗΜΕΡΙΝΟΣ ΚΛΗΔΟΝΑΣ

Ὁ σημερινὸς κληδονας εἶναι οὕτως ἡ ἀρχαία κληδὼν, μία τῶν πολλῶν συνθηδῶν τῆς ἀρχαίας θρησκείας, αἵτινες ἐξακολουθοῦν νὰ ὑφίστανται καὶ παρ' ἡμῖν. Εἶναι δὲ ὁ κληδονας εἶδος μαντικῆς ἐν εἰδὲ παιδιᾶς. Τοὺς φθόγγους, τὰς φωνάς, τὰς λέξεις, τὰς ὁμιλίας, δι' ὧν οἱ ἀρχαῖοι ἐξήσκουν τὸ εἶδος τοῦτο τῆς μαντικῆς, ἀντικατέστησαν οἱ κατὰ τὸν ἔρτασμον τοῦ κληδόνου ἀπαγγελλόμενοι στίχοι. Ἡ μαντεία αὕτη τελεῖται τὴν 24 Ἰουνίου, μετέχουσι

δὲ αὐτῆς ἔγγαμοι καὶ ἀγαμοὶ γυναῖκες, χωρὶς καὶ ν' ἀποκλείεται ἡ συμμετοχὴ καὶ ἀρρένων.

Τῇ προτεραιᾷ τῆς ἑορτῆς πρὸς τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου, δύο παρθένοι, συνήθως, μεταβαίνουν σοβαρῶς ὅπως πληρώσωσιν ὕδατος ἄγγειον ἐκ τῆς κρήνης. Δὲν πρέπει δὲ οὔτε κατὰ τὴν μετάβασιν οὔτε κατὰ τὴν ἐπιστροφήν ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ νὰ προσφέρωσιν οὐδεμίαν λέξιν, παρὰ τὰς προκλήσεις τῶν ἐν τῇ κρήνῃ ἢ καὶ τῶν κατὰ τὴν ὁδὸν αὐτῶν. διαβατῶν, οἵτινες διὰ παντὸς τρόπου προσπαθοῦσι ν' ἀποσπᾶσώσι φωνὴν καὶ ματαιώσωσι τὴν ἀποστολήν. Εἶναι τὸ λεγόμενον ἀμύλητο νερό. Ἐν τῷ ἄγγειῳ τούτῳ τίθενται τὰ ριζικάρια, εἶναι δὲ ταῦτα χρυσᾷ ἢ ἀργυρᾷ κοσμήματα ἐνίοτε δὲ καὶ εὐτελέστερα ὥς κομβία, κλειδιά καὶ τὰ τοιαῦτα, τὰ ὅποια ἐκάστη τῶν συμμετεχουσῶν εἰς τὴν τελετὴν ἔχει παραδᾶσει.

Τὸ ἄγγειον ἀφίεται ἔπειτα μέχρι πρωῒας εἰς τὴν δρόσον τῆς νυκτός, εἰς τὸ ὑπαιθρον νὰ τὸ ἴδουν τὰ ἄστροι· τὴν δὲ πρωῒαν τὸ λαμβάνουν πρὶν φανῇ ὁ ἥλιος, τὸ σκεπάζουν μὲ ὕψασμα, συνήθως ἐρυθρὸν καὶ τὸ κλειδώνουν λέγουσαι:

Κλειδώνουμε τὸν κλῆδονα στοῦ Ἀγιαννίου τῇ χάρῃ καὶ ὅποια ἔχει καλὸ ριζικὸ νὰ δώσῃ νὰ τὸν πάρῃ.

Περὶ τὸ δειλινὸν πάντες οἱ ἐνδιαφερόμενοι κἀνθι-
ται ἐν κύκλῳ καὶ ἀνοίγουν τὸν κλῆδονα μὲ τὸ ἐξῆς δίστιχον:

Ἀνοίγομε τὸν κλῆδονα στοῦ Ἀγιαννίου τῇ χάρῃ καὶ ὅποια ἔχει καλὸ ριζικὸ σήμερα νὰ τὸν πάρῃ.

Εἶτα ἀπαγγέλλονται παρὰ διαφόρων διάφοροι στίχοι, ἐν ᾧ συγχρόνως μὲ τὴν ἀπαγγελίαν τῶν στίχων, ἀνασύρεται εἰς τὴν τύχην ἐν τῶν ἐν τῷ

ἄγγειῳ ἀντικειμένων. Οἱ ἐκφωνοῦμενοι στίχοι προσημαίνουν τὴν τύχην ἐκάστου τῶν μετεχόντων εἰς τὸν κλῆδονα προσώπων, ἐκ τοῦ τυχαίως ἐξαγομένου ἐκ τοῦ ἄγγείου ἀντικειμένου του. Οἱ στίχοι ἐξακολουθοῦν μέχρι τελείας ἐξαντλήσεως τῶν ἐν τῷ ἄγγειῳ ἀντικειμένων. Ἡ ἐξαγωγή τούτων ἀνατίθεται συνήθως εἰς μικρὸν παιδίον ἢ εἰς πρόσωπον ἐν ἀγνοίᾳ ὅπως διατελοῦν τῶν ἐν τῷ ἄγγειῳ ἀντικειμένων καὶ τοῦ κατόχου ἐνὸς ἐκάστου αὐτῶν, ὥστε ἡ τε ἐξαγωγή τοῦ ἀντικειμένου καὶ οἱ εἰς τὸν κάτοχον αὐτοῦ ἀναφερόμενοι στίχοι ν' ἀφίενται εἰς τὴν τύχην.

Μετά τὴν ἐξαγωγήν ὅλων τῶν ἀντικειμένων ρίπτονται καὶ πάλιν ὅλα δις καὶ τρίς, ὅτε συνήθως ἀπαγγέλλονται καὶ εὐτράπελα καὶ ἐνίοτε τινὲς βωμολοχίαι.

Ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τύπον φθόγγων, λέξεων, ὁμιλιῶν ἢ κληδῶν τῶν ἀρχαίων ἐξακολουθεῖ νὰ ὑφίσταται καὶ παρ' ἡμῖν εἰ καὶ ἐν περιωρισμένῃ ὅπως περι-
στάσει. Κατὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ ἁγίου Ἰωάννου εἰς πολλὰ μέρη τῆς Ἑλλάδος, τῶν νήσων (καὶ εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, πρὸ τῆς καταστροφῆς), αἱ νεάνιδες κατὰ τὴν ἐξοδὸν ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας, πλησιάζουσιν τοὺς διαφόρους ὁμίλους τῶν ἀνδρῶν διὰ λόγους εὐνοήτους παραμένοντας εἰς τὸν αὐλόγυρον τῆς ἐκκλησίας, τείνουν τὸ οὖς ὅπως ἀκού-
σουν τὰ παρ' αὐτῶν εἰκεῖ καὶ ὡς ἔτυχε λεγόμενα εἴτε αὐτοῦσια εἴτε καὶ λέξεις καὶ φράσεις κεκοιμημένας, προσπαθοῦσαι νὰ συνδυάσωσι ταῦτα πρὸς τοὺς ἰδίους αὐτῶν πόθους, ὡς περίπου καὶ κατὰ τὴν κλῆδονα τῶν ἀρχαίων.

ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΙΚΟΝ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥ

—||| ΤΟΥ 1932 |||—

Ἀπὸ τοῦ παρόντος ἔτους ἀρχίζει ἐπιμελεία, τοῦ κ. Σωτήρη Σκίπη,
Η ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΟΥ

ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΙΚΟΥ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΥ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥ

Τὸ Ἐγκυκλοπαιδικὸν Ἡμερολόγιον Δημητράκου θὰ εἶναι ἀπὸ πάσης ἀπόψεως ἄρτιον καὶ συγχρονισμένον μὲ τὸ πνεῦμα τῆς ἐποχῆς μας.

Ἡ ἐκτύπωσίς του γίνεται τελείως καλλιτεχνικὴ καὶ ἡ ὕλη πούν περιέχει ἐκτὸς τῆς λογοτεχνίας—νεοελληνικῆς καὶ ξένης—εἶναι ἄρθρα καὶ μελέται ἀναφερόμεναι εἰς τὰς ἐφηρμοσμένας ἐπιστήμας οὕτως, ὥστε νὰ καθιστᾷ κτῆμα εἰς ὅλους τὰς ἀπαραιτήτους πρακτικὰς γνώσεις, ἀνευ τῶν ὁποίων ὁ ἄνθρωπος μένει καθυστερημένος εἰς τὴν ζωὴν. Πλείστα καλλιτεχνικά καὶ ἄλλα εἰκόνες ἐξ ἄλλων θὰ συνοδεύουν τὴν ὕλην τοῦ Ἐγκυκλοπαιδικοῦ Ἡμερολογίου Δημητράκου καὶ θὰ τὸ καθιστοῦν ἀληθινὸν πανόραμα τῆς ζωῆς, τῶν τεχνῶν καὶ τῶν ἐπιστημῶν ὡς ἐξελίχθησαν εἰς τὴν ἐποχὴν μας.

ΤΟ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΙΚΟΝ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ ΤΟΥ 1932

θὰ κυκλοφορήσῃ τὸν Δεκέμβριον.

ΚΡΙΤΙΚΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

Ι. ΖΕΡΒΟΥ

Δημητρίου Μ. Σάρρου.—Ο ΚΥΚΛΩΠΑΣ ΤΟΥ ΕΥΡΥΠΠΙΔΗ, σὲ δημοτικούς στίχους. (Ἀθήναι 1931).

Ἀπὸ τὰ πιὸ δύσκολα στὴ λογοτεχνία εἶναι ἡ μετάφραση τῶν ἀρχαίων δραματικῶν σὲ νεώτερη γλῶσσα. Ἀλλὰ ἡ πιὸ ταιριαχτὴ ἀπ' ὅλες τὶς νέες γλῶσσες γιὰ τέτοια λογοτεχνικὴ μετάφραση εἶναι ἡ δημοτικὴ μας. Φτάνει ἐκεῖνος, πού καταπιάνεται, νὰ ξέρει τὴν ἀρχαίαν—καὶ εἶναι βέβαια πολλοὶ πού τὴν ξέρουν—νὰ ξέρει δὲ συνάμα καὶ τὴ δημοτικὴ—καὶ αὕτη δυστυχῶς λίγοι τὴν ἔχουν μελετήσῃ. Οἱ πότεροι, ἀκόμη καὶ ἀπὸ τοὺς φημισμένους τὴν ἔχουν γράψῃ χωρὶς προπόνῃ, καθέννας μὲ τὴν γλωσσικὴ αἰσθησὴν πού εἶχε ἀπὸ τὸ δημοτικὸ ἰδιωμα τοῦ τόπου πού γεννήθηκε, μὲ λέξεις καὶ μὲ φράσεις ἰδιωματικές. Μερικοὶ ἀκόμη χειρότερα, πῆραν ἀπὸ δῶ καὶ ἀπὸ κεῖ παράξενες καὶ ἀσυνήθιστες λέξεις καὶ τίς ἐσπείραν «ἐκ προμελέτης καὶ ἐσκεμμένως» στὰ γραφόμενά τους τὰ ἔμμετρα καὶ τὰ πεζά. Καὶ ἄλλοι, πάλι ἔφτιαζαν καὶ φτιάχνουν αὐθαίρετα καὶ ἔξω τῆς γλωσσικῆς αἰσθη-
σης λέξεις ἀκαλαίσθητες, πολλὰς φορές στὰ καλά καθούμενα καὶ δίχως νὰ βλέπει κανὶν δημοτικὴ λέξη, ἀντίστοιχη τῆς φτιαγμένης αὐθαίρετα.—Κι ἕνα γενικώτερο καὶ βαρύτερο κακὸ στὴ χρῆσιν τῆς δημο-
τικῆς ἐπικράτησε: τὸ νὰ μεταφράζουσιν οἱ περισσώ-
τεροι μὲ λέξεις δημοτικὰς τὴν Καθαρεύουσα, πλα-
ταίνοντας τὴν φράσιν καὶ πλέκοντας τὴ σύνταξιν. Στὸ στίχο τὸ ἐλάττωμα αὐτὸ δὲν παραφαίνεται. Ἀλλὰ στὸ πεζὸ καταντᾷ ἀνυπόφορο.

Ὁ κ. Σάρρος, φιλόλογος ἐλληνιστής, ἀλλὰ καὶ παλαίμαχος ἀπολογητὴς τῆς δημοτικῆς κανέν' ἀπ' αὐτὰ τὰ ἐλαττώματα, πού εἵπαμε, δὲν ἔχει στὴν μετάφρασιν τοῦ Κύκλωπα. Σπάνια ἔχει κανένα ἡπειρωτικὸ, ἰδιωματικὸ δηλαδή, τύπο· ἀλλὰ καὶ πάλι χωρὶς νὰ χτυπᾷ στὸ αὐτὸ ἀσχημα καὶ χωρὶς ὁ ἰδιωματικὸς τύπος νᾶναι ὁλότελα ἀγνωστος ἢ ἀσυγχρόνιστος. Ἐπὶ τοῖς ἑξαμίστοις ἀποσπασματικὰ καὶ πιστὰ στὴ δημοτικὴν τὸν Κύκλωπα τοῦ Εὐρυπίδου, ἐν' ἀπὸ τὰ δυσκολώτερα δραματικὰ ἔργα πού μᾶς ἀπέμειναν ἀπὸ τὴν πλούσιαν ἐλληνικὴν δρα-
ματικὴν ποίησιν. Πολὺ δύσκολο γιὰ τὴν ἐκδοκὴν τοῦ ὁλοσδιόλου χρῶμα καὶ ἀποτείνεται σὲ καλαίσθη-
σία πολὺ διαφορετικὴ ἀπὸ τὴ δική μας. Κι αὐτὸ κατὰ βάθος τόνωσε ὁ μεταφραστὴς καὶ ἀγωνίστηκε καὶ μπόρεσε νὰ μᾶς δώσει τὸ σατυρικὸ αὐτὸ δῶμα ἔτσι, ὥστε νὰ εἶναι προσεχτὸ καὶ ἀντιληπτό.

Β. Π. Βασιλείδης, ἱατροῦ. ΔΥΣΓΟΝΗΣΙΣ ΚΑΙ ΑΝΙΚΑΝΟΤΗΣ. Ἡ θεραπεία αὐτῶν. Μελέτη ἱα-
τρικῆς καὶ κοινωνικῆς ἀντιλήψεως.

Ἀπὸ τὸν τίτλο τοῦ βιβλίου θὰ μπορούσε νὰ πι-
στέψῃ κανεὶς ὅτι πρόκειται γιὰ εἰδικὸ βιβλίον ἐπι-
στημονικόν, γραμμένον ἀπὸ εἰδικὸ ἐπιστήμονα καὶ προωρισμένον γιὰ εἰδικούς. Καὶ βέβαια τὰ χα-
ρακτηριστικὰ καὶ τὰ προσόντα τοῦ βιβλίου εἶναι αὐτά. Ἀλλὰ ὅχι μόνον αὐτά. Γιὰ τὸ θέμα του εἶναι μεγάλης κοινωνικῆς σημασίας καὶ ἰδίως ἡθι-
κῆς καὶ ψυχολογικῆς. Δυσγόννησις καὶ ἀνικανότης σὲ κάθε κοινωνία καὶ σὲ κάθε ἱστορικὴ ἐποχὴ, μά-

λιστα δὲ στὴ δική μας τὴν ἐποχὴ, εἶναι δὴ ἀπὸ τὰ κυριώτερα παθολογικὰ φαινόμενα μὲ τεράστια ἀποτελέσματα στὴ σύνθεσιν, στὴν ἐξέλιξιν καὶ στὴ μελλοντικὴ ζωὴ τῶν κοινωνιῶν. Κι αὐτὸ ἔχοντας γνώμονα τοῦ ὁ ἐπιστήμονας συγγραφέας ἔμεινε μὲν στὴν ἐπιστημονικὴ ἀκριβολογία, ἀλλὰ καὶ συνάμα ἐπιδίωξε καὶ πέτυχε μὲ ὕψος ἀναλυτικὸ καὶ μὲ τέχνην στὴ σύνθεσιν νὰ κάμει τὴν ἐπιστημο-
νικὴν μελέτην τοῦ ἀντιληπτῆ ἀπὸ ὅλους καὶ μὲ τρόπον πού νὰ προκαλεῖ τὸ ἐνδιαφέρον κάθε ὁπωσδήποτε μορφωμένου.

Πέτρου Σ. Σπανδωνίδου. Η ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ

Εἶναι ἕνα μικρὸ βιβλίον, τυπωμένον στὴ Θεσσα-
λονίκῃ, γραμμένον ἀπὸ ἄνθρωπον πού παρακολουθεῖ τὴν ἐκπαίδευσιν μας, ἐνδιαφέρεται ἀληθινὰ γι' αὐ-
τὴν καὶ ἀρκετὴ ἔχει μάθησιν γιὰ νὰ τὴν κρίνει καὶ νὰ τὴν ἐπικρίνει. Δὲ θὰ ἐξετάσουμε βέβαια ἐδῶ ἀν καὶ πόσο οἱ ἐκτιμήσεις καὶ οἱ ἐπικρίσεις εἶναι σω-
στές. Γιατὶ μιὰ τέτοια ἀναλυτικὴ κριτικὴ θ' ἀπαι-
τοῦσε χωρὶς πολὺ περισσότερο, ἀπὸ ὅσο διαθέτει ἡ στήλῃ αὐτή: Ὅχι ἀκριβῶς γιὰ τὴν ἀνάλυσιν τοῦ βιβλίου, ἀλλὰ κυρίως καὶ μάλιστα γιὰ νὰ ἀναλυ-
θεῖ καὶ νὰ ἐξετασθεῖ τὸ θέμα πού ἔχει καὶ πού συνδέεται μὲ τὴν γλωσσικὴν διδασκαλίαν, μὲ τὴν αἰ-
σθητικὴν διάπλασιν, μὲ τὴν πραγματογνωστικὴν μόρ-
φωσιν τῶν μαθητῶν μας στὰ Γυμνάσια, καὶ ἀκόμα μὲ τὴν φωτισμένην κριτικὴν ἐκτίμησιν τῆς λογοτε-
χνίας καὶ τῶν λογοτεχνῶν μας εἰς τὰ καθέκαστα, δυσκολώτατη αὕτη κυρίως μέσα στὴν τόσῃ ἀκα-
ταστασία καὶ ἀπροσεξία καὶ προχειρολογίαν, πού χαρακτηρίζουν τὸ μεγαλύτερον μέρος τῆς κάθε σχε-
τικῆς ἀπόπειρας, πού γίνηκε ὡς τὰ σήμερα.—Καὶ ἕνα μόνον θὰ τονίσουμε σχετικῶς μὲ τὸ βιβλίον τοῦ κ. Π. Σπανδωνίδου: ὅτι εἶναι γραμμένον μὲ ζῆλον, περιέχει πολλὰς σωτὲς παρατηρήσεις, διατυπώνει ἀρκετὰς συζητήσιμες γνώμες, εἶναι ἀξιόσπουστον σὲ κάθε ἐνδιαφερόμενον γιὰ τὰ ἐκπαιδευτικὰ μας.

Ι. Κολάρου καὶ Σας. ΠΡΟΤΥΠΟΙ ΓΕΩ-
ΓΡΑΦΙΚΟΙ ΧΑΡΤΑΙ. 1) Εὐρώπης, 2) Ἀσίας, 3) Ἀφρικῆς, 4) Ἀμερικῆς καὶ 5) Αὐστραλίας.

Δὲν πρόκειται γιὰ βιβλίον, ἀλλὰ γιὰ γεωγρα-
φικοὺς χάρτες, ὥστε νὰ φαίνεται κάπως, σὲ ὅσους δὲν ξαίρουν διὰ καὶ οἱ γεωγραφικοὶ χάρτες εἶναι προλόντα συγγραφικῆς ἐργασίας καὶ ἀπαιτοῦνε με-
λέτην καὶ μόρφωσιν καὶ ἱκανότητα ἐκεῖνον πού τοὺς συντάσσει, πὼς σὲ ἄλλῃ στήλῃ θάπρεπε νὰ γίνε-
ι κριτικὴ. Ἀλλὰ γιὰ ὅσους γνωρίζουν ὅτι ὁ κάθε γεωγραφικὸς χάρτης συνδέεται καὶ μάλιστα συνά-
πτεται μὲ τὴν γεωγραφίαν, τὴν ἱστορίαν, τὴ φυσικὴν, τὴ γεωλογίαν καὶ ὅτι ἀποτελεῖ ἔργο πού ὅχι ἀπλῶς διαβάζεται, ἀλλὰ μελετᾶται,—γι' αὐτοὺς ἡ κριτικὴ μας ἀπασχόλησιν ἐδῶ γιὰ τοὺς νεοεκδομένους αὐτοὺς χάρτες ἔχει μὲ τὸ παραπάνω τὴ θέση της.

Πρότυποι ἐπιγράφονται οἱ χάρτες πού κρίνουμε καὶ εἶναι ἀλήθεια πρότυποι ὅχι ὅμως στὴν ἀκρι-
βείαν, στὴ σαφήνειαν καὶ στὸ σύστημα, ἀλλὰ ἀκρι-
βῶς εἰς τὸ ἀντίθετο. Καὶ πρῶτ' ἀπ' ὅλα ὁ ἔτσι

πρότυπος χάρτης της Ευρώπης: Είναι σὲ ἓνα φύλλο, παράδοξα διαιρεμένο. Γιατὶ παρουσιάζει τὴν Εὐρώπην πολιτικῶς καὶ τὴ χωρίζει σὲ δύο τμήματα, τὸ Δυτικὸ ἀπὸ Γιβραλτάρ μέχρι Βοσπόρου ὑπὸ κλίμακα 1 = 8.000.000 καὶ τὸ Ἀνατολικό, πὺν περιέχει τὴ Ρωσσίαν, τὴ Φιλανδίαν καὶ ἓνα κομμάτι τῆς Σκανδιναβίας, τὴ μισὴ δηλαδή πε-
ρίπου Εὐρώπην στὴν ἀκρὴ τοῦ φύλλου, ἀντίθε-
τα μάλιστα, χωρὶς καμιά κλίμακα, ἐμφανίζο-
μενη ὅλη ὅλη σὲ μέγεθος περίπου τῆς Ἰσπανίας!
Ἔτσι ἀπὸ τὸ κομμάτισμα αὐτὸ τῆς Εὐρώπης,
προχειρογενομένο ἐλ. λ. εἰ. ψ. εἰ. χ. ὡ. ρ. ο. υ. (:) καθέ-
νας πὺν θὰ πάρει σὲ χέρι τοῦ τὸ χάρτη, ἀκόμη
καὶ ἂν ξέρει γεωγραφία, δὲν θὰ μπορέσει νὰ κατα-
τοπισθεῖ. Κι ὁ μαθητὴς, πὺν αὐτὸς δὲ πρόκειται
νὰ μάθει μὲ τὸ χάρτη καὶ ἀπὸ τὸ χάρτη γεωγραφία
θὰ παραπλανηθεῖ, θὰ σχηματίσει σφαλμένη
ἰδέαν καὶ θὰ τὰ θαλασσοῦσει.

Τὸ ἴδιο αὐτὸ φύλλο περιέχει ἓνα μαῦρο κλισσὲ
β. ω. β. ο. ὅ. χ. ἄ. ρ. ο. υ. τῆς Εὐρώπης, μεγάλο ὅσο
εἶναι ἡ παλάμη τοῦ χερσίου, καὶ αὐτὸ τὸ ὀνομάζει
φυσικὸ χάρτη! προσθέτοντας καὶ τὰ ἐξῆς παρά-
δοξα, σὰν ἐπιτηδες γιὰ νὰ ἐπιτείνει τὸ παραζύλι-
σμα: «Αἱ ὀνομασίαι τῶν ἐν τῷ φυσικῷ τούτῳ

χάρτη σημειουμένων παραστατικῶς ὁροσειρῶν, κο-
ρυφῶν, ποταμῶν, πόλεων κ.λ.π. ἀνευρίσκονται εἰς
τὸν φυσικόν» (!) Ἀλλὰ πῶς νὰ ἀνευρεθοῦν, ἀφοῦ
ὁ ἄλλος χάρτης ὁ πολιτικὸς εἶναι κομματιασμένος
καὶ μὲ ἀκατάστατη κλίμακα, αὐτὸς δὲ ὁ λεγόμε-
νος φυσικὸς δὲν ἔχει καὶν κλίμακα;

Ἐν ἄλλο μικρότερο σκοτεινὸ σχῆμα παρατίθεται
σὲ ἴδιο τὸ φύλλο, χωρὶς καμιά ἀντιστοιχία, ὁ-
νιμάζεται δὲ αὐτὸ ἀνάγλυφος χάρτης!

Αὐτὸς εἶναι ὁ πρότυπος χάρτης τῆς Εὐρώπης
στὰ γενικὰ χαρακτηριστικά του, γιατί ἄλλοις
υπάρχουν καὶ ἄλλα μερικώτερα ἐπίσης, πρότυπα.
Καὶ μὲ αὐτὸν τὸ χάρτη εἶχε τὴν ἀξίωση ὁ συντά-
κτης τοῦ νὰ διδαχθοῦνε τὰ παιδιὰ γεωγραφία.
Πρέπει τάχα ἡ ἀξίωση καὶ ἡ σύστασή του νὰ πε-
ράσει ἀπαρατήρητη;

Ὁ ἐκδότης τῆς Φ. τοῦ Β. ἤθελε καὶ συνέστησε
ν' ἀποφύγουμε τὴν ἐπικρίση, γιὰ νὰ μὴ παρεξη-
γηθεῖ. Ἀλλ' ἂν κατὰ ὕλην κυρίως τοῦ ἀνήκει
ἡ στήλη αὐτή, κατὰ πνευματικὸν δικαίωμα καὶ
κατὰ ἠθικὴν ὑποχρέωση ἀνήκει σ' ἐμᾶς. Καὶ θεω-
ρήσαμε χρέος μας τὴν ἐπικρίση, πὺν θὰ τὴν ἐξα-
κολοθώσουμε γιὰ τοὺς ἄλλους χάρτες σὲ ἐπόμενο
φύλλο.

ΛΕΞΙΚΑ—ΞΕΝΑΙ ΓΛΩΣΣΑΙ

ΕΓΓΡΑΦΗ ΚΑΤ' ΕΚΛΟΓΗΝ

ΠΛΗΡΩΜΗ ΚΑΤΑ ΜΗΝΑ ΔΡ. 20. ΚΑΤΩΤΑΤΟΝ ΟΡΙΟΝ ΕΓΓΡΑΦΗΣ ΔΡ. 225.
ΚΑΘΕ ΔΥΟ ΜΗΝΑΣ ΘΑ ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΕΙΣ ΤΟΜΟΣ

Τὰ κατωτέρω 6 λεξικά, γνωστά διὰ τὴν πρα-
κτικότητά, τὴν ἀκρίβειαν, τὴν σαφήνειαν καὶ τὴν
καλλιτεχνικὴν τῶν ἐκδόσεων, περιλαμβάνουν εἰς
1200—1300 σελίδας πᾶσαν τὴν χρησίμην ὅλην
συμπληρωμένα μὲ τὰς μέχρι σήμερον δημιουργη-
θείσας νέας λέξεις.

Τιμᾶται ἑκάστον πανόδετον Δρ. 120.—
δεδεμένον δέσμα πανί 140.—

Γαλλοελληνικὸν Λεξικὸν Ν. Κομποπούλου.
Ἑλληνογαλλικὸν Λεξικὸν Ν. Κομποπούλου.
Ἀγγλοελληνικὸν Λεξικὸν Ι. Πετρίδου.
Ἑλληνοαγγλικὸν Λεξικὸν Ι. Πετρίδου.
Γερμανοελληνικὸν Λεξικὸν Α. Γιάνναρη.
Ἑλληνογερμανικὸν Λεξικὸν Ρ. Ρουσοπούλου.

Κάθε βιβλιοθήκη, πρέπει νὰ
ἔχη τὰς ἀπαραίτητους αὐτὰς
Μεθόδους καὶ Λεξικά. «Ὅποιος
ξεύρει μία ξένη γλῶσσα, ἀποκτᾷ
καὶ μία νέα ψυχὴ». Μὴ λησμο-
νῆτε τὸ ὄρθον αὐτὸ ἀποφθεγμα.

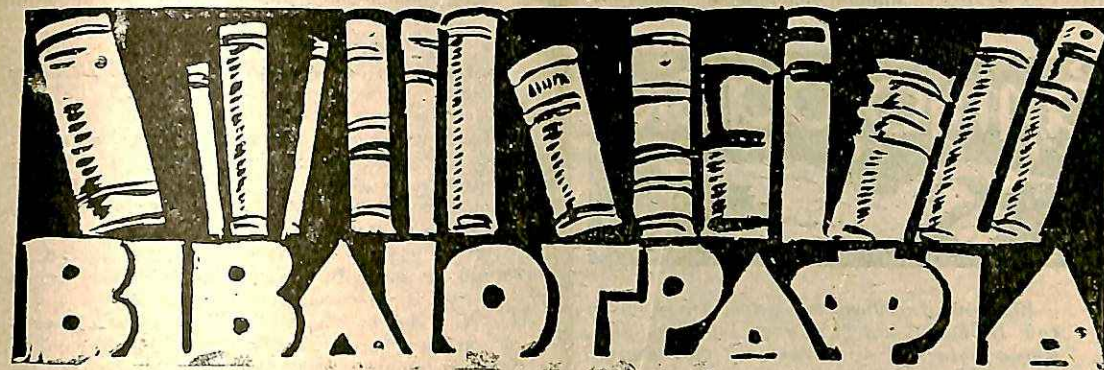
Ἐκκυκλοφόρησαν
αἱ μέθοδοι

Γαλλικῆ, Ἀγγλικῆ, Ἰτα-
λικῆ καὶ ὅλα τὰ Λεξικά (πλήρ
τῶν συμπληρωμάτων αὐτῶν).

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥ Α. Ε. - ΣΤΑΔΙΟΥ 4 - ΑΘΗΝΑΙ

Σ/ΒΡΙΟΣ

ΔΙΑΦΟΡΑ

Α. Μ. ΑΝΔΡΕΑΔΟΥ, καθηγητοῦ τοῦ Ἐθν. Πανε-
πιστημίου. Οἱ Ἰάπωνες καὶ ἡ Ἰαπωνία (μετὰ 28
εἰκόνων). Ἀθήναι 1931.
ΜΑΝΟΥΗΛ Ι. ΓΕΔΕΩΝ Βυζαντινὴ καλαισθησία.
Ἀθήναι 1931 Δρ. 10
Δ. ΚΑΛΛΙΜΑΧΟΥ. Ἑρευνα—Θέλησις—Ἐνθουσια-
σμός. Ἀλεξάνδρεια 1931.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ—ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΑ

ΒΑΣ. Α. ΤΣΙΡΙΜΠΑ, καθηγητοῦ διδασκαλείου. Πῶς
διδάσκονται τὰ νέα Ἑλληνικά κατὰ τὸ Σχο-
λεῖον Ἑργασίας Δρ. 30
ΒΑΣ. Α. ΤΣΙΡΙΜΠΑ, καθηγητοῦ διδασκαλείου. Ὑ-
ποδειγματικὲς διδασκαλίαι διὰ τὰ Δημοτικὰ Σχο-
λεῖα κατὰ τὸ Σχολεῖον Ἑργασίας Δρ. 20
ΕΥΑΓΓ. ΠΑΥΛΙΝΗ, καθηγητοῦ Διδασκαλείου Γυ-
μναστικῆς. Σύστημα Γυμνασίων. (Περιέχονται
135 γυμνάσεις ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἐν Ἑλλάδι Σου-
ηδικῆς μεθόδου). Ἀθήναι Δρ. 50
ΕΥΑΓΓ. ΠΑΥΛΙΝΗ, καθ. διδασκαλείου Γυμναστι-
κῆς. Ἡ Παιδεία Δρ. 50
ΤΖ. ΤΣΑΓΚΙΑ, δημοδιδασκάλου. Τὸ Σχολεῖον Ἑρ-
γασίας στὴν Πράξη. Ἡ διδασκαλία τῶν ἐκθέ-
σεων κατὰ τὸ σύστημα τοῦ Ρ. G. Münch. Δρ. 50
ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΠΡΟΣ ΔΙΑΔΟΣΙΝ ΩΦΕΛΙΜΩΝ ΒΙ-
ΒΛΙΩΝ. Ἡ Γυμναστική.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ

Δ. Π. ΒΑΣΙΛΕΙΔΟΥ, ἱατροῦ. Δυσγόννησις καὶ ἀνι-
κανότης ἡ θεραπεία αὐτῶν. Μελέτη ἱατρικῆς καὶ
κοινωνικῆς ἀντιλήψεως. Ἐν Ἀθήναις 1931,
Ἐκδοτ. Οἶκος Δημητράκου Δρ.
ΓΕΩΡ. Κ. ΠΟΥΡΝΑΡΟΠΟΥΛΟΥ. Ἱστορία τῆς ἐλ-
ληνικῆς ἱατρικῆς κατὰ τὸν μέσον αἰῶνα (200—
1453) Θεσσαλονίκη Δρ.
Ι. Ν. ΒΕΓΓΛΙΔΟΥ, ἱατροῦ. Ὁ δρόμος πρὸς τὴν
ὑγείαν. Ἀθήναι Δρ. 50
ΕΜ. ΛΑΜΠΑΔΑΡΙΟΥ, καθηγητοῦ τῆς Ὑγείας.
Σχολῆς Ἀθηνῶν, διευθυντοῦ τῆς Σχολικῆς Ὑ-
γιεινῆς. Τὸ ἀντιφυματικὸν ἐμβόλιον Β. C. G.

ΙΣΤΟΡΙΚΑ

ΔΙΟΝ. ΚΟΚΚΙΝΟΥ. Ἡ Ἑλληνικὴ Ἐπανάστασις.
Τόμος Α'. Τὸ 1921. Ἀθήναι 1931 Δρ. 120

ΔΙΑ ΤΟΥΣ κ.κ. ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ

Ὁ Ἐκδοτικὸς Οἶκος Δημητράκου παρα-
καλεῖ τοὺς κ.κ. Συγγραφεῖς τῶν ὅποιων
τὰ ἔργα ἀγγέλλονται εἰς τὴν ΦΩΝΗΝ ΤΟΥ
ΒΙΒΛΙΟΥ νὰ ἀποστέλλωσιν ἐγκαίρως ἀντί-
τυπα πρὸς πώλησιν ἵνα μὴ καθυστεροῦν-
ται παρ' αὐτοῦ αἱ ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν δια-
βιβάζόμεναι παραγγελίαι.

Σ/ΒΡΙΟΣ

241

Είς τούς απευθυνόμενους πρὸς τὴν «Φωνὴν τοῦ Βιβλίου» καὶ ζητοῦντας βιβλιογραφικὰς πληροφορίες, αἱ ἀπαντήσεις θὰ δίδονται διὰ τῆς στήλης αὐτῆς.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Ν. Δ. Πάτρας.—Τὸ Γαλλοελληνικὸν πού ζητᾶτε εἶναι ἐξαντλημένο. Μπορεῖτε νὰ τὸ βρῆτε παλαιοπωλικῶς. Ἀλλὰ γιὰ τὴ δημοτικὴ γλῶσσα δὲν εἶναι πολὺ χρήσιμον. Ἐχει ἀνάκατα καὶ ἀνεξέλεγκτα λέξεις τῆς καθαρῆς καὶ τῆς δημοτικῆς, μερικὲς δὲ καὶ μετὰ παρεξήγησιν ἢ ἀσυντακτικῶς ἐνταχθεῖσιν.

Π. Β. Ἐκπαιδευτικόν.—Κατὰ κανόνα στὴ Φ. τοῦ Β. γίνεται κριτικὴ γιὰ βιβλία, πού ἡ ἐκδόσις τους εἶναι λίγο προγενέστερη, ἀλλὰ γιὰ τὸ περιεχόμενόν τους, γιὰ τὴν ἀξίαν τους εἶναι σωστὸ νὰ γίνῃ λόγος, ἔστω καὶ κάπως ἀργά. Τὸ βιβλίον, πού μᾶς ἀναφέρετε, εἶναι ἀξιόπρῶστο.

Βιβλιογραφία (Συνέχεια)

ΠΑΝΑΓ. Κ. ΚΡΙΑΡΗ. Ἱστορία τῆς Κρήτης (νέα) ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων. Τόμος Β'. Κατάκτησις τῆς Κρήτης ὑπὸ τῶν Ὀθωμανῶν καὶ ἀγῶνες αὐτῆς μέχρι τῆς ἐξέλευσιν τοῦ 1821. Τεῦχος πρῶτον. Ἐν Ἀθῆναις 1931. Δρ. 35
ΕΥΑΓΓ. ΠΑΥΛΙΝΗ, καθηγητοῦ τοῦ διδασκαλείου γυμναστικῆς. Ἱστορία τῆς Γυμναστικῆς. Ἀθῆναι. Δρ. 125

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΑ

ΔΗΜ. Μ. ΣΑΡΡΟΥ. Ὁ Κύκλωπας τοῦ Ἑνταπίδου, σὲ δημοτικὸν στίχον. Ἀθῆναι. Δρ. 25
DANIEL DEFOE (μετάφρασις Μ. Κ. Καλιβοπούλου), Ροβινσώνας Κροῦζος. Εἰκονογραφημένο. Ἀθῆναι, Ἐκδ. Οἶκος Δημητράκου 1931.
Δέκα παιδιὰ πὸν ἔζησαν ἀπὸ τὸν παλιὸ καιρὸ ἕως σήμερον (μετάφρασις Κ. Γερογιάννη, ἐπιμελεῖα Δ. Κοντογιάννη). Ἀθῆναι, Ἐκδ. Οἶκος Δημητράκου 1931.
ΓΙΑΝΝΗ ΒΛΑΧΟΓΙΑΝΝΗ. Τὰ παλληκάρια τὰ παλιά. Ἀθῆναι 1931. Δρ. 35
Κ. ΦΡΙΑΓΓΟΥ, Ἰδὼν. Ἐμμετρη μετάφρασις καὶ πρόλογος κοινῶς. Ἀθῆναι 1931. Δρ. 30
ΟΜΗΡΟΥ ΜΠΕΚΕ. Στὴ χαρὰ τοῦ βουνοῦ (ἕνα ταξίδι στὸ Πήλιο). Ἀθῆναι 1931. Δρ. 30
ΔΗΜ. ΒΟΥΤΥΡΑ. Ἐπανάστασις τῶν ζώων. Ἀθῆναι, Ἐκδ. Οἶκος Δημητράκου 1931.
ΧΡΟΝΗ Ν. ΣΑΦΙΔΗ. Οἱ καθὼς πρέπει. Ἀθῆναι 1931. Δρ. 25
Μ. ΒΑΛΣΑ Διγενῆς, παραβολὴ μονόπρακτον καὶ ἄλλα σοφιστὰ. Πόλη, παράρτημα «Φιλολογικῆς Ἡμερολογίου». 1931. Γρῶσ. 40

βέβαια, ἔχει ὅμως ἐκδοθεῖ ἐδῶ καὶ τέσσαρα χρόνια, καὶ ἐξάλλου δὲν ἔχει τόσο ἐξέχωρη ἀξία ὥστε νὰ δικαιολογῆται τόσο καθυστερημένη κριτικὴ γι' αὐτό.

Κ. Σ. Ν. Θεσσαλονίκην.—Τὴν ἀρμοδιότητα ἔχει ἡ Ἐκπαιδ. Διοίκησις, πού αὐτὴ κατὰ τὸ Νόμον ἔχει καὶ τὴν ἐποπτεία καὶ τὸν ἐλεγχὸν κάθε διδακτικοῦ κειμένου. Αὐτὴ ἔχει δικαίωμα νὰ θέλῃ καὶ καθῆκον νὰ ἀπαγορεύσῃ. Ἐμᾶς βαρύνει τὸ χρέος νὰ δώσουμε ἕνα κριτικὸν χαρακτηρισμόν, ὅπως θὰ ἰδῇτε αὐτὸ σὲ ἄλλῃ στήλῃ τῆς Φ. τοῦ Β. τὸ κάνουμε.

Π. Ν. Ἡράκλειον.—Τὸ δημοτικὸν τραγούδι, πού μᾶς στείλατε δὲν εἶναι ἀνέκδοτο. Ἀπλῶς εἶναι ἰδιωματικὴ παραλλαγή. Κι ὅσα δημοσιεύουμε Δημοτικὰ Τραγούδια στὴ Φ. τοῦ Β. εἶναι στὴν κοινὴ καὶ ὄχι σὲ ἰδιωματικὴ Δημοτικὴ.

Κ. Δ. Ποδ.—Τὸ βιβλίον εἶναι ἀξιόλογο. Ἐξέδωκε τὴν κριτικὴν πού μᾶς ἐστειλάτε. Οὕτως αὐτὴν ὅμως οὐτε ἄλλῃν μποροῦμε νὰ δημοσιεύσουμε, γιὰτὶ εἶναι ἐξω τοῦ κύκλου τῆς Φ. τοῦ Β.

Κ. Ν. Γ. Ἀγ. Νικόλαον.—Ἡ ἀναγγελία πολὺ μεγάλη. Σὲ ἄλλο φύλλον τῆς Φ. τοῦ Β. θὰ δημοσιεύσουμε πὺν σύντομη. Πρέπει ὅμως νὰ ἔχουμε τὸ βιβλίον. Στείλατε μᾶς με διευθύνσιν «διὰ τὴν Φ. τοῦ Β.».

Δ. Κ. Σ. Δικην.—Εὐχαριστοῦμε γιὰ τὸν ἔπαινον. Ἡ Ἱστορία τοῦ διδακτικοῦ βιβλίου στὴν Ἑλλάδα θὰ εἶναι στὸ σύνολόν της μονογραφία ἐξαιρετικῶς σημαντικὴ καὶ μετὰ ἐννοήσιμους καὶ περιεργὰ λεπτομέρειας, πού θὰ περιέχει, θὰ προκαλέσῃ τὸ ἐνδιαφέρον ὅλων, ἰδίως δὲ τῶν διδασκαλικῶν κύκλων.

Στυλ. Κ. Κ. Πολιν.—Πρέπει βέβαια ὅλοι οἱ διανοούμενοι καὶ γενικώτερα ὅλοι οἱ γραμματισμένοι ν' ἀναγκασθῶν καὶ νὰ διαμαρτυρῶνται γιὰ τὴν ἐκμετάλλευσιν πού γίνεται τοῦ νοσηροῦ σεξουαλισμοῦ μετὰ κάθε λογῆς ἐντυπα. Ἀλλὰ τί μπορεῖ νὰ βγῇ πρακτικῶς ἀπὸ μανιφέστα καὶ ἀποκήρυξεις ὀνομαστικῆς. Ἡ σεξουαλικὴ γραμματοκαπηλεία εἶναι Λατρεία Ὑδρᾶ πολυκέφαλη. Ἐν ἑντυπῶν ἀποκηρύσσεται καὶ ἄλλο θὰ προβαίνει. Μόνον ὁ φόβος τοῦ Νόμου, ἐφαρμοζόμενον ἀπὸ ἕνα εἰδικὸ συγκροτημένο δικαστήριον θὰ μποροῦσε ἴσως νὰ περιορίσῃ τὸ κακό. Καὶ παραλλήλως βέβαια, ἡ συστηματικὴ αἰσθητικὴ μόρφωσις στὸ σχολεῖον—στὸ Δημοτικὸ κυρίως Σχολεῖον.

Κ. Κ. Πειραιᾶ.—Εὐχαρίστως δημοσιεύουμε παροιμίας καὶ ἀνέκδοτα, ὅχι ὅμως τὰ πασίγνωστα. Στείλατε μᾶς καὶ θὰ ἰδοῦμε.

Οἰασδήποτε ἀξίας βιβλία: Νομικά, Ἱατρικά, Φιλολογικά, Παιδαγωγικά, δύνασθε νὰ τὰ ἀγοράσητε πληρώνοντες αὐτὰ εἰς 20 μηνιαίας δόσεις.

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ
ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥ - ΑΘΗΝΑΙ
Ζητήσατε ὁρους καὶ τιμολόγια.

25 ΕΚΛΕΚΤΑ ΕΡΓΑ ΔΡ. 2.700

α'. ΕΚΠΤΩΣΙΣ 45 ο/ο. Ὁ ἐγγραφόμενος συνδρομητὴς εἰς ὅλην τὴν σειρὰν τῶν 25 ἔργων πληρώνει ΔΡ. ΜΟΝΟΝ 1.500

β'. ΕΚΠΤΩΣΙΣ 30 ο/ο. Ὁ ἐγγραφόμενος κατ' ἐκλογὴν εἰς βιβλία τῆς σειρᾶς τῶν 25 ἔργων ἀξίας δρ. 1000 καὶ ἄνω ἔχει ἔκπτωσιν 30 ο/ο.

(Δὲν γίνονται ἐγγραφαὶ μικρότεροι τῶν δρ. 1000.—)

ΠΛΗΡΩΜΗ ΕΙΣ ΜΗΝΙΑΙΑΣ ΔΟΣΕΙΣ ΕΚ ΔΡ. 50.

Διὰ προπληρωμὴν πρόσθετος ἔκπτωσις 10 ο/ο.

Ἐκδίδεται ἕνας τόμος τὸν μῆνα ἀπὸ τοῦ Ἰανουαρίου 1931.

Ἡ σειρὰ περιλαμβάνει τοὺς κατωτέρω 30 τόμους.

	Δραχ.
1. Παγκόσμιος Ἱστορία. H. G. Wells. Τόμοι 2 μετὰ πολλῶν χαρτῶν καὶ εἰκόνων...	350.—
2. Πανδέκτης ἢ Ἑγναυλοπαίδεια κατὰ κλάδους, περιλαμβάνουσα εἰς 2 πυκνοτυπωμένους τόμους ὅλας τὰς ἀνθρωπίνους γνώσεις	500.—
3. Μεγάλῃ Γεωγραφία τῆς Ἑλλάδος. Τόμοι 2 μετὰ πολλῶν Χαρτῶν καὶ Εἰκ. ..	300.—
4. Μπέρτον Ν. Ὁ Τζιόντο, πολυτελὲς ἐκδόσις μετὰ 40 εἰκόνων.	100.—
5. Ὁ δρόμος πρὸς τὴν ἐπιτυχίαν. Εἶναι ἕνας πολυτίμος ὁδηγὸς δι' ὅλους πῶς νὰ εὐτυχήσῃς καὶ νὰ μὴ σκοτῇσαι εἰς τὴν ζωὴν τῶν.....	75.—
6. Ὁ Γιατρός τοῦ Σπιτιοῦ. Χαριτάκη Ε. ἱατροῦ, τόμοι 2.....	125.—
7. Πρόχειρος Διηγήτορας. Κοντογιάννου Ν. καὶ Πατσούρου Ρ. διηγητῶν.....	150.—
8. Γατοπούλου, Τὰ ἐκατὶ Ἑλληνικὰ Χρόνια. Ἐκδόσις εἰκονογραφημένη.....	50.—
9. Καμπούρογλου Δ. Ἀπομνημονεύματα μιᾶς μακρᾶς ζωῆς. (Ἀπομνημόνια ἐντυπώσεων καὶ μελετῶν (1852—1862)	50.—
10. Δίψ. Αἱ περὶ τοῦ Κόσμου καὶ τῆς ζωῆς ἀντιλήψεις καὶ τὰ ἰδεώδη περὶ μορφώσεως, μετάφρασις Παναγιωτίδου.....	75.—
11. Μῦθοι τῆς Ἀρχαίας Ἑλλάδος καὶ Ρώμης, ὑπὸ Guerber.....	100.—
12. Μῦθοι καὶ παραδόσεις τῶν βορείων Λαῶν, ὑπὸ Guerber	100.—
13. Μῦθοι καὶ παραδόσεις τῶν Κελτικῶν φυλῶν (Γάλλων)	100.—
14. Μῦθοι καὶ παραδόσεις τοῦ Μεσαίωνα, ὑπὸ Guerber	100.—
15. Μῦθοι καὶ παραδόσεις τῶν Σέρβων, ὑπὸ Πετροβίτς.....	100.—
16. Βουτυρᾶ Δημόστ. Ἡ Ἐπανάστασις τῶν ζώων. Συμβολικὸ καὶ μὴ συμβολικὸ διήγημα πού σέρνει σειρὰ διηγημάτων ἄλλων.....	50.—
17. Νιρβάνα Παύλου, Ἀπὸ τὸ παράθυρον. Ἐκλεκτὰ διηγήματα.....	35.—
18. Οὐίλιαμς. Ἡ βασιλεία τοῦ Ροβεσπιέρου (1793-1794) μετ. Μπάμπη Ἀντωνίου.....	35.—
19. Καζαντζάκη Γαλ. Οἱ ἐπτὰ ἀδελφές. Μυθιστόρημα	35.—
20. Παλαμὸς Κ. Δεκατετράστιχα	35.—
21. Σκίπτη Σ. Μεγάλοι Λογοτέχνες, ἡ ζωὴ καὶ τὰ ἔργα τῶν.....	50.—
22. Ταυγάρα Α. Νενίκηκός με Ναζωραῖς. Ἱστορικὸν μυθιστόρημα	50.—
23. Τουργένιεφ, Βροχές Ἀνοιξιάντικες, μυθιστόρημα μετ. Μπάμπη Ἀντωνίου	50.—
24. Φαγκέ. Φιλολογικὴ Μύθισις. Μεταφ. Γερ. Βώκου.....	50.—
25. Wundt. Τὰ ἔθνη καὶ ἡ φιλοσοφία τῶν, μετ. Γ. Παπαϊωάννου.....	35.—

Σύνολον Δραχ. 2.700

ΣΗΜ.—Ὅσα βιβλία ἔχουν ἀστερίσκον (*) ἐκυκλοφόρησαν.

Συνδρομηταὶ ἐγγράφονται εἰς τὸν Ἐκδοτικὸν Οἶκον Δημητράκου Ἀθῆναι ὁδὸς Σταδίου 4 καὶ εἰς ὅλα τὰ βιβλιοπωλεῖα τῶν ἐπαρχιῶν.

ΤΑ ΚΑΛΥΤΕΡΑ ΒΙΒΛΙΑ ΔΙΑ ΣΧΟΛΙΚΑΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΑΣ
ΣΥΝΙΣΤΩΝΤΑΙ ΥΠΟ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΤΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΠΑΙΔΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥ

40 τόμοι. Τιμή εκάστου τόμου δεμένου Δρ. 40.—

Δύνασθε νὰ ἀποκτήσετε 40 πολυτελείς τόμους εικονογραφημένους ἐκ τῶν ἀρίστων ἔργων τῆς παγκοσμίου Παιδικῆς Φιλολογίας εἰς τιμὴν ἐκτάκτου εὐκαιρίας μὲ πληρωμὴν 20 Δρ. τὸν μῆνα.

Ὅλα εἶναι βιβλία γραμμένα ἢ μεταφρασμένα ἀπὸ λογοτέχνας καὶ παιδαγωγούς εἰς γλῶσσαν ἀπλὴν ἥτοι ἀπὸ τούτους: Ἀννινον Μπάμπην, Βουτυράν Δ., Καζαντζάκη Γαλάτ., Καζαντζάκη Ν., Καμπούρογλου Δ., Κλεάνθους Μυρσ., Νιρβάναν Π., Παπαντωνίου Ζαχ., Παπαχριστοδούλου Πολυδ., Σπεράντζαν Στυλ., Στρατηγόπουλον Ἀν. καὶ ἄλλους.

ΤΙΜΑΙ ΔΙΑ ΤΟΥΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΑΣ

Ἐκάστη σειρὰ 20 τόμων ἀδέτων Δρ. 400.—
Δετικά εκάστου τόμου > 7.50

ΗΜΠΟΡΕΙΤΕ ΝΑ ΕΚΛΕΞΕΤΕ 20 ΒΙΒΛΙΑ ΚΑΙ ΕΚ ΤΩΝ ΔΥΣ ΣΕΙΡΩΝ τῆς ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ πληρώνοντες δρ. 20 μηνιαίως. Οἱ προπληρώνοντες ὁλόκληρον σειρὰν ἔχουν ἑκπτώσιν 10 ο).ο.

ΣΕΙΡΑ Α΄

20 ΒΙΒΛΙΑ ΔΙΑ ΠΑΙΔΙΑ 7-12 ΕΤΩΝ

Ἐκδίδεται ἓνα τὸν μῆνα, ἀπὸ τοῦ Ἰανουαρίου 1931. Ὅσα ἔχουν ἀστερίσκον ἐκυκλοφόρησαν.

- * 1. Μυθολογία γιὰ παιδιὰ I. (Οἱ Θεοὶ τοῦ Ὀλύμπου) ὑπὸ Baldwin.
- * 2. Μυθολογία γιὰ παιδιὰ II. (Οἱ ἥρωες) ὑπὸ Baldwin.
3. Μῦθοι Αἰσώπου ὑπὸ Baldwin.
4. Μῦθοι ὑπὸ Lafontaine.
- * 5. Ὠραῖες παιδικὲς ἱστορίαι Grimm.
- * 6. Τὰ φραιτέρτα παραμῦθια τοῦ Andersen.
- * 7. Ἰλιάδα καὶ Ὀδύσσεια τοῦ Ὀμήρου.
- * 8. Ροβινσὼν Κρουσὸς ὑπὸ Defoe.
- * 9. Ἀδὸν Κιχῶτος ὑπὸ Cervantes.
- * 10. Οἱ περιπέτειαι τοῦ βαρῶνου Μυνχάουζεν ὑπὸ Mund.
11. Ταξίδια τοῦ Γκιούλιβερ ὑπὸ Swift.
12. Ἱστορίαι γιὰ παιδιὰ ἀπὸ τὸν Ἡρόδοτον.

13. Εἴκοσι παραμῦθια ἐκλεκτὰ διαφόρων λαῶν (ἐκλογαί).

- * 14. Στὴν ἀκτὴ μικρὲς ἀδελφές ποῦ ζοῦν σὲ μιὰ σφαῖρα ποῦ πλέει στὸν ἀέρα Andrews Jane (Γεωγραφικόν).
- * 15. Δέκα παιδιὰ ποῦ ἔζησαν κατὰ ἐποχὲς ἀπὸ τὸν παλῖο καιρὸ ὡς τῶρα ὑπὸ Andrews Jane. (Ἱστορικόν).
16. Δραματικὰ διηγήματα καὶ παιχνίδια.
17. Παιδικὰ τραγούδια ὑπὸ Ζαχαρ. Παπαντωνίου καὶ Λαμπιλέτ.
18. Ὁ Σέρλοκ Χόλμς τῶν τετραπόδων, παιδικὸ μυθιστόρημα.
19. Ἡ πεντάμορφη νεράιδα. (Διηγῆμ. Ὑγείας)
20. Ἐνας μικρὸς ὄμιλος διηγείται τὴν ζωὴν τοῦ. Ἱστορίαι ζώων καὶ ἰππινῶν.

ΣΕΙΡΑ Β΄

20 ΒΙΒΛΙΑ ΔΙΑ ΠΑΙΔΙΑ 10-16 ΕΤΩΝ

Ἐκδίδεται ἓνα τὸν μῆνα, ἀπὸ τοῦ Ἰανουαρίου 1931. Ὅσα ἔχουν ἀστερίσκον ἐκυκλοφόρησαν.

1. Οἱ μεγάλοι ἄνδρες τοῦ παρελθόντος.
2. Πέντε ἔνδοξοι λαοὶ ὑπὸ Cuesber.
3. Τὰ μεγαλύτερα γεγονότα τῆς ἀνθρωπότητος ὑπὸ Cuesber.
4. Αἱ μεγαλύτεραι πράξεις.
5. Οἱ μεγάλοι θαλασσοπόροι (Κολόμβος Βάσκο δε Γάμα, Μαγγελάνος, Κούκ κλπ.).
- * 6. Οἱ μεγάλοι ἐφευρέται καὶ αἱ ἐφευρέσεις τῶν, ὑπὸ Bachman.
7. Οἱ μεγάλοι εὐεργεταὶ τῆς Ἑλλάδος.
- * 8. Στὰ βῆθη τῶν χρόνων. Ἱστορίαι πολιτισμοῦ, ἐμπορίου, καὶ ἐξερευνησέων ἀπὸ τοὺς περιφημοτέρους λαοὺς τοῦ παρελθόντος. Louthen.
9. Ἀνὰ τὴν ξηρὰν καὶ τὴν θάλασσαν.
- * 10. Ὑγιεινὲς συνήθειαι Λαμπαδαρίου Ε.
- * 11. Βυζαντινὲς ἱστορίαι Ντὴλ-Σλουμπερτζέ.
12. Τί τρώγει ὁ κόσμος, νέα σειρὰ Carpenter.
13. Πῶς ἐνδύεται ὁ κόσμος, σειρὰ Carpenter.
14. Πῶς στεγάζεται ὁ κόσμος.
- * 15. Οἱ πειρατὲς τοῦ Αἰγαίου I. Βέρν.
16. Περιπέτειαι Κινέζου Ἰουλίου Βέρν.
17. Ἀνὰ κάτω ὑπὸ Ἰουλίου Βέρν.
- * 18. Ἡ χώρα τῶν ἀδαμάντων Ἰουλίου Βέρν.
- * 19. Ὁ γύρος τῆς Γῆς εἰς 80 ἡμέρας, Βέρν.
- * 20. Ἡ μικρὴ Νεράιδα τοῦ δάσους W. Bonsels. Ἐνα μοναδικὸ βιβλίον σὲ περιγραφὴς τοῦ δάσους (ζώων καὶ φυτῶν)

ΕΓΓΡΑΦΑΙ ΓΙΝΟΝΤΑΙ Εἰς τὸν ΕΚΔΟΤΙΚΟΝ Οἶκον ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥ Α. Ε.—ΑΘΗΝΑΙ
ΚΑΙ Εἰς ὅλα τὰ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΑ ΤΩΝ ΕΠΑΡΧΙΩΝ